

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ
กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของ
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Factors Affecting in Driving Drug Policy to Industrial Crops:
A Case Study of Hemp
under the Administration of the Office of the Narcotics Control Board (ONCB)

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration in Public Administration

Department of Public Administration

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อสารนิพนธ์

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

โดย

น.ส.ปานธิดา วัชรศิริรินทร์

สาขาวิชา

รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ ดร.ศิริมา ทองสว่าง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.ศิริมา ทองสว่าง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จักรกริช สังขมณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วันชัย มีชาติ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ปานธิดา วัชรศิริรินทร์ : ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) . (Factors Affecting in Driving Drug Policy to Industrial Crops: A Case Study of Hemp under the Administration of the Office of the Narcotics Control Board (ONCB)) อ.ที่ปรึกษาหลัก : อ. ดร.ศิริมา ทองสว่าง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ และสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ การวิจัยใช้แนวทางเชิงคุณภาพ ด้วยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ นโยบายและกฎหมายด้านยาเสพติด ใช้เทคนิควิจัยการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ที่ทำงานในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ รวมทั้งสิ้น 20 คน จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านทิศทางการปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดโลก ปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ปัจจัยด้านผู้บริหาร ป.ป.ส. ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ปัจจัยด้านกลุ่มทุน ปัจจัยด้านเกษตรกร และปัจจัยด้านกฎหมาย เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง โดยทุกปัจจัยจะส่งผลต่อกันในลักษณะ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 กระแสปัญหา ส่งผลต่อระดับที่ 2 กระแสนโยบายและการเมืองของชนชั้นนำ และส่งผลต่อระดับที่ 3 การตอบสนองนโยบายของ สำนักงาน ป.ป.ส. ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ประกอบด้วยกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยในการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ การขาดหน่วยงานหลักในการผลักดันกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ และการขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับกัญชง ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีแนวทางการพัฒนาด้านผู้บริหาร ควรให้การผลักดันนโยบายส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ด้านผู้ปฏิบัติงานต้องทำงานเชิงรุกและขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุตามเป้าหมาย ด้านกลุ่มทุน ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ การอนุญาต การผลิต และกระบวนการผลิต ควรมีการอบรมแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย ด้านเกษตรกร ควรศึกษากฎหมายกัญชงให้ชัดเจน และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้ หน่วยงานหลัก ควรเป็นสำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม และบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6181070024 : MAJOR PUBLIC ADMINISTRATION

KEYWORD: Hemp Drug Policy Industrial Crops

Parntida Watcharakirin : Factors Affecting in Driving Drug Policy to Industrial Crops: A Case Study of Hemp under the Administration of the Office of the Narcotics Control Board (ONCB).
Advisor: SIRIMA THONGSAWANG, Ph.D.

This research aims to study factors affecting in driving drug policy to industrial crops in a Case Study of Hemp, to analyze problems and obstacles affecting in driving drug policy and to synthesize improvement guidelines for driving drug policy to industrial crops. This research uses qualitative research approach by researching the data from anti-drug policy and laws-related academic documents. The interview research technique was used by interviewing 20 officers of the Office of the Narcotics Control Board (ONCB) who are responsible for implementing drug policy to industrial crops. Results present that global drug policy direction changing factors, political executives' factors, ONCB executives' factors, ONCB officers' factors, business factors, farmers factors, and laws factors influence the implementation of the drug policy to industrial crops in the case of hemp. It is found that every factor affects one another in 3 interconnected-levels starting from the problem stream as level 1, the elite's policy and politics stream as level 2 and the policy responses from ONCB as level 3 respectively. The problems and obstacles in driving hemp to industrial crops involve the lack of laws enforcement, the lack of the core organization which is authorized to drive the policy, and the lack of knowledge about hemp. Hence, it is recommended to create executive improvement guidelines, and to encourage the policy that supports hemp to be an industrial crop. For relevant operators, it is important to work proactively in order to drive the policy to achieve the target. For business, knowledge concerning regulation, permission, production, and processing should be trained to those who are relevant to comply with laws. For farmers, it is recommended to clearly study and follow the laws. As a result, the core organization should be ONCB, the Office of the National Economic and Social Development Council (NESDC), the Ministry of Industry, and relevant organizations.

Field of Study: Public Administration

Student's Signature .....

Academic Year: 2020

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาและกรุณาอย่างยิ่งของ อาจารย์ ดร.ศิริมา ทองสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้คอยให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะแก่วิธีวิจัยเสมอมา จนกระทั่งสำเร็จเป็นสารนิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

กัญชง ถือเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ที่ประชาชนกำลังให้ความสนใจเพราะสามารถใช้ประโยชน์ได้ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเชิงทางการแพทย์หรือเชิงเศรษฐกิจ โดยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องของการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ต่อไป ในการจัดทำสารนิพนธ์เล่มนี้ กล่าวได้ว่า สารนิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จไม่ได้ หากไม่ได้รับการอนุเคราะห์ช่วยเหลือข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจาก สำนักงาน ป.ป.ส. รวมทั้งสิ้น 20 ท่าน ไม่ว่าจะเป็นที่ปรึกษา สำนักงาน ป.ป.ส. ผู้อำนวยการกอง/สำนัก และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับที่เกี่ยวข้องในเรื่องกัญชงโดยตรง ทั้งจากสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของกัญชงเป็นหลัก กองกฎหมาย สำนักยุทธศาสตร์ และสำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ข้อมูลและเปิดมุมมองและถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับกัญชง ซึ่งถือว่ามีความรู้และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะต้องขอขอบคุณผู้อำนวยการสำรวจพืชเสพติด (นายปรัชญา ทวีกุล) ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับกัญชงโดยตรง จากสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด ซึ่งเป็นที่ปรึกษาในการจัดทำเล่มสารนิพนธ์ และคอยให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีเสมอมา ทำให้การทำสารนิพนธ์เล่มนี้ผ่านไปได้อย่างดี

สุดท้ายนี้ ต้องขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคน โดยเฉพาะเพื่อน รบ.ม.50 ที่คอยให้กำลังใจ คอยให้คำปรึกษา และให้ความช่วยเหลืออย่างดีมาโดยตลอด และที่สำคัญที่สุด ต้องขอขอบคุณครอบครัว ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนี้ที่คอยผลักดัน สนับสนุน และให้กำลังใจในการศึกษาและการทำสารนิพนธ์จนประสบความสำเร็จในที่สุด

ปานธิดา วัชรศิริรินทร์

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 คำถามการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร.....	6
1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	6
1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา.....	6
1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	6
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	10

2.1 สถานการณ์ภาพรวมในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)	10
2.2 ประเภทของยาเสพติด	14
2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกัญชง.....	15
2.3.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชกัญชง.....	15
2.3.2 ประโยชน์และโทษของกัญชง	16
2.3.3 ความแตกต่างระหว่างกัญชง และ กัญชา.....	17
2.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชง.....	19
2.4.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522	19
2.4.2 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 12)	19
2.4.3 กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ใน ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559	20
2.4.4 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562.....	20
2.4.5 ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนดลักษณะกัญชง (Hemp) พ.ศ. 2562	21
2.4.6 ร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ.	22
2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกัญชง	25
2.5.1 ทฤษฎีการพัฒนา.....	25
2.5.2 กระบวนการนโยบายสาธารณะ	27
2.5.3 แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM)	31
2.5.4 การลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization)	34
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
3.1 รูปแบบการวิจัย	42
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	48
4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล	50
4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	50
4.2.1 ข้อมูลด้านมุมมองที่ส่งผลให้เกิดการการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง แบ่งตามกรณีศึกษา	50
4.2.2 ข้อมูลด้านข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง แบ่งตามกรณีศึกษา	63
4.2.3. ข้อมูลด้านการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อน นโยบาย ยาเสพติด แบ่งตามกรณีศึกษา	67
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	80
5.1 สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล	80
5.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.).....	81
5.1.2 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่ พืช เศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.).....	88

5.1.3 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ
 กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ
 ปราบปราม ยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จ
 ในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด 93

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป 95

ภาคผนวก..... 96

    แบบสัมภาษณ์ 97

    บรรณานุกรม..... 99

    ประวัติผู้เขียน..... 103

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประเภทของยาเสพติด.....	14
ตารางที่ 2 ประโยชน์และโทษของกัญชง.....	16
ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง กัญชง และ กัญชา	17
ตารางที่ 4 ลักษณะทางเคมีของกัญชง และกัญชา	18
ตารางที่ 5 ความแตกต่างของอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลกัญชงและกัญชา ระหว่างกระทรวง สาธารณสุข (อย.) และกระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.).....	19
ตารางที่ 6 สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	79
ตารางที่ 7 บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส.	91

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 ความแตกต่างระหว่างกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 กับ ร่าง กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยา เสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ.	24
ภาพที่ 2 ตัวแบบการกำหนดนโยบายโดยชนชั้นนำ.....	30
ภาพที่ 3 รูปแบบการกำหนดนโยบายในลักษณะ 3 ระดับ	88

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

กัญชง หรือ เฮมพ์ เป็นพืชที่มีความสำคัญกับวิถีชีวิตของชาวเขาบนพื้นที่สูงมาตั้งแต่ในอดีต สำหรับการทำให้เป็นเครื่องนุ่งห่ม เมื่อปี พ.ศ. 2553 สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมด้วยมูลนิธิโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) หรือ สวพส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดทำและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจบนพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2553 – 2557) และแผนปฏิบัติการพื้นที่นาร่องส่งเสริมการปลูกเฮมพ์ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน และเพชรบูรณ์ เพื่อสนับสนุนให้มีการศึกษาและส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาปลูกกัญชงเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในครัวเรือนและจำหน่ายสู่ท้องตลาด นำไปสู่การส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้จากการผลิตหัตถกรรมจากกัญชงอย่างต่อเนื่อง โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้กัญชงหรือเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ และในขณะนั้นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานและกำกับการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจ (กปช.) ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การสนับสนุนเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจ และการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการกำหนดแนวทางการควบคุม อนุญาตการปลูก การครอบครอง การเคลื่อนย้าย และการแปรรูปกัญชงหรือเฮมพ์ ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การปรับปรุงนโยบาย และกำหนดแนวทางให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ อย่างไรก็ตาม กัญชงหรือเฮมพ์ตามกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ปี พ.ศ. 2522 ยังถือว่ากัญชาและกัญชงเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ทั้งกัญชาและกัญชงมีชื่อทางวิทยาศาสตร์เดียวกัน คือ *Cannabis sativa* L. โดยกัญชามีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *Indica* ส่วนกัญชงเป็นพืชซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *sativa* อันเป็นพืชชนิดย่อยของพืชกัญชา เมื่อกฎหมายกำหนดให้กัญชา หมายรวมถึงทุกส่วนของพืชกัญชาทั้งใบ ดอก ยอด ผล ลำต้น และวัตถุหรือสารต่างๆ ที่มีอยู่ในพืชกัญชา ดังนั้นกัญชา จึงมีความหมายรวมไปถึงกัญชงด้วย เนื่องจากเป็นพืชชนิดย่อยของกัญชานั้นเอง กัญชงจึงจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เช่นเดียวกับกัญชาด้วย

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (United Nations General Assembly Special Session 2016 - UNGASS 2016) ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ที่ประชุมได้มีแนวทางเดียวกันใน

การเปลี่ยนมุมมองใหม่ต่อทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกในการแก้ไขปัญหาเสพติด เพราะยาเสพติดไม่ได้เกิดจากประเทศหนึ่งแล้วจบที่ประเทศหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของการแพร่ระบาดจากประเทศหนึ่งสู่ประเทศหนึ่ง จึงเสนอให้มีการนำผลจากการประชุมไปดำเนินการตามความเหมาะสมของประเทศนั้นๆ เพราะแท้ที่จริงแล้วปัญหาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพ ระบบสาธารณสุข อาชญากรรม สิทธิมนุษยชน ความยากจน การพัฒนา เป็นต้น การแก้ไขปัญหาเสพติดจึงต้องอาศัยนโยบายที่ถูกต้องในการจัดความสมดุลที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหามัธยมศึกษา/ผู้ติดยาเสพติดต้องใช้แนวทางสาธารณสุขนำและต้องดำเนินการบนฐานคิดที่ว่า “ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย” ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ต้องสงสัยที่ใช้อยาเสพติดได้มีโอกาสเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟู โดยไม่ถือว่ามีความผิด ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนกรอบความคิดจากการปราบปรามยาเสพติดเป็นการใช้สาธารณสุขนำการแก้ไขปัญหาเสพติด นอกจากนี้ ยังจะกล่าวถึงประเด็นในเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรม การลดอันตรายจากการใช้อยาเสพติด การใช้ยาเสพติดอย่างถูกกฎหมาย สิทธิในการใช้ยาและการเข้าถึงบริการ การยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้นด้วย ภายหลังจากการประชุมดังกล่าว รัฐบาลไทยได้มีความพยายามปรับนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดแนวใหม่ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกในเรื่องของการลดทอนความเป็นอาชญากรรม โดยเฉพาะเรื่องของการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์หรือเชิงเศรษฐกิจจากพืชเสพติดมากขึ้นภายใต้การควบคุมอย่างเหมาะสม ที่ผ่านมามีการศึกษาวเคราะห์ตามลำดับความยากง่ายของการใช้และลักษณะของพืชหรือสารเสพติดแต่ละประเภท ทั้งกัญชา กัญชง พืชกระท่อม เป็นต้น ซึ่งต่อมาในเรื่องของกัญชงได้มีการผลักดันให้เกิดการแก้ไขกฎหมายในการใช้ประโยชน์จากกัญชงหรือเฮมพ์ได้มากขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ประกาศ ณ วันที่ 6 มกราคม 2560 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ทั้งนี้ มอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณากำหนดมาตรการควบคุมและกำกับดูแลกัญชงหรือเฮมพ์ให้เข้มงวด รัดกุม และสอดคล้องกับนโยบายการควบคุมยาเสพติด โดยเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้เฉพาะเส้นใย และให้เฉพาะหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ขออนุญาตปลูกได้เท่านั้น สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดได้ดำเนินการควบคุมและกำกับดูแลกัญชงภายใต้ข้อจำกัดของกฎหมายที่กำหนดมาอย่างต่อเนื่อง

จนกระทั่งเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ข้อ 4 การให้

ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม “เร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด” ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากกัญชงหรือเฮมพ์ได้มากขึ้น ในปี พ.ศ. 2563 จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ซึ่งในขณะนี้ได้มีการจัดทำเป็นร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่ คือ ร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. ... ซึ่งร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่นี้จะเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทุกส่วน ไม่ว่าจะเป็นเส้นใย ช่อดอก เมล็ด หรือน้ำมันจากเมล็ด เป็นต้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนและนิติบุคคลสามารถขอลูกได้นอกเหนือจากหน่วยงานของรัฐ จากการกำหนดนโยบายเร่งด่วนตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา สะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลได้เริ่มให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติดมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกัญชา กัญชง หรือพืชกระท่อม ถึงแม้ว่าพืชเสพติดเหล่านี้จะยังเป็นยาเสพติดอยู่ แต่ในอีกด้านหนึ่งพืชเสพติดเหล่านี้ก็สามารถใช้ประโยชน์ได้ในหลายด้าน เช่น ในทางการแพทย์หรือในเชิงอุตสาหกรรมอื่นๆ จึงได้มีความพยายามในการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของพืชเสพติดเหล่านี้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติดได้มากขึ้นในประเทศ ทั้งนี้เรื่องของนโยบายการพัฒนา กัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ อาจจะมีอิทธิพลมาจากนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ของพรรคภูมิใจไทยที่มีนายอนุทิน ชาญวีรกูลเป็นหัวหน้าพรรคภูมิใจไทย และในขณะนี้ เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้หาเสียงเป็นนโยบายของพรรคการเมือง พร้อมทั้งเมื่อได้รับการเลือกเข้ามาบริหารประเทศแล้ว ยังช่วยผลักดันนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์จนเป็นผลสำเร็จ ซึ่งนโยบายนี้ถือว่าได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ส่งผลให้ประชาชนมีการพูดถึงการใช้ประโยชน์จากยาเสพติดชนิดอื่นที่อาจเป็นประโยชน์เช่นเดียวกับกัญชา ทั้งในด้านทางการแพทย์หรือการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้ จึงทำให้เกิดการกระตุ้นให้มีการเปิดโอกาสให้พืชเสพติดชนิดอื่นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยพืชเสพติดหนึ่งในนั้น ก็คือ กัญชง นั่นเอง ซึ่งถือว่าเมื่อรัฐบาลได้มีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนเช่นนี้ ก็ถือเป็นนโยบายที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการต่อไปอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลาง

ด้านยาเสพติด จะต้องนำนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวมาดำเนินการเพื่อให้เกิดเป็นนโยบายสาธารณะให้แก่ประชาชนต่อไป

สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด มีอำนาจหน้าที่ในควบคุมและกำกับดูแลพืชเสพติด ทั้งกัญชา กัญชง พืชกระท่อม หรือยาเสพติดให้โทษ 5 ประเภทตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 รวมทั้ง มีหน้าที่ในการพัฒนางานวิจัยวิชาการด้านยาเสพติด จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ เป็นกลไกในการอำนวยความสะดวกการดำเนินงานด้านนโยบายยาเสพติด และนำไปสู่การปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่องได้อย่างแท้จริง จากนโยบายเร่งด่วนในคำสั่งนโยบายของรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ปี พ.ศ. 2562 สำนักงาน ป.ป.ส. ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด โดยเฉพาะกัญชง ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ เนื่องจากกัญชงสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ในเชิงภาคอุตสาหกรรม เช่น 1) อุตสาหกรรมเส้นด้ายเพื่อสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสิ่งทอเทคนิค 2) อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยเพื่อเป็นวัสดุคอมโพสิต การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบภายในรถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ถังบำบัดน้ำเสีย วัสดุก่อสร้างประเภทไฟเบอร์ซีเมนต์ และ 3) อุตสาหกรรมน้ำมันและสารสกัด มีโอกาสและศักยภาพทางการตลาดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตลาดเครื่องสำอางและอาหารเสริมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ดังนั้น สำนักงาน ป.ป.ส. จึงมีความพยายามในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกัญชงให้บรรลุเป้าหมายและให้มีความสอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล และมีให้ส่งผลกระทบต่อสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนารูปแบบการดำเนินงาน การสร้างการรับรู้ การศึกษาวิจัยและการใช้ประโยชน์ และข้อเสนอเชิงนโยบายในการดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในทางการแพทย์ เกษตรกรรม พาณิชยกรรม วิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านนโยบายยาเสพติด โดยเฉพาะกัญชง สามารถบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด

1.3 คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยใดที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

2. ปัญหาและอุปสรรคใดที่มีผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร: ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับฝ่ายอำนวยการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงโดยตรง และสำหรับกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสิ้น 20 คน ได้แก่

- 1) ที่ปรึกษา สำนักงาน ป.ป.ส. และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
- 2) ผู้อำนวยการกอง/สำนัก 2 คน
- 3) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ 3 คน
- 4) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ 7 คน
- 5) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ 2 คน
- 6) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3 คน

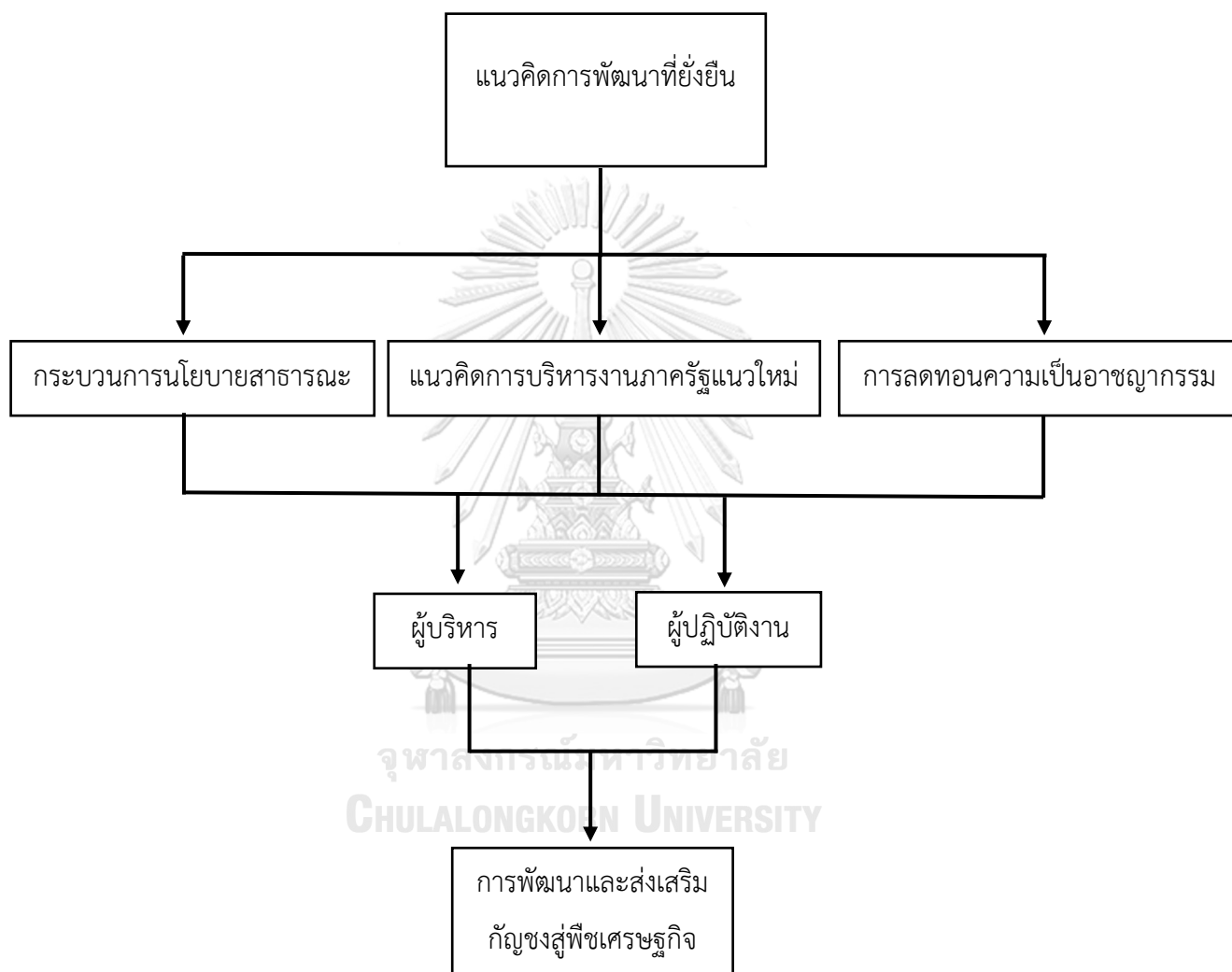
1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา: เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) โดยจะมีการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารนโยบาย กฎหมาย ตำรา เอกสารทางวิชาการ หรืองานวิจัยด้านยาเสพติด และเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลด้วยคำถามปลายเปิดที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ของสำนักงาน ป.ป.ส.

1.4.3 ขอบเขตด้านเวลา: ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาตั้งแต่เดือนกันยายน – พฤศจิกายน 2563

1.4.4 ขอบเขตด้านพื้นที่: ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ณ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (สำนักงาน ป.ป.ส.)

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

3. สามารถนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ในงานการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้บรรลุผลสำเร็จได้จริง

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การขับเคลื่อนนโยบาย หมายถึง การดำเนินการนโยบายในด้านยาเสพติด โดยดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ยาเสพติด หมายถึง ยาเสพติดให้โทษ ซึ่งเป็นสารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ ("ราชกิจจานุเบกษา," 2528, 24 ตุลาคม)

3. พืชเศรษฐกิจ หมายถึง พืชที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต มีลักษณะเด่นทางการค้า สามารถนำไปบริโภคโดยเป็นอาหารที่ให้วิตามิน แร่ธาตุ และเป็นแหล่งพลังงานของมนุษย์และสัตว์ อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และประกอบเป็นอาชีพได้

4. กัญชง หมายถึง พืชซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *sativa* อันเป็นพืชชนิดย่อยของพืชกัญชา (*Cannabis sativa* L.) ที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล

(Tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ 1.0 ต่อน้ำหนักแห้ง ซึ่งตรวจวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

5. การบริหารงาน หมายถึง การบริหารงานด้านบริหารจัดการอย่างบูรณาการด้านยาเสพติดใน การกำกับควบคุมกำกับดูแลและใช้ประโยชน์จากยาเสพติด

6. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) หมายถึง หน่วยงานของรัฐ เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด บริหารจัดการการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างบูรณาการ อำนวยความสะดวก ให้มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และติดตามประเมินผลตรวจสอบ เฝ้าระวังการแพร่ระบาดของ ยาเสพติด โดยอยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมและขึ้นตรงกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ผู้วิจัยได้ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรวบรวมข้อมูลประกอบการศึกษา ดังนี้

2.1 สถานการณ์ภาพรวมในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

2.2 ประเภทของยาเสพติด

2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกัญชง

2.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชง

2.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกัญชง

1) แนวคิดการพัฒนา

2) กระบวนการนโยบายสาธารณะ

3) แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM)

4) การลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 สถานการณ์ภาพรวมในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดในการประสาน ควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด รวมทั้งเฝ้าระวังสถานการณ์ยาเสพติดและสนับสนุนข้อมูลและงานวิชาการเกี่ยวกับยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. มีวิสัยทัศน์ คือ

“เป็นองค์กรนำในการพัฒนาและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศและอาเซียนเพื่อสังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด” โดยพันธกิจหลักของสำนักงาน ป.ป.ส. มีหน้าที่ในการกำหนดและปรับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง บริหารจัดการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างบูรณาการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่กำหนด อำนวยการณ์ให้มีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ติดตามประเมินผล ตรวจสอบและเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ทิศทางในการบริหารงานด้านยาเสพติดของ สำนักงาน ป.ป.ส. จะดำเนินการตามพันธกิจหลักขององค์กรทั้งในด้านป้องกันปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งเรื่องยาเสพติดจัดอยู่ในด้านความมั่นคงของยุทธศาสตร์ชาติ และยังคงดำเนินการตามทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกในการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย นอกจากนี้ผู้บริหารของสำนักงาน ป.ป.ส. จะรับนโยบายข้อสั่งการเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดจากรัฐบาล หมายถึงรวมถึงนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นนักการเมือง ซึ่งจะมีอำนาจในการกำหนดนโยบายต่างๆ ผ่านกระบวนการนโยบายสาธารณะ และมอบหมายลงมายังผู้บริหารของสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อนำมาดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายข้อสั่งการดังกล่าวถ่ายทอดไปสู่ระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง โดยในขณะนี้ ทางสำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายข้อสั่งการจากรัฐบาลทั้งในเรื่องของการป้องกันยาเสพติดที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะในสถานศึกษาหรือชุมชน การปราบปรามยาเสพติดทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง การสกัดกั้นตามบริเวณพื้นที่ชายแดนตอนใน - ตอนนอกในการลักลอบนำเข้าและส่งออกยาเสพติด และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดทั้งรูปแบบสมัครใจหรือบังคับบำบัดเพื่อช่วยลดการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด รวมถึงให้มีมาตรการควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการลักลอบปลูกหรือซื้อขายพืชเสพติด เช่น กัญชา กัญชง พืชกระท่อม เป็นต้น โดยในการขับเคลื่อนนโยบายข้อสั่งการต่าง ๆ จะเป็นการบริหารจัดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของสำนักงาน ป.ป.ส. กับหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น เป็นการขับเคลื่อนจากระดับส่วนกลางลงไปสู่ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่ให้ช่วยกันขับเคลื่อนงานนโยบายด้านยาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลต่อไป จะเห็นได้ว่าทิศทางในการบริหารงานด้านยาเสพติดของ สำนักงาน ป.ป.ส. จะเป็นทิศทางการบริหารจากระดับบนลงล่าง (Top - Down) เป็นการบริหารจากผู้บริหารระดับสูง มอบนโยบายลงมายังผู้บริหารระดับกลาง ผู้บริหารระดับต้น และลงมาสู่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับต่างๆ เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนนโยบายที่รัฐบาลกำหนดไว้ให้สำเร็จตามที่กำหนด

ในช่วงปี พ.ศ. 2562 มีนโยบายหนึ่งของพรรคการเมือง ที่กลายเป็นจุดสนใจและสร้างความตื่นตัวให้ประชาชนมีความสนใจในเรื่องยาเสพติดหรือการใช้ประโยชน์จากยาเสพติดมากขึ้น นั่นก็คือ นโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ของพรรคภูมิใจไทยที่มีนายอนุทิน ชาญวีรกูลเป็นหัวหน้าพรรคภูมิใจไทย และในขณะนี้ป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้หาเสียงเป็นนโยบายของพรรคการเมือง พร้อมทั้งเมื่อได้รับการเลือกเข้ามาบริหารประเทศแล้ว ยังช่วยผลักดันนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์จนเป็นผลสำเร็จ ซึ่งนโยบายนี้ถือว่าได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ส่งผลให้ประชาชนมีการพูดถึงการใช้ประโยชน์จากยาเสพติดชนิดอื่นที่อาจเป็นประโยชน์เช่นเดียวกับกัญชา ทั้งในด้านการแพทย์หรือการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ข้อ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม “เร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด” จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลเมื่อมีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด จึงรับนโยบายดังกล่าวจากรัฐบาลมาดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายที่เกี่ยวข้องต่อไปเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามที่รัฐบาลตั้งเป้าหมายไว้ โดยสำนักงาน ป.ป.ส. ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดกรณีศึกษา กัญชง ในด้านการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ เนื่องจากกัญชงสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ โดยกัญชงหรือเฮมพ์ถือว่าเป็นพืชที่มีความสำคัญกับวิถีชีวิตของชาวเขาบนพื้นที่สูงมาตั้งแต่ในอดีต สำหรับการทำให้เป็นเครื่องนุ่งห่ม รัฐบาลโดยสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พร้อมด้วย มูลนิธิโครงการหลวง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) หรือ (สวพส.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ร่วมกันจัดทำและดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจบนพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2553 – 2557) และแผนปฏิบัติการพื้นที่นำร่องส่งเสริมการปลูกเฮมพ์ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน และเพชรบูรณ์ เพื่อสนับสนุนให้มีการศึกษาและส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาปลูกกัญชงเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในครัวเรือนและจำหน่ายสู่ท้องตลาดนำไปสู่การส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้จากการผลิตหัตถกรรมจากกัญชงอย่างต่อเนื่อง โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์ดังกล่าวให้กัญชงหรือเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งในปัจจุบัน สำนักงาน

ป.ป.ส. ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง ไปส่วนหนึ่งแล้ว ได้แก่

(1) เรื่องการมอบหมายผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด ภูมิศึกษา กัญชง โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดและแต่งตั้งคณะทำงานการดำเนินงานนโยบายยาเสพติด โดยเป็นคณะทำงานการพัฒนาและส่งเสริมเฮมพ์ (กัญชง) เป็นพืชเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนงาน ซึ่งได้มีการจัดประชุมขับเคลื่อนนโยบายเพื่อพัฒนาและส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ โดยเชิญที่ปรึกษาคณะทำงานหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของกัญชงมาร่วมกันหารือและให้ข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำไปจัดทำเป็นแนวทางในการร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายเพื่อพัฒนาและส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ (2) เรื่องกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชง ในปัจจุบันได้อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไขร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตและการขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. ... เป็นร่างกฎกระทรวงฯ ฉบับใหม่ โดยร่างกฎกระทรวงฉบับใหม่จะเปิดโอกาสมากขึ้น ได้แก่

- 1) เรื่องผู้ขออนุญาต เปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐ ประชาชน และนิติบุคคลสามารถขออนุญาตได้ ต่างจากกฎกระทรวงฉบับปัจจุบันที่ใช้อยู่ จะอนุญาตให้เฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่ขออนุญาตได้
- 2) เรื่องการใช้ประโยชน์จากกัญชง ร่างกฎกระทรวงฉบับใหม่จะเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์ได้จากทุก ส่วนจากกัญชง ทั้งเส้นใย เปลือก แก่นลำต้น ช่อดอก เนื้อลำต้น หรือเมล็ดและน้ำมัน ต่างจากกฎกระทรวงฉบับปัจจุบันที่ใช้อยู่ จะอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ได้เฉพาะเส้นใยจากกัญชงเท่านั้น
- 3) เรื่องอื่นๆ เช่น การลดขั้นตอนการยื่นเอกสาร การกำหนดวัตถุประสงค์ในการขออนุญาตเปิดโอกาสในการใช้ประโยชน์มากขึ้น เป็นต้น ซึ่งหากร่างกฎกระทรวงฯ ฉบับใหม่ประกาศใช้โดยทั่วกัน อาจจะช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบายเพื่อพัฒนาและส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจจะเกิดความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นและส่งผลให้สามารถพัฒนากัญชงสู่พืชเศรษฐกิจได้จริง นอกจากนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีความพยายามทำความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกันในหลายๆ ส่วนในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ นอกเหนือจากสำนักงาน ป.ป.ส. เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ซึ่งจะต้องร่วมกันหารือเพิ่มเติมถึงแนวทางความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชงต่อไป จากนโยบายข้างต้นที่รัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนนั้น ในขณะนี้ถือว่าอยู่ในกระบวนการสาธารณะ ขั้นตอนที่ 2 คือ ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) เนื่องจากอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลยกร่างข้อเสนอทางเลือกเชิงนโยบายต่างๆ ให้กับผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาตัดสินใจและอนุมัติเห็นชอบ ซึ่งทาง

สำนักงาน ป.ป.ส. อยู่ระหว่างศึกษาข้อมูลวิจัยเกี่ยวกับกัญชงเพิ่มเติมและให้คณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาให้ความเห็นชอบกับร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่ดังกล่าว

2.2 ประเภทของยาเสพติด

สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด จะควบคุมดูแลยาเสพติดให้โทษตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 โดยแบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

ลำดับ	ประเภท	ชนิดยาเสพติด
1.	ประเภท 1	ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)
2.	ประเภท 2	ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ผื่นยา (Medicinal Opium) โดยผื่นยา หมายถึง ผื่นที่ได้ผ่านกรรมวิธีปรุงแต่งโดยมีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในทางยา
3.	ประเภท 3	ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ("ราชกิจจานุเบกษา," 2530, 28 ธันวาคม)
4.	ประเภท 4	สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)
5.	ประเภท 5	ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม

ตารางที่ 1 ประเภทของยาเสพติด

ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศระบุชื่อยาเสพติดให้โทษว่ายาเสพติดให้โทษชื่อใดอยู่ในประเภทใด ("ราชกิจจานุเบกษา," 2522, 27 เมษายน)

สำหรับกัญชง หรือ เฮมพ์ ตามกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ปี พ.ศ. 2522 ยังถือว่ากัญชาและกัญชงเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ทั้งกัญชาและกัญชงมีชื่อทางวิทยาศาสตร์เดียวกันคือ *Cannabis sativa* L. โดยกัญชามีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *Indica* ส่วนกัญชงเป็นพืชซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *sativa* อันเป็นพืชชนิดย่อยของพืชกัญชา เมื่อกฎหมายกำหนดให้กัญชา หมายรวมถึงทุกส่วนของพืชกัญชาทั้งใบ ดอก ยอด ผล ลำต้น และวัตถุหรือสารต่างๆ ที่มีอยู่ในพืชกัญชา ดังนั้น กัญชา จึงมีความหมายรวมไปถึงกัญชงด้วย เนื่องจากเป็นพืชชนิดย่อยของกัญชานั้นเอง กัญชงจึงจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เช่นเดียวกับกัญชาด้วย

2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกล้วยง

ในประเทศไทย ชาวเขาทางภาคเหนือมีการใช้เส้นใยจากลำต้นของต้นกล้วยงกันมานาน โดยใช้เส้นใยจากลำต้นของกล้วยงที่ออกดอกใหม่ มีอายุระหว่าง 3 - 4 เดือน เนื่องจากเป็นช่วงที่เส้นใยมีความเหนียว เบา และเป็นสีขาวเหมาะสำหรับการใช้เป็นเส้นใยทอผ้า จากการศึกษาข้อมูลพบว่า เส้นใยกล้วยงเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูง มีความยืดหยุ่น แข็งแรงและทนทาน สามารถใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตผ้าและกระดาษได้ดี มีคุณภาพดีกว่าเส้นใยจากฝ้ายและลินิน เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเส้นใยจากการปลูกกล้วยงกับการปลูกฝ้าย กล้วยงจะให้ผลผลิตมากกว่าฝ้าย 2 - 3 เท่า เส้นใยกล้วยงจึงเริ่มมีบทบาทสำคัญในตลาดเส้นใยธรรมชาติ นอกเหนือจากเส้นใยแล้ว ส่วนอื่นๆ ของกล้วยง เช่น น้ำมันจากเมล็ดกล้วยง ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทำเป็นอาหารเสริมและเครื่องสำอางได้ (สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส., กันยายน 2563)

2.3.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชกล้วยง เป็นพืชล้มลุกมีอายุเพียงปีเดียว มีลักษณะสำคัญดังนี้

- (1) ราก: เป็นระบบรากแก้ว (Tap Root System) มีรากแขนงจำนวนมาก
- (2) ใบ: เป็นใบเดี่ยวรูปฝ่ามือ แผ่นใบแยกเป็น 5 - 7 แฉก ขอบใบเป็นฟันเลื่อยและเว้าลึกจนถึงโคนใบ ปลายใบเรียวแหลม ผิวด้านบนใบมีสีเข้มกว่าด้านล่าง ก้านใบยาว 2 - 7 ซม. เมื่อมีการสร้างดอกจำนวนแฉกของใบจะลดลงตามลำดับ เหลือเพียง 1 - 3 แฉกเท่านั้น
- (3) ลำต้น: ลำต้นตั้งตรง สีเขียว สูงประมาณ 1 - 6 เมตร มีลักษณะอวบน้ำเมื่อเป็นต้นกล้า เริ่มมีการสร้างเนื้อไม้เมื่อเจริญเติบโตได้ 2 - 3 สัปดาห์ การเจริญเติบโตของต้นจะสูงช้าในช่วง 6 สัปดาห์แรก หลังจากนั้นจะเพิ่มความสูงอย่างรวดเร็วจนมีความสูงเฉลี่ยคงที่ประมาณ 300 ซม. เปลือกของลำต้นสามารถลอกออกเพื่อใช้ประโยชน์จากเส้นใย โดยเปลือกนอกจะให้เส้นใยที่ยาวและเหนียว แต่ค่อนข้างหยาบ ส่วนเปลือกในที่ติดกับเนื้อไม้ให้เส้นใยที่ละเอียดกว่าแต่สั้นกว่า
- (4) ดอก: มี 2 ชนิด คือ ชนิดที่มีดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน (Monoecious) และชนิดดอกเพศผู้และเพศเมียแยกกันอยู่คนละต้น (Dioecious) ในประเทศไทยพบว่า พืชกล้วยงมีดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน ออกดอกเป็นช่อตามซอกใบและปลายยอด โดยปกติพืชกล้วยงจะมีการติดดอกและเมล็ดในช่วง 90 - 120 วัน
- (5) เมล็ด: พัฒนาได้อย่างรวดเร็วภายใน 2 - 3 สัปดาห์หลังออกดอก เป็นเมล็ดเดี่ยวรูปไข่ป้อมผิวเรียบเป็นมัน มีลายประดับสีน้ำตาล เมื่อแห้งจะมีสีเทา ขนาดประมาณ 3 - 4 มม.

(เมล็ด 1 กก. มี จำนวนเฉลี่ย 33,333 เมล็ด) มีน้ำหนักเฉลี่ย 8 - 24 กรัมต่อเมล็ด 1000 เมล็ด ภายในเมล็ดมีอาหารสะสมและไขมันอัดแน่น โดยมีน้ำมันถึง 29 - 34 เปอร์เซ็นต์ มีไขมันชนิดไม่อิ่มตัวสูง ประกอบด้วย Linoleic Acid (C18:2) ร้อยละ 54-60 Linolenic Acid (C18:3) ร้อยละ 15 - 20 และ Oleic Acid (C18:1) ร้อยละ 11 - 13

2.3.2 ประโยชน์และโทษของกัญชง จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์และโทษของกัญชง พบข้อมูลดังนี้

ประโยชน์	โทษ
1. กัญชงมีเส้นใยที่เหนียวและทนทาน และทุกส่วนของกัญชงมีประโยชน์ สามารถพัฒนาเป็นพืชเศรษฐกิจได้ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ (เส้นใย) อุตสาหกรรมอาหาร น้ำมัน (เมล็ด) เครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ส่วนบุคคล สิ่งก่อสร้าง (แกน) เป็นต้น	1. กัญชงมีลักษณะเหมือนกัญชามาก อาจทำให้คนเข้าใจผิด เมื่อนำไปสูบจะเกิดอาการปวดหัวอย่างรุนแรงเนื่องจากมีปริมาณสาร CBD สูงกว่าสาร THC
2. เป็นพืชที่มีสารสำคัญหลายอย่าง สามารถวิจัยและพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์	2. ประเทศไทยมีอากาศร้อน อาจทำให้กัญชงที่ปลูกมีค่า THC สูง และอากาศในประเทศไทยมีโอกาสทำให้กัญชงกลายเป็นกัญชาได้
3. สามารถปลูกทดแทนพืชที่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ข้าวโพด เป็นต้น	
4. ใช้ต้นทุนในการปลูกไม่มาก ไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลง ไม่ต้องใช้ปุ๋ย ปลูกตามธรรมชาติ ทนแดดทนฝนได้ดี	
5. เป็นพืชที่ใช้ในวิถีชีวิตและประเพณีของชุมชนชาวไทยภูเขา	

ตารางที่ 2 ประโยชน์และโทษของกัญชง

2.3.3 ความแตกต่างระหว่างกัญชง และ กัญชา

กัญชงเป็นพืชที่มีความใกล้ชิดกับกัญชามาก เนื่องจากอยู่ในวงศ์เดียวกัน จึงทำให้มีความคล้ายกันในหลายลักษณะ จนทำให้เกิดความสับสนและยากต่อการจำแนก โดยเฉพาะเมื่อต้นยังมีขนาดเล็ก แต่เมื่อโตเต็มที่จะมีหลายลักษณะที่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด จากการศึกษาข้อมูลลักษณะของกัญชงและกัญชา สำหรับสายพันธุ์ของต่างประเทศ พบข้อมูลดังนี้ (มนทิวรา สุขเจริญ & พันธวัศ สัมพันธ์พานิช, 2562)

ที่	กัญชง	กัญชา
1	ต้นสูงเรียว > 2 เมตร	ต้นเตี้ย ทรงพุ่มกว้าง
2	แตกกิ่งก้านน้อย และไปในทิศทางเดียวกัน	แตกกิ่งก้านมาก และออกกิ่งแบบสลับไปมา
3	ใบเรียวยาวเรียงตัวห่างกัน และมีทรงพุ่มโปร่ง	ใบหนากว้างเรียงตัวชิดกัน และมีทรงพุ่มแน่นทึบ
4	ปล้องหรือข้อยาว	ปล้องหรือข้อสั้น
5	เปลือกหนา เหนียว และลอกง่าย	เปลือกบาง ไม่เหนียว และลอกยาก
6	ใบสีเขียวอมเหลือง ขอบใบย่อยในแต่ละแฉกโค้ง	ใบสีเขียวเข้ม ขอบใบย่อยในแต่ละแฉกเรียวยาว
7	เส้นใยาว และมีคุณภาพสูง	เส้นใสั้น และมีคุณภาพต่ำ
8	มียางที่ช่อดอกไม่มาก	มียางที่ช่อดอกมาก
9	ออกดอกเมื่ออายุ > 4 เดือน	ออกดอกเมื่ออายุ ประมาณ 3 เดือน
10	เมล็ดมีขนาดใหญ่ ผิวหยาบด้าน และมีลายบ้าง	เมล็ดมีขนาดเล็ก ผิวมันวาว และมีลายมาก
11	การปลูกระยะห่างระหว่างต้นและแถวแคบ เพราะต้องการเส้นใ	การปลูกระยะห่างระหว่างต้นและแถวกว้าง เพราะต้องการใบ และช่อดอก

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง กัญชง และ กัญชา

แต่สำหรับในประเทศไทย ถ้าใช้สายพันธุ์ของต่างประเทศมาปลูกในประเทศไทยจะได้กัญชงและกัญชาที่มีลักษณะตามตารางที่ 3 แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องการนำเข้าของสายพันธุ์ที่จะใช้ปลูกจากต่างประเทศ ดังนั้น สำหรับในประเทศไทย โดยทั่วไปจะใช้สายพันธุ์พื้นเมืองในไทย ลักษณะของใบกัญชง จะมีขนาดใหญ่กว่ากัญชา ส่วนกัญชาใบจะเล็กกว่ากัญชงเล็กน้อย ซึ่งลักษณะของสายพันธุ์พื้นเมืองในไทยจะต่างจากสายพันธุ์ต่างประเทศนั่นเอง

สำหรับลักษณะทางเคมีเป็นลักษณะเสริมสำคัญ สามารถใช้กำหนดความเป็นพืชเสพติดจากปริมาณสารในกัญชงและกัญชาได้ ซึ่งในทางกฎหมายสากล พืชที่ให้ปริมาณ THC น้อยกว่า 0.3 ไม่ถือว่าเป็นพืชเสพติด แต่สำหรับกัญชงประเทศไทยนั้น จากกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ระบุไว้ว่า มีปริมาณ THC ไม่เกินร้อยละ 1.0 ต่อน้ำหนักแห้ง ต้องมีปริมาณ THC ต่ำกว่ามาตรฐาน เพื่อปลูกแบบอุตสาหกรรมเส้นใยได้ ดังนี้

ลักษณะ (ร้อยละ)	กัญชง	กัญชา
THC (Tetrahydrocannabinol)	< 1	1 - 20
CBD (Cannabidiol)	≥ 2	< 2
ปริมาณเส้นใย (Fiber) สูงสุด	35%	15%

ตารางที่ 4 ลักษณะทางเคมีของกัญชง และกัญชา

สำหรับความแตกต่างของอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลกัญชงและกัญชา ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข (อย.) และกระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.) ดังนี้ (สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด, ตุลาคม 2563)

ยาเสพติด	กระทรวงสาธารณสุข (อย.)	กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)
กัญชา	จะทำหน้าที่ในการอนุญาตการปลูก และใช้ประโยชน์จากกัญชาในทางการแพทย์ รวมทั้งจะเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลตรวจสอบกัญชาเองภายหลังจากมีการอนุญาตปลูกและใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์	จะทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลกัญชาในกรณีที่ลักลอบปลูก ซื้อมาหรือเสพกัญชานอกเหนือ จากการใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจาก อย. เพราะถือว่าผิดกฎหมาย
กัญชง	จะทำหน้าที่ในการอนุญาตการปลูก และใช้ประโยชน์จากกัญชง	จะทำหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตปลูกกัญชง จาก อย. โดยถ้าพบว่ามีอาการลักลอบปลูกกัญชงผิดกฎหมาย ทั้งโดยไม่ได้รับอนุญาตให้ปลูก หรือมีค่า THC เกิน 1% ตามที่กฎกระทรวง

		กำหนด ก็จะดำเนินการตัดพืชมทำลายทิ้ง แต่กรณีที่ไม่โดนตัดพืชมทำลายกรณีที่มีค่า THC เกิน 1% ก็ยังสามารถให้เกษตรกรใช้ประโยชน์จากเส้นใยของกัญชงที่ถูกตัดพืชมทำลายได้
--	--	---

ตารางที่ 5 ความแตกต่างของอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลกัญชงและกัญชา ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข (อย.) และกระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

จากข้อมูลในตารางข้างต้น จะเห็นว่ากระทรวงสาธารณสุข (อย.) และกระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.) จะมีการแบ่งอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องการอนุญาต ควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบกัญชาและกัญชงทั้งเรื่องการปลูกและการใช้ประโยชน์ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำที่ผิดกฎหมาย

2.4 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชง

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชงหรือเฮมพ์ พบว่า ในปัจจุบันมีกฎหมายที่ใช้ในการกำกับควบคุมและดูแลการขออนุญาตและการใช้ประโยชน์ในส่วนต่างๆ ของกัญชง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.4.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ให้ไว้ ณ วันที่ 22 เมษายน 2522 ตามมาตรา 7 ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 5 คือ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้ ใช้อาศัยอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม โดยกัญชาและกัญชงเป็นพืชที่มีชื่อวิทยาศาสตร์เดียวกัน คือ *Cannabis sativa* L. กัญชาจะหมายรวมถึงทุกส่วนของพืชกัญชาและวัตถุดิบหรือสารที่มีอยู่ในพืชกัญชา ดังนั้น กัญชาจึงมีความหมายรวมถึงกัญชง อันเป็นพืชชนิดย่อยของกัญชา กัญชงจึงเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เช่นเดียวกับกัญชา อย่างไรก็ตาม ต่อมาได้มีการออกกฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากกัญชงเพื่อเปิดโอกาสให้สามารถใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น ("ราชกิจจานุเบกษา," 2522, 27 เมษายน)

2.4.2 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 12) ประกาศ ณ วันที่ 8 กรกฎาคม 2556 ให้แก้ไขชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 กัญชา (*Cannabis*) ซึ่งหมายความรวมถึงทุกส่วนของพืชกัญชา (*Cannabis sativa* L. และ *Cannabis indica* Auth) และวัตถุดิบหรือสารต่างๆ ที่มีอยู่ในพืชกัญชา ยกเว้นเปลือกแห้ง แกนลำต้นแห้ง เส้นใยแห้ง และผลิตภัณฑ์จากเปลือกแห้ง แกนลำต้นแห้ง เส้นใยแห้ง ("ราชกิจจานุเบกษา," 2556, 31 กรกฎาคม)

2.4.3 กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ประกาศ ณ วันที่ 6 มกราคม 2560 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2561 ข้อ 3 ในกฎกระทรวงนี้ “เฮมพ์” (Hemp) หมายความว่า พืชซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Cannabis sativa L. subsp. sativa อันเป็นพืชชนิดย่อยของพืชกัญชา (Cannabis sativa L.) ที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ 1.0 ต่อน้ำหนักแห้ง ซึ่งตรวจวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และหมวด 1 การขออนุญาต ข้อ 4 วัตถุประสงค์ในการขออนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ มี 6 ประเภท ดังต่อไปนี้ (“ราชกิจจานุเบกษา,” 2560, 6 มกราคม)

- (1) เพื่อปลูก เก็บเกี่ยว หรือแปรรูปเฮมพ์ สำหรับใช้ประโยชน์ในครัวเรือน
- (2) เพื่อปลูก เก็บเกี่ยว หรือแปรรูปเฮมพ์ สำหรับใช้ประโยชน์ด้านอุตสาหกรรมในเชิงพาณิชย์
- (3) เพื่อปลูก เก็บเกี่ยว หรือแปรรูปเฮมพ์ สำหรับการศึกษาวิจัย
- (4) เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์รับรองสำหรับจำหน่าย หรือแจกสำหรับการส่งเสริมตามวัตถุประสงค์ (1) (2) หรือ (3)
- (5) เพื่อจำหน่ายเมล็ดพันธุ์รับรอง ลำต้นสด หรือส่วนอื่นๆ ตามที่ได้รับอนุญาต สำหรับใช้ประโยชน์ตาม (1) (2) (3) หรือประโยชน์อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด แล้วแต่กรณี
- (6) เพื่อครอบครองสำหรับใช้ประโยชน์อื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ใน (1) และ (2) ห้ามมิให้มีการผลิตเมล็ดพันธุ์สำหรับการเพาะปลูก

ในปัจจุบันยังคงใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายหลักในการกำกับควบคุมดูแลเฉพาะกัญชงในเรื่องของการขออนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ โดยกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้เฉพาะเส้นใยของกัญชงเท่านั้น และเพื่อศึกษาวิจัย โดยต้องเป็นหน่วยงานภาครัฐที่สามารถยื่นขออนุญาตได้เท่านั้น

2.4.4 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศ ณ วันที่ 27 สิงหาคม 2562 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นลำดับที่ 5 ของชื่อยาเสพติด

ให้โทษในประเภท 5 ในบัญชีท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5 พ.ศ. 2561 โดยให้ชื่อยาเสพติดให้โทษลำดับที่ 5 คือ กัญชง (Hemp) ซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *sativa* อันเป็นชนิดย่อยของพืชกัญชา (*Cannabis sativa* L.) ทั้งนี้ ให้ความหมายรวมถึงทุกส่วนของพืชกัญชง เช่น ใบ ดอก ยอด ผล ลำต้น ที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol, THC) และลักษณะเป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ยกเว้น ("ราชกิจจานุเบกษา," 2562, 30 สิงหาคม)

(1) แคนนาบิไดออล (cannabidiol, CBD) ที่สกัดจากกัญชง ซึ่งมีความบริสุทธิ์มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 99 โดยมีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ 0.01 โดยน้ำหนัก

(2) สารสกัดหรือผลิตภัณฑ์จากสารสกัด ที่มีสารแคนนาบิไดออล (cannabidiol, CBD) เป็นส่วนประกอบหลักและมีสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol, THC) ไม่เกินร้อยละ 0.2 โดยน้ำหนัก ซึ่งเป็นยาหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามกฎหมายว่าด้วยยาหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร และต้องใช้ตามวัตถุประสงค์ทางยาหรือผลิตภัณฑ์สมุนไพรเท่านั้น

(3) เมล็ดกัญชง (Hemp seed) หรือน้ำมันจากเมล็ดกัญชง (Hemp seed oil) ซึ่งเป็นอาหาร ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารและต้องใช้ตามวัตถุประสงค์ทางอาหารเท่านั้น

(4) น้ำมันจากเมล็ดกัญชง (Hemp seed oil) หรือสารสกัดจากเมล็ดกัญชง ซึ่งเป็นเครื่องสำอางตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอางและต้องใช้ตามวัตถุประสงค์ทางเครื่องสำอางเท่านั้น ทั้งนี้ เมล็ดกัญชงที่นำไปเป็นอาหาร หรือเครื่องสำอางต้องเป็นเมล็ดที่ไม่สามารถนำไปเพาะพันธุ์ได้ (Non-Viable seed) หรือถูกทำให้ไม่มีชีวิต ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(5) เปลือกแห้ง แกนลำต้นแห้ง เส้นใยแห้ง และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเปลือกแห้ง แกนลำต้นแห้ง เส้นใยแห้ง

ภายในระยะเวลา 5 ปีแรกนับแต่วันที่ประกาศมีผลใช้บังคับการยกเว้นตามข้อ 2 ถึงข้อ 4 ให้ใช้บังคับเฉพาะกับการผลิตภายในประเทศของผู้รับอนุญาตตามกฎหมายนี้

2.4.5 ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนดลักษณะกัญชง (Hemp) พ.ศ. 2562 ประกาศ ณ วันที่ 15 ตุลาคม 2562 ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้ ข้อ 4 กัญชง (Hemp) มีลักษณะเป็นพืชซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Cannabis sativa* L. subsp. *sativa* อันเป็นชนิดย่อย

ของพืชกัญชา (*Cannabis sativa* L.) ที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol, THC) ในใบและช่อดอก ไม่เกินร้อยละ 1.0 ต่อน้ำหนักแห้ง โดยตรวจวิเคราะห์ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และข้อ 5 เมล็ดพันธุ์รับรอง มีลักษณะเป็นเมล็ดพันธุ์กัญชง (Hemp) ที่มีปริมาณสารเตตราไฮโดรแคนนาบินอล (Tetrahydrocannabinol, THC) ในใบและช่อดอก ไม่เกินร้อยละ 1.0 ต่อน้ำหนักแห้ง ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยการตรวจวิเคราะห์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และเป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยพันธุ์พืช ("ราชกิจจานุเบกษา," 2562, 24 ตุลาคม)

2.4.6 ร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. ... ในปี พ.ศ. 2563 มีการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ซึ่งในขณะนี้จัดทำเป็นร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่ คือ ร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. ... คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. ... (ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา) โดยการแก้ไขร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่ นี้ จะเพิ่มเติมในเรื่องการใช้ประโยชน์ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ดังนี้ ("กระทรวงสาธารณสุข," 2563)

1. การใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนจากกัญชง (จากเดิมใช้ประโยชน์ได้เฉพาะเส้นใย) ร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่ จะเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทั้งจากเส้นใย เปลือก แกนลำต้น ใบ ช่อดอก เนื้อลำต้น หรือเมล็ด โดยทุกส่วนจากกัญชง สามารถใช้ประโยชน์ได้ ได้แก่

- 1) เปลือกลำต้นจะให้เส้นใย เพื่อใช้ผลิตสิ่งทอ หรือเสื่อเกราะกันกระสุน
- 2) แกนลำต้น ผลิตพลังงานชีวมวล วัสดุก่อสร้าง หรือเฟอร์นิเจอร์
- 3) เนื้อลำต้น ผลิตเป็นกระดาษ หรือฉนวนความร้อน
- 4) ใบและช่อดอก ผลิตเป็นยา หรือผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- 5) เมล็ดและน้ำมันจากเมล็ด ผลิตเป็นอาหาร หรือเครื่องสำอาง

2. การขออนุญาตที่เปิดโอกาสทุกภาคส่วนสามารถขออนุญาตปลูกและใช้ประโยชน์จาก กัญชงได้มากขึ้น (จากเดิมอนุญาตเฉพาะหน่วยงานของของรัฐขออนุญาตได้เท่านั้น) ร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่ นอกจากหน่วยงานของรัฐที่สามารถขออนุญาตได้ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือนิติบุคคล สามารถขออนุญาตได้เช่นเดียวกัน เพื่อให้เข้าถึงการปลูกและใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น

3. วัตถุประสงค์ในการขออนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ ในประเภท 5 เฉพาะกัญชง เปิดโอกาสในการใช้ประโยชน์มากขึ้น ได้แก่

- 1) เพื่อประโยชน์ตามภารกิจของหน่วยงานของรัฐ
- 2) เพื่อประโยชน์จากเส้นใยตามประเพณีวัฒนธรรม ตามวิถีชีวิต และใช้ในครอบครัว เท่านั้น ทั้งนี้มีพื้นที่ปลูกได้ครอบครัวยุติไม่เกิน 1 ไร่
- 3) เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม
- 4) เพื่อประโยชน์ในทางการแพทย์
- 5) เพื่อประโยชน์ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย หรือปรับปรุงพันธุ์
- 6) เพื่อประโยชน์ในการผลิต เมล็ดพันธุ์รับรอง

โดยจะเห็นได้ว่า ร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่จะเพิ่มวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์มากขึ้น ทั้งในด้านทางการแพทย์ เชิงพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยให้ทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึง การใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้นเพื่อผลักดันให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงไปสู่พืชเศรษฐกิจ ในอนาคตได้ แต่อย่างไรก็ตาม กัญชงยังถือเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ยกเว้นการใช้แกนแห้ง ลำต้นแห้ง เส้นใยแห้ง และผลิตภัณฑ์จากเปลือกแห้งเท่านั้น แต่หากเป็นแกนสด ลำต้นสด เส้นใยสด รวมถึงการปลูก ผลิต และครอบครอง นับเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย

ทั้งนี้ สามารถดูข้อมูลสรุปความแตกต่างระหว่างกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 กับ ร่างกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. ... ดังรูปที่แสดงไว้ ดังนี้ (สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด, 2563)

ภาพที่ 1 ความแตกต่างระหว่างกฎหมายสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 กับ ร่างกฎหมายสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. ...

จากการศึกษาข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชงข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทุกกฎหมายจะมีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกันทั้งหมด เนื่องจากมีรายละเอียดของกฎหมายที่แตกต่างกันเฉพาะเรื่อง แต่ในปัจจุบันกฎหมายที่ใช้ควบคุมดูแลในการใช้ประโยชน์จากกัญชงเป็นหลัก คือ กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ซึ่งจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์จากกัญชง แต่เนื่องจากกฎกระทรวงฯ ฉบับนี้ยังมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์ในหลายเรื่อง จึงได้มีการแก้ไขปรับปรุงเป็นร่างกฎหมายสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. ... เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากทุกส่วนของกัญชง รวมทั้งเปิดโอกาสวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ให้มากขึ้นอีกด้วย ซึ่งถ้าหากร่างกฎหมายฯ ใหม่ได้ประกาศใช้ อาจจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและผู้เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น

2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบัญชี

2.5.1 ทฤษฎีการพัฒนา

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า ทฤษฎีการพัฒนาจะมีหลากหลายรูปแบบการพัฒนา แต่สำหรับทฤษฎีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เนื่องจากการพัฒนากัญชงสู่พืชเศรษฐกิจจะใช้หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีที่มาจาก การสนองแนวพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงสนับสนุนให้มีการศึกษา พัฒนาและส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาปลูกกัญชงเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในครัวเรือนและจำหน่ายสู่ท้องตลาด นำไปสู่การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้จากการผลิตหัตถกรรมจากกัญชงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สำหรับทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) พบว่า มีความหมายที่แตกต่างกันออกไป อย่างเช่น คอร์สัน (Corson, 1990) อ้างถึงใน (ธนากร สังเขป, 2555) นิยามความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบัน โดยไม่ต้องทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ความต้องการในอนาคต จะสอดคล้องกับ สมพร เทพลีธา (2536) อ้างถึงใน (ธนากร สังเขป, 2555) ซึ่งกล่าวถึงความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ 1) การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่สมดุลใน 3 เรื่อง คือ เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี และ 2) การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ทำให้ดีกว่าเดิมในปัจจุบันและไม่ขัดขวางการพัฒนาที่ดีกว่าในอนาคต จะสอดคล้องกับ กองทุนเพื่อกิจกรรมประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA: United Nations Population Fund) ซึ่งได้อธิบายการพัฒนาแบบยั่งยืน (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2540) คือ 1) การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบัน โดยสามารถรองรับความต้องการและความจำเป็นที่จะเกิดแก่ชนรุ่นหลังๆ ด้วย 2) การพัฒนาแบบยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่กระจายประโยชน์ของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นการปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลกโดยรวมเพื่อชนรุ่นหลังและเป็นการพัฒนาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง และ 3) การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การทำให้คุณภาพของชีวิตมนุษย์ดีขึ้น ภายในระบบนิเวศวิทยาที่สามารถจะรองรับการดำเนินชีวิตได้ต่อไป โดยเศรษฐกิจแบบนี้จะยังคงสามารถพัฒนาควบคู่ไปกับการรักษาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติต่อไป ด้วยการปรับตัวและอาศัยกระบวนการยกระดับความรู้ ปรับปรุงองค์กรและประสิทธิภาพ จะสอดคล้องกับ อนุสรณ์ ธรรมใจ (2547) อ้างถึงใน (สุมิตร สุวรรณ, 2554) กล่าวว่า ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง เมื่อมีการกระจายความมั่งคั่ง ต้องเป็นการเติบโตและพัฒนาแบบมีคุณภาพ มีเสถียรภาพ ทำให้คนยากจนและด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิต

ทำให้เขาสามารถยกระดับผลิตภาพการผลิต และรายได้ ตัวแปรที่ต้องจับตามองและมีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งนิยามข้างต้นจะมีความแตกต่างในบางมุมมองเมื่อเทียบกับ พระเทพโศภณ อ่างถึงใน (สุมิตร สุวรรณ, 2554) กล่าวว่าการพัฒนาแบบยั่งยืนต้องเป็น 1) สัมมาพัฒนา คือ การพัฒนาถูกทาง กล่าวคือ เป็นการพัฒนาที่ถือเอามนุษย์เป็นศูนย์กลาง แล้วเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมารับใช้ มาเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาคน และ 2) สมพัฒนา คือ การพัฒนาที่สมดุล ต้องมี 3 ส่วน ได้แก่ มนุษย์ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้เพิ่มเติมในเรื่องของเทคโนโลยีเข้ามาในนิยามการพัฒนายั่งยืนด้วย

จากความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวคิดการพัฒนายั่งยืนของแต่ละท่านจะมีความหมายที่สื่อในทิศทางใกล้เคียงกันในเรื่องของการกระจายรายได้และต้องการพัฒนาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่อาจมีความแตกต่างกันในบางมุม เช่น การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยกล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนายั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ยึดมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้นด้วยสิ่งแวดล้อมที่สามารถรองรับได้ อาจใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนายั่งยืน โดยพยายามลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับคนรุ่นต่อไปในอนาคตได้

ปัจจุบันแนวคิดการพัฒนายั่งยืนได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดการกับเรื่องต่างๆ ในประเทศ เช่น การจัดการเกษตรแบบยั่งยืน การให้ความสำคัญกับภาคการเกษตรในการปลูกผลิตเพื่อนำไปสู่การผลิตอาหาร สิ่งของในภาคอุตสาหกรรมได้ต่อไปในอนาคต เพื่อตอบสนองคุณภาพชีวิต และคุณภาพของสิ่งแวดล้อมให้มีการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งในเรื่องของการพัฒนากัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ กัญชงถือเป็นพืชชนิดหนึ่งที่สามารถเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศได้ จากเดิมที่ประชาชนบนพื้นที่สูงจะปลูกกัญชงในชุมชนหรือครัวเรือนและนำกัญชงมาใช้แปรรูปตามวิถีชีวิต โดยการผลิตสิ่งทอเพื่อขายในชุมชนเท่านั้น ซึ่งเป็นการปลูกและขายที่หมุนเวียนภายในชุมชน ไม่ได้ทำให้เกิดการกระจายรายได้และสร้างรายได้ที่แท้จริง ก็สามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ได้ โดยการปลูกกัญชงเพื่อส่งออกและนำไปใช้ในภาคอุตสาหกรรมเพื่อผลิตสินค้าใช้ในประเทศหรือส่งออกต่างประเทศได้ เนื่องจากกัญชงเป็นพืชที่สามารถใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรมได้ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมรถยนต์ คอมโพลีเมอร์ วัสดุผสมเบา สารสกัด เวชสำอาง ยาและการแพทย์ หรืออาหาร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ความยั่งยืนของการพัฒนากัญชงสู่พืชเศรษฐกิจที่จะสามารถเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริงนั้น จะต้องมีการพัฒนาคน พัฒนาความคิด พัฒนาอาชีพ และ

ปรับปรุงกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงในการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ เป็นการสร้างความเท่าเทียมกันและกระจายรายได้จากครัวเรือนสู่ภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งจะช่วยพัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทยสามารถนำกัญชงมาใช้ในการผลิตสินค้าต่างๆ ที่สร้างมูลค่ารายได้ให้แก่ประชาชนในครัวเรือนและประเทศต่อไปได้ อีกทั้งเป็นแนวทางการพัฒนาแบบยั่งยืนที่ส่งผลดีให้ประชาชนรุ่นต่อไปมีโอกาสสำหรับการใช้ประโยชน์จากกัญชงในอนาคตได้

2.5.2 กระบวนการนโยบายสาธารณะ

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า กระบวนการนโยบายสาธารณะ มีขั้นตอนกระบวนการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้จำแนกกระบวนการนโยบายสาธารณะนั้นๆ ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงกระบวนการนโยบายสาธารณะ 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2535)

1. ขั้นตอนการก่อตัวของนโยบาย (Policy Formation) เป็นการก่อตัวของนโยบายที่ได้รับการหยิบยกขึ้นมาให้ความสนใจของผู้กำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การพิจารณาการตัดสินใจต่อไป การก่อตัวนโยบายอาจจะมาจากการผลักดันหรือเสนอประเด็นดังกล่าวโดยบุคคลหรือรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง โดยเห็นถึงสภาพปัญหาหรือความต้องการของประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการก่อตัวของนโยบายขึ้น สำหรับการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงไปสู่พืชเศรษฐกิจนั้น สืบเนื่องมาจากรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของกัญชงว่านอกจากจะใช้ประโยชน์เฉพาะเส้นใยในการผลิตสิ่งทอเพื่อขายในครัวเรือนเท่านั้น ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้แทบทุกส่วนของกัญชง และสามารถนำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมได้ รวมถึงในทางการแพทย์อีกด้วย เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ข้อ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม “เร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด” จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นถึงการก่อตัวของนโยบายดังกล่าว และได้เริ่มมีการศึกษางานวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องประโยชน์ของกัญชงว่าสามารถนำมาสร้างประโยชน์อย่างไรได้บ้าง และจะมีขั้นตอนใดที่จะปลอดภัยต่อประชาชนและสร้างมูลค่าเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนและประเทศเพื่อนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอทางเลือกให้กับผู้เกี่ยวข้องได้กำหนดนโยบายต่อไป

2. ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยกร่างข้อเสนอทางเลือกเชิงนโยบายต่างๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาตัดสินใจและอนุมัติเห็นชอบในนโยบายนั้นๆ โดยผู้กำหนดนโยบายที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจอย่างเป็นทางการ ภายหลังจากที่รัฐบาลแถลงนโยบายและกำหนดนโยบายเร่งด่วนเกี่ยวกับกัญชง สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด ได้รับนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวมาดำเนินการต่อ เนื่องจากกัญชง จัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เช่นเดียวกับกัญชา ดังนั้น การจะใช้ประโยชน์จากกัญชงจึงถือว่าเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย แต่ในอีกด้านหนึ่ง สำนักงาน ป.ป.ส. ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์จากกัญชงที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมายและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศและประชาชนได้ สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้มีการเร่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประโยชน์ของกัญชงว่ามีอย่างไรบ้าง โดยได้กำหนดให้มีคณะทำงานผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด โดยเฉพาะกัญชง เพื่อพัฒนาและส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ มีหน้าที่ในการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยเพิ่มเติมถึงประโยชน์ของกัญชงว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อนำมาจัดทำเป็นข้อเสนอทางเลือกเชิงนโยบายให้แก่ผู้บริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องในการผลักดันและเปิดโอกาสให้สามารถใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ถึงแม้จะเป็นยาเสพติดก็ตาม แต่ต้องใช้ประโยชน์ภายใต้การกำกับควบคุมดูแลโดยสำนักงาน ป.ป.ส. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายหลังจากการศึกษาข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับกัญชงแล้วนั้น ได้จัดทำข้อมูลและนำเสนอให้ผู้บริหารได้พิจารณา โดยในขณะนี้ได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย คือ ร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. ... เพื่อเปิดโอกาสให้สามารถใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทุกส่วนและเปิดโอกาสให้ประชาชนและนิติบุคคลเข้าถึงการใช้ประโยชน์ดังกล่าวได้อีกด้วย

3. การนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) การนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแปลงตัวนโยบายออกสู่ภาคปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ และได้รับผลผลิตออกมาตรงตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพให้ทางปฏิบัติ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติมักจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น สภาพแวดล้อมของการดำเนินงาน ขีดสมรรถนะของหน่วยงานที่รับผิดชอบ การสนับสนุนและแรงต่อต้านจากบุคคล ตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นต้น

4. การประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) การประเมินผลนโยบายเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาถึงผลลัพธ์ที่ติดตามมาจากการนำเอานโยบายไปปฏิบัติว่าบรรลุผลตาม

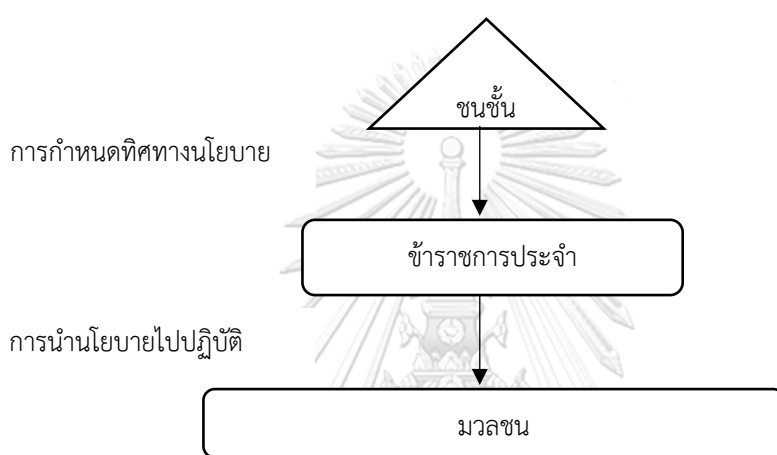
ประสงค์ที่วางไว้หรือไม่อย่างไร และยังครอบคลุมถึงการพิจารณาตรวจสอบถึงผลกระทบ (Impact) ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งความคุ้มค่าด้านต่างๆ (Cost-Effectiveness) ของตัวนโยบาย

5. การต่อเนื่อง การทดแทน และการสิ้นสุดนโยบาย (Policy Maintenance, Succession & Termination) การต่อเนื่อง ทดแทน และสิ้นสุดนโยบายนี้จะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาทบทวนเพื่อทำการคงสภาพหรือเปลี่ยนแปลง และยกเลิกสิ้นสุดตัวนโยบาย โดยการพิจารณาดังกล่าวนี้อาจจะอาศัยข้อเท็จจริงจากการประเมินผลนโยบาย ในกรณีที่มีการยกเลิกสิ้นสุดนโยบายหมายความว่าวงจรชีวิตของนโยบายได้จบลง ส่วนในกรณีที่มีการทดแทนนโยบายหมายความว่าวงจรชีวิตของนโยบายกำลังจะเริ่มต้นขึ้นใหม่ อยุ่อย่างไรก็ดี นโยบายสาธารณะโดยส่วนใหญ่มักจะได้รับการต่อเนื่องหรือแก้ไขเพิ่มเติมจากเดิมเพียงเล็กน้อย

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันขั้นตอนกระบวนการนโยบายสาธารณะในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มวิชาชีพเศรษฐกิจ ยังคงอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การกำหนดนโยบายเท่านั้น เพราะอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มเพิ่มเติมและให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายใหม่ดังกล่าว ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยหวังว่างานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลนั้นจะเป็นประโยชน์ให้เกิดการกำหนดนโยบายสาธารณะในการขับเคลื่อนนโยบายยุทธศาสตร์สู่วิชาชีพ เศรษฐกิจ กรณีศึกษา กลุ่มช่างในอนาคตได้สำเร็จ เพื่อจะนำไปสู่การเกิดขึ้นตอนที่ 3 การนำนโยบายไปปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลนโยบาย และขั้นตอนที่ 5 การต่อเนื่อง การทดแทน และการสิ้นสุดนโยบาย ซึ่งจะถือว่าครบวงจรกระบวนการนโยบายสาธารณะ 5 ขั้นตอน ทั้งนี้ ภายหลังจากการกำหนดนโยบายสาธารณะแล้ว ก็ควรจะต้องมีการศึกษาข้อมูลวิจัยเพิ่มเติมในขั้นตอนที่ 3 4 และ 5 ต่อไป

จากการที่กล่าวมาข้างต้นว่าขั้นตอนกระบวนการนโยบายสาธารณะในเรื่องการพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มวิชาชีพเศรษฐกิจ ยังคงอยู่ในขั้นตอนที่ 2 การกำหนดนโยบาย ในการกำหนดนโยบายนั้นจะมีตัวแบบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์หลายท่าน อย่างเช่น Thomas R. Dye พยายามศึกษาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจของรัฐบาล โดยการตัดสินใจของรัฐบาลหรือการกำหนดนโยบายสาธารณะนี้มักจะปรากฏในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงตัวแบบชนชั้นนำ (Elite Model) นโยบายสาธารณะอาจจะเป็นผลมาจากความต้องการของชนชั้นนำที่บริหารปกครองประเทศมากกว่าประชาชนทั่วไป ประเทศกำลังพัฒนาทั่วไปที่ปกครองในระบบประชาธิปไตยการปกครองมักอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิด และความต้องการของกลุ่มชน

ชั้นนำทางสังคมและการเมืองนั้นๆ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจต่อกิจกรรมบ้านเมืองและไม่ค่อยรู้เรื่องเกี่ยวกับตัวนโยบาย ทำให้ผู้นำสามารถที่จะเปิดเผยหรือปิดบังข่าวสารข้อมูลตามที่ผู้นำต้องการได้ ส่วนราชการจะทำหน้าที่เป็นกลไกที่นำเอานโยบายของชนชั้นนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดนโยบายโดยชนชั้นนำ จะเป็นไปตามความพึงพอใจและสะท้อนค่านิยมตลอดจนผลประโยชน์ต่างๆ ของชนชั้นนำ ทำให้การเปลี่ยนแปลงในนโยบายเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไปมากกว่าแบบรุนแรง กล่าวอีกนัยหนึ่ง นโยบายสาธารณะจะมีลักษณะแบบบนลงล่าง (Downward) จากชนชั้นนำผ่านระบบราชการสู่มวลชน ดังนี้ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2535)

ภาพที่ 2 ตัวแบบการกำหนดนโยบายโดยชนชั้นนำ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เป็นผลมาจากชนชั้นนำหรือผู้บริหารระดับสูงอย่างนักการเมือง คือ รัฐบาล หมายถึงถึงนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชงในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน เพราะผู้บริหารระดับสูงได้กำหนดนโยบายดังกล่าวไว้ จึงทำให้ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด ได้แก่ เลขาธิการ สำนักงาน ป.ป.ส. จะรับนโยบายดังกล่าวมาขับเคลื่อนต่อไป โดยการถ่ายทอดนโยบายที่ได้รับมาลงสู่ข้าราชการระดับต่างๆ ไปจนถึงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันนำนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวไปปฏิบัติดำเนินการทั้งในเรื่องของการศึกษาข้อมูล หรืองานวิจัยเรื่องต่างๆ ของกัญชงทั้งผลดีหรือผลเสียหรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้นำข้อมูลมากำหนดนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงไปสู่พืชเศรษฐกิจได้อย่างครอบคลุมในอนาคตต่อไป ซึ่งถ้าหากนโยบายพัฒนาและส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจสามารถกำหนดออกมาเป็นนโยบายได้สำเร็จ จะส่งผลให้นโยบายดังกล่าวถูกกำหนดออกเป็นนโยบายสาธารณะของประเทศและ

ถ่ายทอดไปสู่ประชาชนเพื่อให้มีโอกาสใช้ประโยชน์จากนโยบายนี้ได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันนั่นเอง ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง เป็นการกำหนดนโยบายจากบนลงล่าง กล่าวคือ ผู้บริหารระดับสูงอย่างรัฐบาลกำหนดนโยบายเร่งด่วนลงมา ส่งผลให้ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานรับนโยบายมาและถ่ายทอดลงสู่ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ โดยท้ายที่สุดแล้วนโยบายดังกล่าวก็จะได้ถ่ายทอดถึงประชาชนของประเทศต่อไป

2.5.3 แนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM)

สำหรับแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ จากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยจะนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ จากหนังสือเรื่อง Reinventing Government มาประยุกต์ใช้สิ่งที่แนวคิด Reinventing Government (David Osborne & Ted Gabler, 1992) นำเสนอก็คือ การให้รัฐบาลทบทวนบทบาทภารกิจและกลยุทธ์ในการทำงานของตนเสียใหม่ว่าหน่วยงานของรัฐควรมีบทบาทภารกิจในการผลิตบริการประเภทใด หรือทบทวนว่ารัฐกำลังเลือกทำในสิ่งที่ถูกอยู่หรือไม่ (Do the right things) โดยในที่นี้จะขอกกล่าวถึง แนวคิด Reinventing Government ใน 2 เรื่อง ได้แก่

1) รัฐที่มองการณ์ไกล (Anticipatory Government: Preventing rather than Cure) คือ การที่รัฐควรใช้กลยุทธ์การมองการณ์ไกลในการป้องกันดีกว่าการแก้ไขเยียวยาปัญหา เพราะปัญหาหลายอย่างในสังคมหากมีการคาดการณ์ล่วงหน้าและหาวิธีป้องกันไว้ก่อนหรือหาแนวทางในการดำเนินการสู่ผลลัพธ์ที่ดี ก็จะสามารถหลีกเลี่ยงสูญเสียน้อยกว่ารอให้ปัญหาเกิดขึ้นเสียก่อนแล้วจึงมาหาทางแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าว

2) รัฐที่มุ่งภารกิจ (Mission - Driven Government: Transforming Rule - Driven Bureaucracy) คือ การที่รัฐควรมุ่งเน้นที่ความสำเร็จของภารกิจมากกว่าการยึดติดกับการทำตามกฎระเบียบไปเรื่อยๆ เพราะระบบราชการส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นมาหลายสิบปี และผู้ปฏิบัติงานก็เปลี่ยนรุ่นอยู่ตลอด จนบางครั้งการดำเนินงานยุ่งยากซับซ้อนจนผู้ปฏิบัติงานอาจเกิดความล่าช้าในการทำงาน การกำหนดให้ส่วนราชการวางแผนกลยุทธ์จึงเป็นการทำให้มีการทบทวนบทบาทภารกิจที่เป็นพันธกิจหลักขององค์การให้ชัดเจนถึงเป้าหมายที่แท้จริง และพยายามปรับแก้กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและคล่องตัวในการดำเนินงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของภารกิจเป็นสำคัญ

ในยุคปัจจุบัน หลายองค์การมีการนำแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่มาใช้มากขึ้น นั่นก็คือ การที่องค์กรทบทวนบทบาทภารกิจและกลยุทธ์ในการทำงานของตนว่าควรปรับเปลี่ยนให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้อย่างไรบ้าง เพื่อให้้องค์การสามารถอยู่รอดได้ ในปัจจุบัน สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะเป็นหน่วยงานกลางดูแลงานด้านยาเสพติด ได้มีการปรับเปลี่ยนการทำงานทั้งด้านภารกิจและกลยุทธ์ในการทำงานในปัจจุบันให้เท่าทันและเหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา โดยนำแนวคิดในเรื่องของรัฐที่มองการไกล (Anticipatory Government: Preventing rather than Cure) และรัฐที่มุ่งภารกิจ (Mission - Driven Government : Transforming Rule - Driven Bureaucracy) มาประยุกต์ใช้กับองค์การเนื่องจากนโยบายยาเสพติดของโลกได้ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย สำนักงาน ป.ป.ส. ก็จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดแนวใหม่ เป็นไปตามมติที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหาเสพติดของโลก ค.ศ. 2016 หรือ (United Nations General Assembly Special Session 2016 - UNGASS 2016) ที่ประชุมได้มีแนวทางเดียวกันในการเปลี่ยนมุมมองใหม่ต่อทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกในการแก้ไขปัญหาเสพติด เพราะยาเสพติดไม่ได้เกิดจากประเทศหนึ่งแล้วจบที่ประเทศหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของการแพร่ระบาดจากประเทศหนึ่งสู่ประเทศหนึ่ง จึงเสนอให้มีการนำผลจากการประชุมไปดำเนินการตามความเหมาะสมของประเทศนั้นๆ เพราะแท้ที่จริงแล้วปัญหาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพ ระบบสาธารณสุข อาชญากรรม สิทธิมนุษยชน ความยากจน การพัฒนา เป็นต้น การแก้ไขปัญหาเสพติดจึงต้องอาศัยนโยบายที่ถูกต้องในการจัดความสมดุลที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดต้องใช้แนวทางสาธารณสุขนำ และต้องดำเนินการบนฐานคิดที่ว่า “ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย” ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ต้องสงสัยที่เข้ายาเสพติดได้มีโอกาสเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟู โดยไม่ถือว่ามีผิด ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนกรอบความคิดจากการปราบปรามยาเสพติดเป็นการใช้สาธารณสุขนำการแก้ไขปัญหาเสพติด นอกจากนี้ยังจะกล่าวถึงประเด็นในเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรม การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด การใช้ยาเสพติดอย่างถูกกฎหมาย สิทธิในการใช้ยาและการเข้าถึงบริการ การยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้นด้วย ภายหลังจากการประชุมดังกล่าว รัฐบาลไทยได้มีความพยายามปรับนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดแนวใหม่เพื่อให้มีความสอดคล้องกับทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกในเรื่องของการลดทอนความเป็นอาชญากรรม โดยเฉพาะเรื่องของการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์หรือเชิงเศรษฐกิจจากพืชเสพติดมากขึ้นภายใต้การควบคุมอย่างเหมาะสม ที่ผ่านมามีการศึกษาวิเคราะห์ตามลำดับความยากง่ายของการใช้และลักษณะของพืชหรือสารเสพติดแต่ละประเภท ทั้งกัญชา กัญชง พืชกระท่อม เป็นต้น ซึ่งต่อมารัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนที่เน้นให้เร่งศึกษาวิจัยกัญชา กัญชง และ

พืชสมุนไพร เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประชาชน อย่างไรก็ตาม กัญชงยังคงจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เช่นเดียวกับกัญชา ดังนั้น ในการจะขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำนักงาน ป.ป.ส. จะต้องนำแนวคิดเรื่องรัฐที่มองการไกลมาประยุกต์ใช้ เพราะจะต้องเห็นถึงประโยชน์จากกัญชงที่มีมากมาย เพราะสามารถใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทุกส่วน นอกจากจะผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนเท่านั้น ยังสามารถใช้ในภาคอุตสาหกรรมได้ (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559) อาทิ 1) อุตสาหกรรมเส้นด้ายเพื่อสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสิ่งทอเทคนิค 2) อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยเพื่อเป็นวัสดุคอมโพสิต การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบภายในรถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ถังบำบัดน้ำเสีย วัสดุก่อสร้างประเภทไฟเบอร์ซีเมนต์ และ 3) อุตสาหกรรมน้ำมันและสารสกัด โดยเฉพาะตลาดเครื่องสำอาง และอาหารเสริมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเมื่อองค์การมองการไกลจะเห็นว่า กัญชงจะสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนต่อไปได้ แต่จะต้องมีการวิจัยเกี่ยวกับกัญชงให้ครอบคลุมทั้งหมด เพื่อความครบถ้วนของข้อมูลและไม่เกิดปัญหาในอนาคต และสำหรับแนวคิดเรื่องรัฐที่มุ่งภารกิจนั้น ในปัจจุบัน สำนักงาน ป.ป.ส. จะต้องมีการทบทวนภารกิจใหม่ จากเดิมที่มุ่งแต่ปราบปรามการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ แต่ในปัจจุบันจะเปลี่ยนเป็นการเลือกที่จะใช้ประโยชน์จากกัญชงภายใต้การควบคุมดูแลของกฎหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งยังจะพัฒนาและส่งเสริมกัญชงให้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจเนื่องจากสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ซึ่งในปัจจุบันสำหรับพืชเสพติด เช่น กัญชา กัญชง หรือพืชกระท่อม ได้มีการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด เพื่อใช้ประโยชน์จากพืชเสพติดดังกล่าว ในกรณีนี้กัญชงก็เช่นเดียวกัน จากเดิมที่ห้ามมิให้มีการลักลอบปลูกและใช้ประโยชน์เพราะเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ในขณะนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการปรับแนวคิดกลยุทธ์ภารกิจในการทำงานใหม่ คือ ให้ประชาชนสามารถขออนุญาตปลูก และใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทุกส่วนตามที่ร่างกฎหมายฯ ใหม่กำหนด ซึ่งภารกิจจากเดิมที่มุ่งแต่ปราบปราม จะเปลี่ยนเป็นกำกับควบคุมดูแลให้ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ แต่จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุม กำกับดูแลตามที่ร่างกฎหมายฯ ใหม่กำหนดเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองแนวคิดในการทำงานไปอีกแบบหนึ่ง และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้นอีกด้วย อีกทั้งเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้อีกทางหนึ่ง

2.5.4 การลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization)

จากการศึกษาข้อมูล พบว่า การลดทอนความเป็นอาชญากรรมจะมีในหลายรูปแบบ โดยจะหมายรวมถึงการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด การลดทอนความเป็นอาชญากรรม เป็นหนึ่งในนโยบายแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่การประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (United Nations General Assembly Special Session 2016 - UNGASS 2016) ได้มีการกล่าวถึงในเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรม โดยประเทศไทยได้มีแนวคิดพยายามที่จะปรับเปลี่ยนนโยบายยาเสพติดในประเทศไทยโดยนำเอาแนวทางการลดทอนความเป็นอาชญากรรมมาใช้กับปัญหายาเสพติด ในเบื้องต้นผู้วิจัยจะอธิบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรม พบว่า มีผู้ให้คำนิยามที่แตกต่างกันออกไป อย่างเช่น (United Nation Office on Drugs and Crime, 2007) ให้คำนิยามของการลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายเพื่อให้การกระทำบางอย่างที่เป็นอาชญากรรมถือว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ไม่มีความผิดทางอาญา หรือ (Glenn Greenwald, 2009) ให้คำนิยามของ การลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) หมายถึง การถอดถอนความผิดออกจากการกระทำที่ละเมิดกฎหมายอาญาและไม่ต้องถูกดำเนินคดีโดยกระบวนการยุติธรรม แต่ยังคงต้องรับการลงโทษทางบริหาร เช่น การเข้ารับการบำบัด หรือการเสียค่าปรับ เป็นต้น สำหรับแนวคิดการลดทอนความเป็นอาชญากรรมมาใช้กับคดียาเสพติด มีผู้ให้คำนิยามที่แตกต่างกัน อย่างเช่น (Erich Goode, 2005) ให้คำนิยาม การลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด หมายถึง การลดทอนความผิดจากการเสพ ขาย ผลิต ปลูก แจกจ่าย ยาเสพติด/สารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด หรือ (กอบกุล จันทวโร, 2554) อ่างถึงใน (นันทร์พัช ไซยอัศรพงศ์, 2555) ให้คำนิยาม การลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด หมายถึง การลดทอนหรือยกเลิกการใช้ยาเสพติดจากการที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกและโทษปรับให้มีผลอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไม่มีความผิดทางอาญาหรือเป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษเล็กน้อย จากความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่าการลดทอนความเป็นอาชญากรรม และการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด มีความหมายที่คล้ายและแตกต่างกันในบางมุม ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด หมายถึง การลดทอนความผิดคดียาเสพติดในทุกรูปแบบที่ละเมิดกฎหมาย โดยพยายามลดการถูกดำเนินคดีโดยกระบวนการยุติธรรม หรือให้ถือว่าไม่มีความผิดทางอาญาหรือเป็นความผิดทางอาญามีโทษเล็กน้อย

ปัจจุบันแนวทางการลดทอนความเป็นอาชญากรรมที่ได้ถูกกล่าวถึงและนำมาประยุกต์ใช้กับยาเสพติดมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษว่าด้วยปัญหาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (United Nations General Assembly Special Session 2016 - UNGASS 2016) ซึ่งที่ประชุมได้มีการเปลี่ยนมุมมองใหม่ต่อทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยได้กล่าวว่าปัญหายาเสพติดแท้จริงแล้วเป็นเรื่องของสุขภาพ สาธารณสุข อาชญากรรม สิทธิมนุษยชน ความยากจน การพัฒนา เป็นต้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงต้องอาศัยนโยบายที่ถูกต้องในการจัดความสมดุลที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหายา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดต้องใช้แนวทางสาธารณสุขนำและต้องดำเนินการบนฐานคิดที่ว่า “ผู้เสพ คือ ผู้ป่วย” ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ต้องสงสัยที่ติดยาเสพติดได้มีโอกาสเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟู โดยไม่ถือว่ามีความผิด ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนกรอบความคิดจากการปราบปรามยาเสพติดเป็นการใช้สาธารณสุขนำการแก้ไขปัญหายาเสพติด นอกจากนี้ แนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดซึ่งที่ประชุมได้มีการกล่าวถึง นั่นก็คือ การลดทอนความเป็นอาชญากรรม ซึ่งแนวทางนี้ถือเป็นหนึ่งในแนวทางใหม่ในการเปลี่ยนมุมมองกรอบแนวคิดจากเดิมเน้นปราบปรามจากสงครามยาเสพติดเปลี่ยนเป็นการใช้สาธารณสุขนำ ซึ่งเป็นมุมมองที่ช่วยลดทอนความผิดทางอาชญากรรมให้แก่ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดได้มากขึ้น โดยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดดังกล่าวอาจมาจากการที่สังคมได้เห็นได้แล้วว่ายาเสพติดบางอย่างอาจจะไม่ได้เป็นอันตรายมากนัก ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้ค้ายาเสพติดหรือผู้ติดยาเสพติด ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้อาจจะเป็นเพียงผู้ป่วยที่ต้องบำบัดรักษาอาการป่วยแต่ไม่ใช่อาชญากรที่จะต้องลงโทษอย่างรุนแรงและไม่ได้ส่งผลให้ยาเสพติดนั้นได้ลดลงไปในสังคม ดังนั้น การลดทอนความเป็นอาชญากรรมจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในเรื่องของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งได้เล็งเห็นถึงประโยชน์หรือสิ่งจำเป็นในการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของยาเสพติดประเภทต่างๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด อย่างเช่น การลดทอนความเป็นอาชญากรรมโดยการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด ไม่ว่าจะเป็นกัญชา กัญชง พืชกระท่อม เป็นต้น ที่ได้มีการศึกษาวิจัยและพบว่านอกจากพืชเสพติดเหล่านี้จะเป็นยาเสพติดแล้ว แต่ในอีกด้านหนึ่งพืชเสพติดเหล่านี้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นทางการแพทย์หรือในเชิงเศรษฐกิจ สำหรับการนำทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรมมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย จะเห็นได้จากนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาที่ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนขึ้น ข้อ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม “เร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์

อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด” โดยในทิวทัศน์นี้ผู้ศึกษาวิจัยจะขอกล่าวถึงเฉพาะกัญชงหรือเฮมพ์ เพราะเป็นพืชเสพติดที่ได้รับความนิยมเช่นเดียวกับกัญชาที่ได้นำแนวทางการลดทอนความเป็นอาชญากรรมมาใช้ โดยได้เปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ไปแล้ว แต่สำหรับกัญชงหรือเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ ได้มีการศึกษาวิจัยข้อมูลเพิ่มเติม และพบว่า กัญชงมีประโยชน์ในหลายด้านทั้งในทางการแพทย์หรือในเชิงอุตสาหกรรม (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559) อาทิ 1) อุตสาหกรรมเส้นด้ายเพื่อสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสิ่งทอเทคนิค 2) อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยเพื่อเป็นวัสดุคอมโพสิต การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบภายในรถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ถังบำบัดน้ำเสีย วัสดุก่อสร้างประเภทไฟเบอร์ซีเมนต์ และ 3) อุตสาหกรรมน้ำมันและสารสกัด มีโอกาสและศักยภาพทางการตลาดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตลาดเครื่องสำอางและอาหารเสริมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าเราใช้ประโยชน์จากกัญชงก็จะเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ ซึ่งในปัจจุบันได้อยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่ ในการควบคุมและกำกับดูแลกัญชงหรือเฮมพ์เพื่อเปิดโอกาสในการใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนจากกัญชง จากเดิมที่ใช้ประโยชน์ได้เฉพาะเส้นใยและให้ประชาชนและนิติบุคคลสามารถขออนุญาตปลูกได้จากเดิมอนุญาตเฉพาะหน่วยงานภาครัฐที่ขออนุญาตได้เท่านั้น ทั้งนี้ ในการเปิดโอกาสในการให้ใช้ประโยชน์พืชเสพติดได้นั้น ถือว่าเป็นการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากเห็นถึงประโยชน์ของพืชเสพติดหากนำมาใช้อย่างถูกต้องตามที่ร่างกฎกระทรวงฯ ใหม่กำหนดก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน แต่อย่างไรก็ตาม กัญชงยังจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เช่นเดียวกับกัญชา และหากมีการใช้ประโยชน์ที่นอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดก็ยังคงถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมาย

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

(จักรกฤตม์ วังทัน และ นัทธ อัคราภรณ์, 2561) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์กัญชงตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเก็บข้อมูลจาก

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 17 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางความเป็นมาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยกล้วยง ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง อายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป รวมกลุ่มทำอาชีพเสริม โดยนำใยกล้วยงมาเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ และได้เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จัก 2) สร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่มสมาชิกทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำกลุ่ม และทุกคนมีส่วนร่วมกับงานของกลุ่มเป็นอย่างดี มีการพบปะพูดคุยกันบ่อยครั้ง เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความผูกพันที่ดีต่อกัน แสดงความคิดเห็นและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ สามารถดำเนินงานได้ 3) ได้ทราบปัญหาและความต้องการภายในกลุ่มยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์และรายได้เพียงอย่างเดียว แต่จะเน้นถึงความสมดุลและมีเหตุผล 4) แนวคิดเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหน่วยงานที่มีส่วนเข้ามาช่วยเหลือ หรือเกี่ยวข้องมีการจัดแบ่งปันให้ความรู้แก่สมาชิก เพื่อทำความเข้าใจแก่นแท้ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ตลอดเวลา

(ภูมิรัฐศาสตร์ สัมพันธ์พานิช และ กาญจนันภา พงศ์พนรัตน์, 2563) ได้ศึกษาการส่งเสริมการปลูกเฮมพ์ในพื้นที่ปนเปื้อนแคดเมียมเพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน: กรณีศึกษาตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมในบริบทของชุมชน ปัญหาผลกระทบจากสารแคดเมียมที่ปนเปื้อน ทศนคติและความคิดเห็นของคนในชุมชนเพื่อการส่งเสริมการปลูกเฮมพ์ และนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่ตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยการส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนหรือพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และยังคงสามารถดำรงวิถีชีวิตเกษตรกรรมดั้งเดิมได้ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน 10 คน ตัวแทนในชุมชน 15 คน ผลการศึกษา พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การปลูกข้าว ประกอบกับมีวัฒนธรรมและความเชื่อต่างๆ บนพื้นฐานของวิถีชีวิตเกษตรกรรมและวัฒนธรรมการปลูกข้าว นอกจากนี้ยังพบว่า การปนเปื้อนแคดเมียมในดินของเกษตรกรส่งผลกระทบในด้านของการประกอบอาชีพ ด้านรายได้ และด้านสุขภาพ เช่น ประชากรในชุมชนมีอาการปวดข้อ ปวดกระดูก ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับสารปนเปื้อนแคดเมียม แนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างหนึ่ง คือ การปลูกพืชทดแทน เช่น เฮมพ์หรือกล้วยงที่สามารถผลิตเป็นเส้นใยเพื่อส่งออกต่างประเทศ หรือเพื่อการแปรรูป และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนในรูปแบบต่างๆ ออกจำหน่าย เนื่องจากเส้นใยของเฮมพ์มีคุณภาพที่เหนียวมากทำให้มีราคาสูง และจากการศึกษายังพบว่า ผู้นำและตัวแทนในชุมชนมีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ เห็นด้วยหากมีการส่งเสริมให้มีการปลูกเฮมพ์ในพื้นที่ปนเปื้อน แต่จะต้องมีการควบคุมการผลิต

การดูแลแปลงปลูก การรักษาความปลอดภัย ตลอดจนการมีหนังสือรับรองว่าสามารถปลูกได้อย่าง ถูกกฎหมาย นอกจากนี้ควรให้มีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ชาวบ้านในเรื่องวิธีการปลูก การดูแล รักษา และการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และเกิดการพัฒนา ชุมชนอย่างยั่งยืน

(วาริพิณท์ มงคลสมัย ณิชฐยานันท์ บรรเทา และ ปนัดดา โตคำนุช, 2560) ได้ศึกษา การพัฒนาบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อพัฒนารูปแบบการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้าน ห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทรายที่ ผลิตผลิตภัณฑ์ผ้าใยกล้วยง บ้านห้วยทราย จำนวน 24 คน โดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทรายได้รวมตัว กันผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ทำจากใยกล้วยง ได้แก่ เสื้อแขนยาว เสื้อกลม กระเป๋า และ หมวก ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาความรู้ด้านบัญชีครัวเรือนให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้าน ห้วยทราย ซึ่งมีรายได้หลักมาจากผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าเส้นใยกล้วยง และเป็นการน้อมนำ แนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่การปฏิบัติ เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้าน ห้วยทรายได้ทราบรายรับและรายจ่ายของครัวเรือน สามารถคุมรายได้และค่าใช้จ่าย การออมเงิน และการจัดสรรเงินในการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า ผลการวิจัย พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เคยเข้าร่วมจัดทำบัญชีครัวเรือนกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี เนื่องจากรูปแบบสมุดบัญชีครัวเรือนแบบเดิมมีรูปแบบที่ยุ่งยาก ทำให้ผู้บันทึกบัญชีต้องเขียนรายการรายรับและรายจ่ายด้วยตัวเอง แต่สมุดบัญชีครัวเรือนที่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทรายพัฒนาร่วมกับคณะวิจัยมีรูปแบบที่ง่าย มีการระบุรายการเกี่ยวกับ รายรับและรายจ่ายที่ต้องจ่ายเป็นประจำไว้ล่วงหน้า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บันทึกบัญชี นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านห้วยทราย อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ได้พัฒนารูปแบบ การจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทราย โดยเพิ่มรายได้ประจำ คือ เบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ และเพิ่มค่าเบี้ย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยทรายซื้อมาดื่ม เป็นประจำ

(Erin Michelle Young, 2005) ได้ศึกษาการฟื้นฟูภูมิจึงอุตสาหกรรมการ วิเคราะห์ อย่างเป็นระบบของอุตสาหกรรมทั่วโลกในปัจจุบันเพื่อกำหนดข้อจำกัดและระบุศักยภาพในอนาคต ภายในแนวคิดเรื่องความยั่งยืน จุดมุ่งหมายของการวิจัยนี้คือ การนำเสนอรากฐานที่ครอบคลุม

เพื่อที่จะวิพากษ์และประเมินอุตสาหกรรมกัญชงแบบองค์รวมและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรมัยยั่งยืน กรอบแนวคิดที่ใช้งานวิจัยชิ้นนี้ คือ เกษตรกรรมยั่งยืน โดยงานวิจัยชิ้นนี้ได้กล่าวถึงพืชศาสตร์ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการพืชไร่และการจัดการในดิน ทั้งสภาพอากาศ สภาพดิน สภาพศัตรูพืชและโรค การเพาะปลูกเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวและผลผลิตที่คาดหวังสำหรับกัญชงเชิงอุตสาหกรรม โดยในเรื่องสภาพดิน สารอาหารและความชื้น กัญชงเป็นพืชที่ต้องการสภาพดินที่ชุ่มชื้นอุดมด้วยสารอาหารและมีการระบายน้ำได้ดีเพื่อการเจริญเติบโตที่เหมาะสม กัญชงมีความไวต่อโครงสร้างของดินที่ไม่ดี และจึงมักต้องการดินที่มีคุณภาพทางการเกษตรเพื่อการเจริญเติบโตที่เหมาะสม สารอาหารที่สำคัญที่สุด 3 ชนิดสำหรับการผลิตกัญชง ได้แก่ ไนโตรเจน โพแทสเซียมและฟอสฟอรัส จากการศึกษา พบว่ากัญชงเชิงอุตสาหกรรมจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องเกษตรกรรมยั่งยืนสิ่งแวดล้อมสังคมและเศรษฐกิจในท้ายที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดข้างต้นของผู้วิจัย พบว่า ในเบื้องต้นผู้ที่น่าจะมีบทบาทเป็นแรงผลักดันในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ในภาพรวมแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ฝ่ายการเมือง หน่วยงานราชการ กลุ่มทุนที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกร โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับฝ่ายการเมืองและหน่วยงานราชการ จะต้องกล่าวถึงตั้งแต่ 1) เรื่องผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารตั้งแต่ระดับฝ่ายการเมือง หมายถึง นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี จนถึงระดับอธิบดี รองอธิบดีของหน่วยงานราชการ โดยผู้บริหารฝ่ายการเมืองจะมีอำนาจสั่งการผ่านกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งผู้บริหารระดับสูงอย่างฝ่ายการเมืองจะเป็นผู้ก่อตัวของนโยบายและกำหนดนโยบาย โดยมอบหมายให้ผู้บริหารของหน่วยงานราชการดำเนินการในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงต่อไป ซึ่งถ้าหากมีการเปลี่ยนผ่านของผู้บริหารชุดหนึ่งไปยังอีกชุดหนึ่งเข้ามาทำงานแทนและมีการเปลี่ยนนโยบาย ก็อาจจะส่งผลให้นโยบายดังกล่าวเกิดความไม่ต่อเนื่องหรือสอดคล้องกันกับนโยบายเดิมที่ได้กำหนดไว้ อาจจะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ไม่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดนโยบายดังกล่าวได้จริง ซึ่งถือว่าในเรื่องของผู้บริหารก็มีส่วนสำคัญที่จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง 2) เรื่องผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้ปฏิบัติตั้งแต่ระดับข้าราชการตั้งแต่ระดับผู้เชี่ยวชาญ ชำนาญการพิเศษ ชำนาญการ ปฏิบัติการ พนักงานราชการ และลูกจ้าง ซึ่งถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานที่จะรับนโยบายจากผู้บริหารและมีหน้าที่ใน

การช่วยขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง โดยผู้ปฏิบัติงานถือเป็น
 พันธุ์เพื่อหลักที่จะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง
 โดยจะต้องมีการมอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบหลักและรองในเรื่องดังกล่าว ซึ่งผู้ปฏิบัติงาน
 ในเรื่องดังกล่าวควรจะเป็นผู้ปฏิบัติงานชุดเดิมที่ทำงานอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าหากมีการเปลี่ยน
 ผู้ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว อาจเกิดความไม่ต่อเนื่องในการทำงาน และอาจจะ
 ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงได้ 3) เรื่องกฎหมาย
 หมายถึง กฎหมายทั้งหมดที่เกี่ยวกับกัญชงที่จะช่วยเปิดโอกาสให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด
 สู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เนื่องจากกัญชงยังคงจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 5
 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ดังนั้น ในการใช้ประโยชน์จากกัญชงจึงจะต้องมี
 กฎหมายอีกฉบับขึ้นมาเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ภายใต้การควบคุมดูแลของ
 กฎหมาย นั่นก็คือ กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ใน
 ครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายที่จัดทำ
 ขึ้นมาเพื่อควบคุมดูแลการใช้ประโยชน์ของกัญชงโดยเฉพาะตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
 อย่างไรก็ตาม จากการใช้กฎหมายฉบับนี้พบว่ายังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการที่ทำให้การใช้ประโยชน์
 จากกัญชงไม่สามารถทำได้จริงและประชาชนไม่สามารถเข้าถึงได้จริง เนื่องจากกำหนดให้แค่
 หน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่ขออนุญาตได้ และให้ใช้ประโยชน์ได้แค่เฉพาะเส้นใยของกัญชงเท่านั้น
 จึงทำให้มีการทบทวนกฎหมายฉบับนี้ใหม่ และเห็นควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎกระทรวงฯ ใหม่
 เพื่อผ่อนปรนและเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น ซึ่งในขณะนี้ได้มีการจัดทำ
 ร่างกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครอง
 ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. ... ขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและนิติบุคคล
 สามารถขออนุญาตได้นอกจากหน่วยงานของรัฐ และเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทุกส่วน
 ไม่ว่าจะเป็นเส้นใย เปลือก แกนลำต้น ใบ ช่อดอก เนื้อลำต้น เมล็ดหรือน้ำมันจากเมล็ด รวมทั้ง
 เปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรืออุตสาหกรรม และประโยชน์จากการแพทย์ได้อีกด้วย
 ซึ่งถือว่าหากกฎหมายเปิดโอกาสในการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น อาจจะช่วยให้เกิด
 การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงได้จริง

สำหรับกลุ่มทุนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกัญชงไปสู่พืชเศรษฐกิจ จากการศึกษาข้อมูล
 พบว่ากลุ่มทุนที่จะเกี่ยวข้องกับกัญชงจะเป็นกลุ่มทุนผู้ประกอบการในเชิงอุตสาหกรรม ซึ่งมีความ
 พร้อมทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการแปรรูปและให้ความสนใจที่จะนำกัญชงมาใช้เป็นวัตถุดิบ
 ใหม่เพื่อทดแทนวัตถุดิบเดิม (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559) อาทิ

1) อุตสาหกรรมเส้นด้ายเพื่อสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม นำเส้นใยกัญชงไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และ สิ่งทอเทคนิค 2) อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยเพื่อเป็นวัสดุคอมโพสิต การนำไปใช้ในอุตสาหกรรม ขึ้นส่วนประกอบภายในรถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ถังบำบัดน้ำเสีย วัสดุก่อสร้างประเภทไฟเบอร์ ซีเมนต์ และ 3) อุตสาหกรรมน้ำมันและสารสกัด กลุ่มน้ำมันและสารสกัดมีโอกาสและศักยภาพ ทางการตลาดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตลาดเครื่องสำอางและอาหารเสริมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ แต่ในทางกฎหมายยังไม่อนุญาตให้มีการนำดอก ใบ และเมล็ดมาใช้ประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัยหรือผู้ประกอบการมีข้อจำกัดในการศึกษาวิจัยและพัฒนา การสกัดสารสำคัญจากกัญชง แต่อย่างไรก็ตามมีกลุ่มทุนผู้ประกอบการในไทยหลายรายที่ให้ความ สนใจและมีความพร้อมที่จะลงทุนทางด้านการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิต สำหรับ เกษตรกร ในที่นี้จะขอกกล่าวถึงชาวบ้าน ชาวเขา หรือประชาชนที่ปลูกกัญชงและมีวิถีชีวิตที่ผูกพันหรือ ใกล้ชิดกับกัญชง จากการศึกษาข้อมูลของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าในเรื่องของกัญชงกับเกษตรกรจะ มีความเกี่ยวข้องกันในรูปแบบของชุมชนนโยบาย เพราะกัญชงเป็นพืชเสพติดชนิดหนึ่งที่สามารถ สร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรชาวบ้านในชุมชนได้ โดยส่วนมากจะเป็นการรวมกลุ่มกัน ในชุมชนอย่างเช่น กลุ่มแม่บ้าน โดยนำกัญชงมาเย็บปักถักร้อยเป็นผลิตภัณฑ์จากกัญชง และ จัดจำหน่ายในชุมชนของตนเพื่อเป็นอาชีพสร้างรายได้ภายในครัวเรือนชุมชน ซึ่งถ้าหากการขับเคลื่อน นโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจจะได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงไปสู่พืชเศรษฐกิจ ได้จริงนั้น ส่วนหนึ่งจะต้องมีแรงผลักดันนโยบายดังกล่าวมาจากเกษตรกรชาวเขาที่มีวิถีชีวิตกับกัญชง มานานและเห็นถึงประโยชน์ในการสร้างรายได้และอาชีพให้กับครัวเรือนชุมชนของตนเอง อีกทั้ง เกษตรกรหรือชาวบ้านจะเป็นส่วนหนึ่งของแรงผลักดันในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ให้ดำเนินการได้อย่างครอบคลุมทุกมิติ ไม่ใช่แค่เรื่องผลิตภัณฑ์จากกัญชง แต่รวมถึงเสนอแนะ เรื่องสภาพแวดล้อมที่จะช่วยเอื้ออำนวยในการปลูกกัญชงได้ดี ทั้งสภาพดิน อากาศ อาหาร เป็นต้น รวมทั้งจะช่วยสะท้อนปัญหาอุปสรรคของการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่ง เพราะเป็นเกษตรกรผู้ปลูกและใช้ประโยชน์จากกัญชงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งได้มีการนำเรื่องของ เศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนมาประยุกต์ใช้ในการใช้ประโยชน์จากกัญชงในชุมชนอีกด้วย จากข้อมูลภาพรวมข้างต้น จะเห็นได้ว่าทั้งฝ่ายการเมือง หน่วยงานราชการ กลุ่มทุนที่เกี่ยวข้อง และ เกษตรกรหรือชาวเขาจะมีความเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากเป็นผู้ที่จะมีบทบาทเป็นแรงผลักดันใน การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงได้ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการศึกษาข้อมูล และหารือร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจสามารถดำเนินการ ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) และ 3) สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยในหัวข้อต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 รูปแบบการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์แบบไม่มีการทดลอง (Non-experimental design) เป็นการศึกษาวิจัยแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก มีความน่าเชื่อถือและมีเหตุผล เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานต่อไป โดยผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้

ข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมหลักการ และมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับฝ่ายอำนวยการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงโดยตรง และสำหรับกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา รวมทั้งสิ้น 20 คน ได้แก่

- 1) ที่ปรึกษา สำนักงาน ป.ป.ส. และผู้เชี่ยวชาญ 3 คน
- 2) ผู้อำนวยการกอง/สำนัก 2 คน
- 3) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ 3 คน
- 4) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ 7 คน
- 5) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ 2 คน
- 6) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 3 คน

ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจะศึกษาและสอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ป.ป.ส. ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับฝ่ายอำนวยการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เพื่อให้ได้บุคคลสำคัญที่มีความรู้ในการทำงานเกี่ยวข้องกับกัญชงโดยตรง

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 แล้ว ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เพื่อให้มั่นใจว่าจะได้ข้อมูลสำคัญอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย ที่ปรึกษา สำนักงาน ป.ป.ส. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกอง/สำนัก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รวมทั้งสิ้น 20 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพจะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยผู้วิจัยจะส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง

ล่วงหน้าเพื่อเตรียมการก่อนสัมภาษณ์ โดยในแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยชุดคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่จะถูกสัมภาษณ์ได้เตรียมข้อมูลและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งข้อเสนอแนะได้อย่างครบถ้วน การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนการสัมภาษณ์ไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างเป็นขั้นตอนว่าจะต้องซักถามในประเด็นใดบ้างและมีคำถามกำหนดตายตัวเพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมทุกประเด็น แต่ในการสัมภาษณ์การถามคำถามสามารถที่จะปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนในคำตอบที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลและสามารถควบคุมทิศทางโครงสร้างของเนื้อหาให้เป็นเรื่องที่ต้องการทราบ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ต้องการรายละเอียดมากที่สุดในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการ และมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยจะสร้างแนวคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจากวัตถุประสงค์ คำถามการวิจัย และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยแบ่งเป็น 10 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยใดที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เพราะเหตุใด
2. ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
3. ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส. ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
4. ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส. ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
5. กลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการใดบ้างที่จะส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง และกลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการจะสามารถขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ได้อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

6. เกษตรกรส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม้อ่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

7. ปัญหาและอุปสรรคใดที่มีผลกระทบต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

8. สำหรับด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง/ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส./ผู้ปฏิบัติงานของ สำนักงาน ป.ป.ส./กลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการ/เกษตรกร รวมถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลให้เกิด การขับเคลื่อนนโยบายฯ ในแต่ละด้านจะมีแนวทางการพัฒนาใดที่จะสามารถขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

9. หน่วยงานใดที่ควรเป็นหน่วยงานหลัก-หน่วยงานร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด สู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

10. ข้อเสนอแนะประเด็นอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำแนวคำถามแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้น นำไปตรวจสอบ ความตรงด้านเนื้อหา โดยการทดลองสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านงานคุณภาพ แล้วนำมาปรับปรุง ข้อคำถามให้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยจะนำแนวคำถามที่ได้รับการปรับปรุงหลังจากการทดลองสัมภาษณ์ แล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ และนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมที่สุดก่อนนำไป สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจริง

เครื่องมืออำนวยความสะดวกอื่นๆ ในการวิจัยนี้ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่ เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยโปรแกรม Google เพื่อช่วยสืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ตและเครื่องมืออื่น ๆ ประกอบด้วย ปากกา สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง และหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการจากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับฝ่ายอำนวยการ ขับเคลื่อนนโยบายด้วยยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงโดยตรง โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ที่ปรึกษา สำนักงาน ป.ป.ส. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกอง/สำนัก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รวมทั้งสิ้น 20 คน

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารนโยบาย กฎหมาย ตำรา เอกสารทางวิชาการ หรืองานวิจัยด้านยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับกัญชง ได้แก่ เอกสารจากสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษารวบรวมผลงานวิจัยและองค์ความรู้การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากเฮมพ์ โดย สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3. ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ติดต่อประสานงานกับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์

3.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าสัมภาษณ์ ซึ่งออกโดยคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อแจ้งความประสงค์ในการขอสัมภาษณ์ พร้อมส่งแบบสัมภาษณ์ให้แต่ละท่านล่วงหน้า

3.3 นัดหมายวัน เวลา และสถานที่สำหรับการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการสัมภาษณ์

3.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมาย

3.5 ถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์ และทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วจึงสรุปผลการศึกษา

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการดำเนินการกับข้อมูลที่ศึกษาและเก็บรวบรวมได้ เพื่อนำมาตอบโจทย์การวิจัย การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่รวบรวมได้เรียงเรียงเป็นร้อยแก้ว ซึ่งเขียนในลักษณะของถอดเทปบทสนทนา เรียงความ เรื่องเล่า หรือเนื้อความจากเอกสาร เป็นต้น โดยการวิเคราะห์และ

ตีความต่อนำองค์ความรู้จากทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณาด้วยทุกครั้ง โดยต้องเขียนผสมผสานเข้าด้วยกันในลักษณะการอ้างอิงและระบุเชิงอรรถ

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารจากสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติดสำนักงาน ป.ป.ส. รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษารวบรวมผลงานวิจัยและองค์ความรู้การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากเฮมพ์ โดย สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เอกสารนโยบาย เอกสารทางวิชาการ ตำรา งานวิจัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกัญชาเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลประเด็นสำคัญที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลทุกคน ทั้งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ มาวิเคราะห์และสรุปผลข้อค้นพบในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาสรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัยและคำถามการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลข้อมูลและเรียบเรียงรายงานการวิจัยในรูปแบบวิธีการเชิงบรรยาย

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) และ 3) สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ส. ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับฝ่ายอำนวยการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ที่ปรึกษา สำนักงาน ป.ป.ส. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกอง/สำนัก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน รวมทั้งสิ้น 20 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อคำถาม จำนวน 10 ข้อ

1. ปัจจัยใดที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เพราะเหตุใด

2. ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

3. ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส. ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
4. ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส. ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
5. กลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการใดบ้างที่จะส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง และกลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการจะสามารถขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง ได้อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
6. เกษตรกรส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
7. ปัญหาและอุปสรรคใดที่มีผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
8. สำหรับด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง/ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส./ผู้ปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ส./กลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการ/เกษตรกร รวมถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายฯ ในแต่ละด้านจะมีแนวทางการพัฒนาใดที่จะสามารถขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
9. หน่วยงานใดที่ควรเป็นหน่วยงานหลัก-หน่วยงานร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
10. ข้อเสนอแนะประเด็นอื่นๆ

เพื่อให้ถ่ายทอดความเข้าใจ ผู้วิจัยจะขอนำเสนอข้อมูลผลวิจัยสรุปเป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4.2.1 ข้อมูลด้านมุมมองที่ส่งผลให้เกิดการการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง

4.2.2 ข้อมูลด้านข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง

4.2.3 ข้อมูลด้านการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด

4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ซึ่งทำงานอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุการปฏิบัติงาน 2 – 39 ปี ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกัญชง และทำงานอำนวยความสะดวกนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงโดยตรง

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4.2.1 ข้อมูลด้านมุมมองที่ส่งผลให้เกิดการการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง แบ่งตามกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ ทิศทางนโยบายยาเสพติดของโลก ที่ปัจจุบันไม่ได้มองว่ายาเสพติดเป็นเรื่องเลวร้ายทั้งหมดแต่ยังมีส่วนดีอยู่ และในส่วนดีจะทำให้เห็นนโยบายยาเสพติดมีความยืดหยุ่นขึ้น ตั้งแต่การลดหย่อนผ่อนโทษ การใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ และเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ โดยทิศทางนโยบายยาเสพติดโลกจะส่งผลต่ออนนโยบายยาเสพติดของประเทศไทยที่ได้นำมาปรับใช้ในประเทศมากขึ้น โดยรัฐบาลไทยเริ่มจะยืดหยุ่นตามสภาพความเป็นจริงมากขึ้น และมีความพยายามในการปรับแก้กฎหมายยาเสพติดให้มีการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์จากยาเสพติดได้มากขึ้น เช่น กัญชา กัญชง กระท่อม เป็นต้น โดยเฉพาะกัญชงถือว่ามีความประโยชน์มากในเชิงเศรษฐกิจ แต่จะต้องมีการปรับแก้กฎหมายให้อีกต่อการใช้ประโยชน์มากขึ้น รวมทั้งพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ได้ทรงเห็นถึงประโยชน์

ของกัญชงและมีนโยบายให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของเส้นใย โดยรัฐบาลได้มีการปรับนโยบายการใช้ประโยชน์จากกัญชงมากขึ้น สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เพราะผู้บริหารฝ่ายการเมืองให้ความสำคัญกับกัญชงมากขึ้น เห็นถึงประโยชน์ของกัญชง ก็จะเป็นผู้ผลักดันนโยบายกัญชงให้เกิดขึ้นโดยผ่านนโยบายของฝ่ายการเมือง เมื่อผู้บริหารฝ่ายการเมืองมอบนโยบายมา ผู้บริหาร ป.ป.ส. จะเป็นผู้รับนโยบายกัญชงมาศึกษาต่อถึงประโยชน์ของกัญชงและควรดำเนินการอย่างไรต่อ ซึ่งผู้บริหาร ป.ป.ส. จะต้องมีการมอบนโยบายและวางแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนกัญชง โดยมีการตั้งกลไก/คณะทำงานในการขับเคลื่อนงาน โดยผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะรับนโยบายจากผู้บริหารและทำการศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับกัญชง ทั้งเรื่องประโยชน์และกฎหมายที่จะช่วยในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ส่วนกลุ่มทุนที่จะขับเคลื่อนกัญชงได้ จะต้องเป็นกลุ่มทุนที่ใช้ประโยชน์จากกัญชง เช่น กลุ่มทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับส่วนประกอบรถยนต์ เครื่องสำอาง เครื่องดื่มชูกำลัง เป็นต้น ในการขับเคลื่อนของกลุ่มทุนจะดำเนินการได้ หน่วยงานรัฐจะต้องมีการปรับแก้กฎหมายที่ยังไม่เอื้อในการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ เช่น การขออนุญาตที่จำกัด เพราะกลุ่มทุนจะไม่กล้าเสี่ยงในการลงทุน และสำหรับเกษตรกร ที่ผ่านมารีเอจเจอร์อาจจะยังไม่ชัดเจน เพราะถ้ามองว่ากัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ ก็จะคาบเกี่ยวกับกลุ่มทุน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกกัญชงอาจจะเป็นการรวมกลุ่มกัน และนำไปทำผลิตภัณฑ์จากกัญชง เช่น เสื้อผ้า แต่ถ้าจะทำให้เป็นธุรกิจเกี่ยวกับกัญชงที่มีผลิตภัณฑ์และมีการแข่งขันในการตลาดค่อนข้างสูง เกษตรกรควรได้รับการส่งเสริม โดยรัฐอาจจะต้องไปดูแลเป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มทุนและชุมชน โดยชุมชนเกษตรกรอาจจะแค่เพาะปลูกกัญชง และกลุ่มทุนจะมารับซื้อไปจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่อไป

กรณีศึกษาที่ 2 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ ทิศทางนโยบายยาเสพติดของโลก ที่มีการกล่าวถึงการปรับเปลี่ยนเรื่องยาเสพติด โดยเฉพาะยาเสพติดที่เป็นพืชและมีประโยชน์มากกว่าโทษ และจากพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่มีต่อประโยชน์ของกัญชง โดยให้ชาวเขานำมาปลูกและทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งจะสามารถส่งเสริมเป็นอาชีพให้กลุ่มชุมชนได้ ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีกลุ่มชุมชนนี้อยู่ โดยเน้นเรื่องความพอเพียงให้กับชาวเขาที่ปลูกกัญชงเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวบนพื้นที่สูงด้วย ทั้งนี้ ประเทศไทยได้มีการปรับแก้กฎหมายเรื่องกัญชงไปบ้างแล้ว โดยในปัจจุบันกฎหมายเกี่ยวกับกัญชงได้มีความผ่อนปรนในการใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะที่ดูแลงานนโยบายเรื่องยาเสพติดก็ต้องเป็นผู้ดูแล

ขับเคลื่อนเรื่องนี้ สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. และกลุ่มทุน ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง แต่สำหรับฝ่ายเมืองถือว่าส่งผลแต่น้อย เพราะฝ่ายการเมืองอาจจะยังไม่มีความเข้าใจและไม่ได้ศึกษาข้อมูลอย่างเพียงพอในเรื่องของกัญชง โดยผู้บริหาร ป.ป.ส. อาจจะต้องเป็นผู้รายงานผู้บริหารฝ่ายการเมืองในการวางแผนการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจมากกว่า ส่วนผู้บริหาร ป.ป.ส. ถือว่าส่งผลมากพอสมควร เพราะจะเป็นผู้ที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว เมื่อทิศทางนโยบายโลกมีการปรับเปลี่ยน นโยบายของรัฐบาลผู้บริหารฝ่ายเมืองก็มีการปรับเปลี่ยนตามและมอบนโยบายลงมา ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหาร สำนักงาน ป.ป.ส. จะต้องรับนโยบายดังกล่าวมาศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งในขณะนี้ถือว่าให้ความสำคัญในเรื่องของกัญชง ทำให้พืชเสพติดกลายเป็นพืชเศรษฐกิจตามกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งทางสำนักงาน ป.ป.ส. ภายในก็มีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเยอะพอสมควร สำหรับผู้ปฏิบัติงานจากเดิมที่อาจจะรับผิดชอบแค่กอง/สำนักเดียวในเรื่องพืชเสพติดในปัจจุบันก็เปลี่ยนเป็นการบูรณาการงานจากหลายกอง/สำนักเป็นการจัดตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานร่วมกันระดมความคิดในการทำงาน ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ โดยในการขับเคลื่อนนี้ควรจะต้องมีความยั่งยืนและต่อเนื่องกัน สำหรับกลุ่มทุน อาจจะเป็นกลุ่มทุนที่ทำน้ำมันจากเมล็ด ทำเครื่องนุ่งห่มอย่างเสื้อ หรือผลิตส่วนประกอบรถยนต์ แต่ในขณะนี้กฎหมายเกี่ยวกับกัญชงมีข้อจำกัด จึงทำให้กลุ่มทุนไม่มาลงทุนในเรื่องของกัญชง ควรจะต้องมีการปรับแก้กฎหมายให้อ่อนต่อการขับเคลื่อนของกลุ่มทุนให้สามารถดำเนินการได้ สำหรับเกษตรกรคิดว่าไม่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ถ้าหากเป็นเศรษฐกิจพอเพียงเล็กๆ ได้ แต่ถ้าเป็นเศรษฐกิจระดับใหญ่ๆ มองว่าทำได้ยาก เพราะเกษตรกรจะต้องมีกลุ่มทุนมาร่วมลงทุนก่อนและให้เกษตรกรดำเนินการในส่วนการเพาะปลูก และกลุ่มทุนจะมาซื้อกัญชงเพื่อนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ในเชิงอุตสาหกรรมต่อไป

กรณีศึกษาที่ 3 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ การยอมรับของสำนักงาน ป.ป.ส. ในเชิงวิชาการ ควรจะเอางานวิชาการเป็นตัวตั้งมากกว่านี้ และดูว่าจะเอาอะไรแทรกเข้ายึดถือเป็นเนื้อหาที่จะใช้ในการขับเคลื่อนนโยบาย แต่ดีที่สุดควรยอมรับว่าพืชเสพติดเหล่านี้เป็นแค่พืชและออกแบบลักษณะการควบคุม สำหรับฝ่ายการเมือง มองว่าไม่ส่งผล เพราะฝ่ายการเมืองไม่ได้ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งหมดอยู่ที่สำนักงาน ป.ป.ส. ในการขับเคลื่อนว่าองค์กรจะขับเคลื่อนไปอย่างไร สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกรส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ผู้บริหารจะต้องใส่ใจข้อเท็จจริงในภาพใหญ่ ทั้งในเชิงเป็นยา เป็นประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ เพราะกัญชงมีประโยชน์สามารถเอาไปทำสิ่งของได้ สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ถ้าไม่มี

ความเข้าใจตรงกันในเรื่องกัญชงการขับเคลื่อนก็อาจจะไม่เกิด กัญชงมีทั้งเรื่องสารเสพติดและคุณประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็มีเรื่องวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องมองเห็นยุทธศาสตร์ใหญ่ตั้งแต่ระดับโลก ลงมาสู่ภูมิภาค และระดับประเทศทั้งระยะยาว กลาง สั้น สำหรับกลุ่มทุน ถ้าเป็นกลุ่มทุนใหญ่ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีจะเป็นตัวส่งเสริมที่ได้อย่างแน่นอน เพราะว่าการใช้กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจจะต้องปลูกในพื้นที่เฉพาะ โดยกลุ่มทุนจะสามารถมาช่วยในเรื่องการปลูก วิจัย แปรรูป และไม่ไปใช้ในทางที่ผิดได้ สำหรับเกษตรกรถือเป็นปลายทางของกฎหมาย แต่เป็นตัวเริ่มต้นของทุกสิ่งที่เกิดขึ้น เพราะเป็นคนปลูก เจ้าของพื้นที่ปลูก ถ้าเกษตรกรมองเห็นประโยชน์จากกัญชง ทุกคนก็จะได้ประโยชน์หมด

กรณีศึกษาที่ 4 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ การปรับกฎหมายทำให้กัญชงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยมีการควบคุม และแนวนโยบายของกัญชงในการลดทอนความเป็นอาญา ประกอบกับส่วนต่างๆ ของกัญชงมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง โดยฝ่ายการเมืองจะมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนค่อนข้างสูง เนื่องจากการทำให้กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ ต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก หากฝ่ายการเมืองเข้มแข็งจะทำให้การขับเคลื่อนงานมีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. เป็นผู้ถ่ายทอดนโยบายและกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายให้สอดคล้องกับทิศทางนโยบายกัญชงที่ฝ่ายการเมืองมอบหมาย สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ต้องศึกษาข้อมูลของกัญชงและวางแผนขับเคลื่อนนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายผู้บริหาร ป.ป.ส. และฝ่ายการเมือง โดยเฉพาะการควบคุมการผลิต ครอบครอง จำหน่ายให้อยู่ภายใต้ระบบการควบคุมมิให้รั่วไหลสู่ตลาดมืด สำหรับกลุ่มทุน ถือว่ากลุ่มทุนภาคอุตสาหกรรมและกลุ่มทุนเชิงพาณิชย์ เป็นกลุ่มทุนที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งกลุ่มทุนดังกล่าวทำให้ระบบการผลิตโดยเทคโนโลยีทันสมัย ทำให้สินค้าจากกัญชงมีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด กลุ่มทุนจะต้องสนับสนุนการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต สำหรับเกษตรกร เป็นผู้ที่ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทำให้ระบบการผลิตมีคุณภาพ ในอนาคตหากมีสายพันธุ์กัญชงที่มีคุณภาพตามที่กลุ่มทุนต้องการ อาจจะทำให้การขับเคลื่อนการผลิตกัญชงเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและนอกประเทศ ทำให้ระบบการผลิตมีวัตถุดิบที่มีคุณภาพเพียงพอเอื้อต่ออุตสาหกรรมและการพาณิชย์ ส่งผลต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตต่อไป

กรณีศึกษาที่ 5 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงที่ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้เกิด

การขับเคลื่อนนโยบายกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่จะผลักดัน และส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลได้เห็นประโยชน์และ ดำเนินการขับเคลื่อนในเรื่องนี้มาอย่างต่อเนื่อง สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. ก็มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการส่งเสริมนโยบายกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่สูง เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่สูงขึ้น ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอื่นๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นสถาบันสำรวจติดตามการปลูกพืชเสพติด สำนักยุทธศาสตร์ และกองกฎหมาย ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของนโยบายการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการให้ความรู้ ชี้แจง และกำกับดูแล ตลอดจนบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง สำหรับ กลุ่มทุน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มทุนใดก็สามารถมีส่วนร่วมผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด สู่พืชเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะกัญชงที่เป็นพืชที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ในทุกส่วนตั้งแต่ ราก ลำต้น เปลือก เส้นใย ดอกและเมล็ด และสำหรับเกษตรกร ถือว่ามีส่วนสำคัญในการผลิตกัญชง เพื่อสนองตอบนโยบายการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจได้ หากมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกและ มีการจัดทำตลาด รวมถึงส่งเสริมต่อยอดให้เกิดอุตสาหกรรมกัญชงอย่างครอบคลุม เกษตรกร ก็สามารถเป็นส่วนหนึ่งที่ให้นโยบายการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจประสบความสำเร็จได้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นการดำเนินการในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เกษตรกรอาจต้องรวมกลุ่มและร่วมกับกลุ่มทุน เพื่อดำเนินการในลักษณะของอุตสาหกรรม

กรณีศึกษาที่ 6 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกัญชง ในทุกมิติให้กับผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะมิติของความเป็นพืชเสพติดที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อให้เป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ โดยจะต้องรณรงค์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง สร้างความเข้าใจต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากทุกภาคส่วนมีความเข้าใจตรงกันของสาเหตุที่จะต้องสนับสนุนส่งเสริม กัญชงสู่พืชเศรษฐกิจแล้ว การขับเคลื่อนจะดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็วและรวดเร็วกว่าที่เป็น ในปัจจุบัน สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารถือว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการผลักดันการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว เพื่อให้เกิด ความก้าวหน้าและรวดเร็วยิ่งขึ้นในการปรับแก้กฎหมายและช่วยแก้ปัญหาในแต่ละขั้นตอน อย่างใกล้ชิด โดยจะส่งผลให้สำนักงาน ป.ป.ส. สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วขึ้น สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. ก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว เนื่องจากเป็นตัวกลางระหว่าง

ผู้บริหารฝ่ายการเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ซึ่งจะต้องสามารถสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับทุกฝ่ายได้อย่างเข้าใจและชัดเจน โดยจะส่งผลให้ทุกส่วนเกิดความยอมรับสำนักงาน ป.ป.ส. ในด้านการควบคุมและบริหารจัดการพืชเสพติดอย่างสมดุล สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ถือว่ามีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว โดยจะต้องรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะต้องมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สำหรับกลุ่มทุน ควรเน้นกลุ่มทุนที่มีศักยภาพและมีความพร้อมเกี่ยวกับการปลูกและผลิตกัญชงครบวงจรระดับอุตสาหกรรม จะเป็นกลุ่มสำคัญที่ส่งผลต่อการเร่งผลิตปลูกและผลิตกัญชงให้เกิดผลเป็นรูปธรรมสำหรับกลุ่มเกษตรกร โดยเฉพาะเป็นผู้ปลูก หากเป็นชนเผ่า ย่อมมีความเข้าใจในธรรมชาติของกัญชง และมีภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับกัญชงทุกกระบวนการตั้งแต่ปลูกจนการผลิต แต่หากเป็นผู้ปลูกที่เป็นประชาชน จะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและมีข้อตกลงที่ชัดเจนต่อการปลูกกัญชง และวัตถุประสงค์ของการปลูกกัญชง

กรณีศึกษาที่ 7 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ ปัจจัยทางการเมือง ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนนโยบายจากการควบคุมมาใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด ไม่ว่าจะเป็นกัญชา กัญชง และพืชกระท่อม สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง ที่ผ่านมากณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบตามแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการปลูกเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจบนพื้นที่สูง เพื่อมุ่งพัฒนากัญชงเชิงเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการสร้างมูลค่า สร้างงาน และรายได้ให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงสามารถปลูกเฮมพ์ได้อย่างถูกต้องภายใต้ระบบการควบคุมที่เหมาะสม โดยผู้บริหาร ป.ป.ส. ได้รับนโยบายดังกล่าวมาดำเนินการต่อโดยมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและกำกับดูแลการปลูกกัญชงให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงติดตามและประเมินผล สำหรับผู้ปฏิบัติงาน จะมีส่วนในกลไกการควบคุมกำกับดูแล ทั้งระดับส่วนกลาง จังหวัด อำเภอ รวมถึงการถ่ายภาพทางอากาศ เพื่อรวบรวมพื้นที่ปลูกกัญชงให้มีจัดการเก็บไว้อย่างเป็นระบบ สำหรับกลุ่มทุน ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่พร้อมจะขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ เช่น บริษัทเครือสหพัฒน์ พร้อมทั้งจะลงทุนในธุรกิจกัญชง แต่ติดปัญหาที่กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 ให้เฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่สามารถทำได้ และสำหรับเกษตรกร มีความสนใจที่จะปลูกเชิงเศรษฐกิจ แต่เกษตรกรยังขาดความรู้ ควรเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ความรู้ของเกษตรกร เพื่อให้สามารถผลิตกัญชงได้ตามที่วางแผนไว้

กรณีศึกษาที่ 8 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ ทิศทางการปรับนโยบายยาเสพติดโลก ได้มองเห็นว่ายาเสพติดบางชนิดสามารถใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ โดยกัญชงถือเป็นพืชที่มีสารเสพติด

แต่มีคุณประโยชน์ ได้มีการปรับเปลี่ยนมุมมองต่อนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดจากเดิมที่มุ่งเน้นด้านการปราบปราม เปลี่ยนเป็นมองปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องสุขภาพ สาธารณสุข อาชญากรรม และการพัฒนา เป็นต้น โดยประเทศไทยได้มีการทบทวนนโยบายยาเสพติด และได้ผลักดันข้อเสนอ นโยบายยาเสพติดแนวใหม่ของประเทศไทย โดยเน้นการจัดความสมดุลทั้งการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ และส่งเสริมพืชเสพติดเป็นพืชเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้ให้ประชาชนและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเฉพาะกัญชา กัญชง และพืชกระท่อม สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง ได้รับเอา การปรับเปลี่ยนทิศทางนโยบายโลกในเรื่องยาเสพติดมาปรับใช้ในประเทศไทย โดยมีความพยายามในการจัดความสมดุลของนโยบายที่เหมาะสมกับยาเสพติดทั้งกัญชา กัญชง และพืชกระท่อมให้ชัดเจน ต้องทำให้นโยบายเหล่านี้ชัดเจนไม่คลุมเครือ สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. เมื่อรัฐบาลได้กำหนดนโยบาย เร่งด่วน ทางผู้บริหาร ป.ป.ส. ได้รับนโยบายมาและได้กำหนดนโยบายกัญชงใหม่ของประเทศไทย ในการส่งเสริมให้กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจมากขึ้น ทั้งเรื่องขั้นตอนในการดำเนินการที่สะดวกขึ้น เกษตรกรเข้าถึงได้ง่ายขึ้น และส่งเสริมในเชิงอุตสาหกรรมภายใต้การรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อกระจายรายได้และป้องกันการผูกขาดของกลุ่มทุน สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ได้มีการแต่งตั้ง คณะทำงานกัญชงเพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาของกัญชงควบคู่กับปัจจัยอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลของ กัญชงมากขึ้นเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว สำหรับกลุ่มทุนและเกษตรกร พบว่า มีอย่างน้อยใน 10 กลุ่มผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ที่สามารถแปรรูปสร้างมูลค่าจากกัญชงได้ เพื่อเป็น การป้องกันการผูกขาดสินค้าเกษตรของกลุ่มทุน ในเบื้องต้นได้มีการหารือกับกลุ่มทุนถึงความเป็นไปได้ ในการสนับสนุนเกษตรกรในรูปแบบเกษตรพันธสัญญา หรือ คอนแทรคฟาร์มมิ่ง (Contract Farming) คือ ระบบการเกษตรการเพาะปลูกพืชที่มีการทำสัญญาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าระหว่าง ฝ่ายเกษตรกรกับคู่สัญญา ซึ่งมักจะเป็นบริษัทเอกชน โดยจะซื้อผลผลิตคืนจากอีกฝ่ายในราคาที่ตกลง กันไว้ เรียกว่า ราคาประกัน ซึ่งเป็นแนวทางที่น่าจะเป็นไปได้ร่วมกันระหว่างกลุ่มทุนและเกษตรกร ทั้งนี้ เกษตรกรต้องมีการศึกษากฎหมาย หลักเกณฑ์ วิธีการปลูกกัญชงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และ ศึกษารูปแบบการเพาะปลูกกัญชงเพื่อก้าวสู่การพัฒนาสู่พืชเศรษฐกิจ หรือรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจ ชุมชน เพื่อส่งเสริมเป็นกิจการของชุมชน

กรณีศึกษาที่ 9 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ จากการที่ต่างประเทศได้มีการขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ไปบ้างแล้วและบางประเทศก็ประสบความสำเร็จแล้ว สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร

ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ผู้บริหารฝ่ายการเมืองส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เพราะนักการเมืองจะช่วยประสานและดึงนักธุรกิจเข้ามาร่วมลงทุนและร่วมขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะช่วยรับฟังและใกล้ชิดกับประชาชนทั้งเกษตรกรและชุมชน รวมทั้งดูแลติดตามให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจว่าพืชนี้ไม่ได้อันตรายเหมือนในอดีต สำหรับกลุ่มทุนและเกษตรกร ต่างก็ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายนี้ เพราะเป็นกลุ่มทุนจะเป็นผู้รับซื้อกัญชงที่เกษตรกรเพาะปลูกเพื่อนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต่อไป และเกษตรกรถือว่าเป็นต้นน้ำผู้ผลิต โดยเกษตรกรต้องมีผู้นำเกษตรกรที่มีความเสียสละ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและถ่ายทอดสู่ชุมชนให้เกิดประโยชน์ส่วนรวมได้โดยไม่ทำผิดวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กรณีศึกษาที่ 10 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ แนวโน้มการใช้ประโยชน์ของพืชกัญชงในต่างประเทศ และงานวิจัยที่ชี้ชัดถึงประโยชน์ของกัญชงที่สามารถใช้ได้ทุกส่วน รวมถึงการปรับแก้กฎหมายที่สามารถเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง สามารถช่วยผลักดันนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจเข้าสู่สภาหรือนำเสนอประเด็นสำคัญในการแก้ไขกฎหมายบางอย่างให้เหมาะสมกับการผลักดันนโยบายนี้ สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะเป็นผู้ที่มีข้อมูลเรื่องการปลูกและผลต่อกัญชง รวมถึงการนำไปใช้ประโยชน์ของกัญชง โดยที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะปฏิบัติงานในเชิงพื้นที่ โดยจะสามารถเข้าถึงข้อมูลจริง และนำเสนอผ่านผู้บริหาร ป.ป.ส. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการผลักดันการขับเคลื่อนนโยบายต่อไป สำหรับกลุ่มทุนและเกษตรกร โดยกลุ่มทุนจะมีทั้งในลักษณะต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ แต่เกษตรกรจะเป็นกลุ่มต้นน้ำเมื่อต้นน้ำเกิดขึ้นไม่ได้ กลางน้ำและปลายน้ำก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ โดยกลุ่มทุนและเกษตรกรจะเชื่อมต่อกันให้เกิดรูปแบบทางธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยจะต้องมีองค์ความรู้ในเชิงวิชาการหรือในเชิงกฎหมาย เพื่อช่วยให้การขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

กรณีศึกษาที่ 11 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของนโยบายยาเสพติดโลก เน้นการใช้ประโยชน์จากตัวยา โดยเฉพาะพืชเสพติด เน้นการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และทางเศรษฐกิจ เป็นหลัก สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง

สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง หากฝ่ายการเมืองที่เป็นรัฐบาล จะมีผลต่อการส่งเสริมการขับเคลื่อนให้เป็นไปแนวทางเดียวกับนโยบายของภาครัฐได้เป็นอย่างดี ทำให้หน่วยงานรัฐจะตอบสนองนโยบายของรัฐบาล โดยผู้บริหาร ป.ป.ส. ได้รับนโยบายดังกล่าวมาดำเนินการต่อโดยมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและกำกับดูแลการปลูกกัญชงให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงติดตามและประเมินผลสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะมีส่วนในการควบคุม กำกับดูแล และให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้สนใจเรื่องกัญชง สำหรับกลุ่มทุนและเกษตรกร ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่พร้อมจะขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว เช่น วิชากิจชุมชน กลุ่มบริษัทต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แต่อาจจะยังไม่มี ความมั่นใจในนโยบายของภาครัฐ ส่วนเกษตรกรมีความสนใจที่จะปลูกเชิงเศรษฐกิจ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ

กรณีศึกษาที่ 12 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ การให้ความสำคัญของผู้บริหารและความร่วมมือของหน่วยงานภาคี ความตระหนักและการให้ความสำคัญในการพัฒนาไปสู่พืชเศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมืองมีผลทำให้เกิดการขับเคลื่อน แต่อาจจะน้อย สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. หากให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ก็จะส่งผลให้มีความต่อเนื่อง และสามารถผลักดันให้เป็นรูปธรรมได้ในเวลาเร็ว สำหรับกลุ่มทุนที่อาจเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจด้านสินค้าอุปโภค ด้านอุตสาหกรรม ด้านสินค้าเพื่อความสวยงามและสุขภาพ ด้านการแพทย์ เป็นต้น โดยสามารถระดมทุนนักวิจัยเพื่อพัฒนาการวิจัยและแปรรูป เพื่อพัฒนาสายพันธุ์ที่เหมาะสมต่อไป สำหรับเกษตรกร ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ภาครัฐอยากผลักดันให้มีรายได้จากการพัฒนากัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ

กรณีศึกษาที่ 13 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ พระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงที่ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการส่งเสริมการปลูกกัญชงแก่ชุมชนชาวเขาในภาคเหนือ โดยเฉพาะการผลิตเส้นใยกัญชง ซึ่งปัจจุบันมีการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์จากกัญชงในทิวทัศน์มากขึ้น สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง ส่วนหนึ่งอาจจะมีผลมาจากนโยบายใช้ประโยชน์จากกัญชงในทางการแพทย์ จึงทำให้ฝ่ายการเมืองมองเห็นถึงประโยชน์ของกัญชงที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ภายใต้การบริหารงานของ สำนักงาน ป.ป.ส. มีนโยบายเกี่ยวกับพืชเสพติด โดยให้มีการศึกษากัญชง ส่งผลให้เห็นถึงประโยชน์และผลิตภัณฑ์จากส่วนต่างๆ

ของกัญชง ซึ่งมีมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจ เมื่อมีนโยบายในการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานรับนโยบายไปขับเคลื่อนภายใต้แผนที่กำหนดไว้ โดยมีการให้ความรู้ ส่งเสริม ชี้แจง และกำกับดูแล ตลอดจนบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับกลุ่มทุนและเกษตรกร อาจจะไม่ได้รับผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง

กรณีศึกษาที่ 14 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลที่กำหนดออกมาในการส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมืองส่งผลค่อนข้างมาก โดยเฉพาะหากฝ่ายการเมืองเป็นฝ่ายรัฐบาล จะมีผลต่อการส่งเสริมการขับเคลื่อนให้ไปในแนวทางเดียวกันกับนโยบายของภาครัฐได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในส่วนของ การขับเคลื่อนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. มีส่วนในการขับเคลื่อนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในส่วนของพืชกัญชง ซึ่งยังคงเป็นพืชเสพติดประเภท 5 ตาม พรบ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 การจะขับเคลื่อนนโยบายให้ เป็นพืชเศรษฐกิจ จำเป็นจะต้องมีการออกแบบกลไกที่รัดกุม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างนโยบายการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจกับนโยบายการควบคุม โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ส่งผลแต่ไม่มากนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร ป.ป.ส. เป็นหลัก สำหรับกลุ่มทุน ปัจจุบันมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ทำการขออนุญาตปลูกเพื่อเชิงเศรษฐกิจบางส่วนแล้ว หากมีการส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนปลูกเพื่อใช้ในเชิงเศรษฐกิจก็จะสามารถทำให้กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจได้ หากมีการผลักดันไปตามแนวทางที่ถูกต้อง รวมถึงภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรมีการปลูกเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแบบครบวงจร การส่งเสริมพัฒนา เทคนิค นวัตกรรม การแปรรูปกัญชงในอุตสาหกรรมภายในประเทศ สำหรับเกษตรกร ส่งผลแต่ไม่มากนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของภาครัฐเป็นหลัก หากภาครัฐมีการส่งเสริม และให้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจให้กับเกษตรกร เกษตรกรก็น่าจะพร้อมที่ปลูกกัญชงเชิงเศรษฐกิจ

กรณีศึกษาที่ 15 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ การตื่นตัวของกระแสการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด ทั้งกัญชง กัญชา และพืชกระท่อม โดยเฉพาะนโยบายการใช้ประโยชน์กัญชาทางการแพทย์ ทำให้ส่งผลต่อนโยบายการส่งเสริมกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ และพัฒนาเป็นพืชเศรษฐกิจต่อไป เพราะประชาชนรวมถึงทุกภาคส่วนเริ่มให้ความสนใจในกัญชงตามกระแสที่เกิดขึ้น ซึ่งในต่างประเทศได้มีการพัฒนาไปอีกขั้นแล้ว สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิด

การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง เนื่องจากรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ของประเทศ รวมถึงการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายนี้ต้องอาศัยกำลังสนับสนุนจากฝ่ายการเมือง สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. จะต้องกำหนดทิศทางโดยใช้ข้อมูลและองค์ความรู้ที่มี ซึ่งผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจในการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ ก็คือ ผู้บริหารของสำนักงาน ป.ป.ส. ก่อนจะเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ส. เป็นนโยบายของรัฐบาลต่อไป สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. เพราะเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติ ทั้งแสวงหาข้อมูล องค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับภาคีต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อนำมากำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนที่ชัดเจนต่อไป สำหรับกลุ่มทุน กลุ่มภาคธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีความน่าเชื่อถือและสามารถสร้างการลงทุนให้เห็นเป็นรูปธรรม เพราะตอนนี้ยังขาดความเชื่อมั่นในเรื่องของการตลาดที่จะมารองรับ สำหรับเกษตรกรจะต้องมีความมั่นใจในรายได้ที่จะได้รับ และความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับพืชชนิดอื่นหากดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกัน ต้องได้รับผลตอบแทนที่ดีกว่า

กรณีศึกษาที่ 16 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ ทิศทางของนโยบายการควบคุมพืชเสพติดของสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับกัญชง ส่งผลให้การขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากกัญชงต้องมีการคิดและกำหนดทิศทางที่มีความชัดเจนมากขึ้น และอาจจะเกิดจากกรณีนโยบายของพรรคการเมืองที่มีวิสัยทัศน์ในช่วงการเลือกตั้งและได้รับการเลือกตั้งเป็นพรรคร่วมรัฐบาล ซึ่งเสนอนโยบายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากกัญชา สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญมากในการขับเคลื่อนนโยบายการใช้ประโยชน์จากกัญชง เนื่องจากมีแนวโน้มที่ค่อนข้างเป็นไปได้สูงที่พืชกัญชงสามารถนำมาใช้เป็นพืชเศรษฐกิจได้ โดยเห็นตัวอย่างได้ในต่างประเทศที่มีอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์จากกัญชง ซึ่งการแก้ไขกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นได้ว่า ฝ่ายการเมืองให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากพืชกัญชง และมุ่งผลักดันให้เป็นพืชเศรษฐกิจได้ สำหรับผู้บริหารของ ป.ป.ส. เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนนโยบายการใช้ประโยชน์จากกัญชง โดยจัดให้มีคณะทำงานในการศึกษา พิจารณา รวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ แต่สำหรับการตัดสินใจของผู้บริหารว่าจะขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์ในด้านใด จะต้องมีการตัดสินใจและเชื่อในข้อมูลที่มี สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ได้ดำเนินงานอย่างเต็มที่ในการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล แต่ยังคงขาดการตัดสินใจที่ชัดเจนจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้มีการศึกษาและรวบรวม และยังคงขาดองค์ความรู้ในเรื่องของกัญชงทั้งในเชิงการพาณิชย์ การส่งเสริม การตลาด สำหรับกลุ่มทุน

เป็นอีกปัจจัยในการสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายการใช้ประโยชน์จากกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ แต่ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับความตั้งใจของฝ่ายการเมืองและผู้บริหาร ป.ป.ส. ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว หากกลุ่มทุนได้รับทราบแนวนโยบายที่ชัดเจนและมีหลักประกันในการลงทุน และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ก็จะเป็นส่วนหลักสำคัญที่จะขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับเกษตรกร ถือว่าส่งผล เพียงแต่พบปัญหาในเรื่องของการกำหนดขั้นตอนวิธีการต่างๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อผู้ขออนุญาตปลูก และส่งผลกระทบต่อ การได้ผลผลิต นำไปสู่การจำหน่ายและส่งออกต่อไป ซึ่งอยู่ระหว่างปรับแก้กฎหมายเพื่อให้เอื้อต่อ การใช้ประโยชน์มากขึ้น

กรณีศึกษาที่ 17 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ ทิศทางนโยบายโลกในเรื่องยาเสพติดที่ได้มีนโยบาย ทางเลือกใหม่เกิดขึ้น จากเดิมที่มุ่งเน้นปราบปรามเปลี่ยนไปสู่การเปลี่ยนนโยบายไปสู่มาตรการ ลดอันตรายจากการใช้ยา การใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ ซึ่งประเทศไทยได้มีการปรับเปลี่ยน นโยบายพืชเสพติดของรัฐบาลให้มีการเข้าถึงได้ง่ายเพื่อใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์และใน การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและรายได้ของประชาชน สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อน นโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมืองส่งผลให้เกิด การขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว โดยผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์จากกัญชงในเชิงอุตสาหกรรมได้ มากขึ้นและขยายไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชนได้ สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. ส่งผลให้ เกิดการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น การผลักดันนโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนในเชิงปฏิบัติ เพื่อจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ ข้อเสนอ และแนวทางในการดำเนินการในระดับพื้นที่ สำหรับกลุ่มทุน จะช่วยรับซื้อกัญชงจากเกษตรกรทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และยังทำให้เกิดการจ้างงานใน โรงงานในการผลิตผลิตภัณฑ์จากกัญชงเพื่อขายในประเทศและส่งออก ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนใน ระบบมากขึ้น สำหรับเกษตรกร ก็ส่งผลให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ปลูกกัญชง และต่อยอด ไปสู่ผลิตภัณฑ์ได้

กรณีศึกษาที่ 18 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ กระแสโลกในการใช้ประโยชน์จากพืชเสพติด และ การลดทอนความเป็นอาญา รวมถึงการเผยแพร่งานวิจัยและการเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นใน ด้านบวกของการใช้ประโยชน์พืชเสพติด สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด

สู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง มีผลโดยตรงเนื่องจากเป็นผู้กำหนดนโยบาย การดำเนินงานของ ป.ป.ส. อยู่ภายใต้การกำหนดนโยบายของฝ่ายการเมือง ซึ่งต้องตอบสนองให้นโยบายสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. เหมือนผู้อำนวยการ ความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดทั้งหมด นับตั้งแต่การรับนโยบายมา ถ่ายทอดนโยบายและชี้แจงทำความเข้าใจจุดประสงค์ของนโยบายทั้งหมด รวมทั้งให้แนวทางและเป็นที่ปรึกษาให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินงานได้ถูกต้องครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สำหรับผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ จึงมีส่วนในการทำความเข้าใจ สร้างการรับรู้ ประสานงาน ศึกษารวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลเสนอต่อผู้บริหารเพื่อใช้ในการพิจารณา สำหรับกลุ่มทุนที่ส่งผลต่อนโยบายพืชเสพติด ประกอบด้วยกลุ่มอุตสาหกรรมการแพทย์ อุตสาหกรรมความงาม อุตสาหกรรมแปรรูป สกัด ปรง กัญชาหรือกัญชง โดยการสนับสนุนทุนในการศึกษาวิจัย การศึกษาการตลาด การนำการตลาด การสร้างเครือข่ายด้านอุตสาหกรรม รวมถึงการนำนวัตกรรมในการผลิต และการต่อยอดการผลิต สำหรับเกษตรกรส่งผลแต่น้อยมาก เนื่องจากที่ผ่านมารัฐบาลปลูกพืชเสพติดยังเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การเปิดเผยตัวตนหรือเปิดเผยความรู้ด้านพืชเสพติดของเกษตรกรยังไม่สามารถทำได้ ในปัจจุบันจึงไม่สามารถจำแนกเกษตรกรที่ต้องการด้านพืชเสพติดที่แท้จริงออกจากเกษตรกรทั่วไปได้

กรณีศึกษาที่ 19 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์เพื่อนำไปใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ และส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดรายได้ สำหรับปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ก็ถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมืองถือว่ามึบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดในการส่งเสริมพืชเสพติดไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. ซึ่งต่อบรรณโยบายของฝ่ายการเมืองในการส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณากำหนดแนวทางมาตรการควบคุมและกำกับดูแลให้สอดคล้องกับนโยบายการควบคุมยาเสพติด สำหรับผู้ปฏิบัติงาน จะดำเนินการปฏิบัติงานตามนโยบายของผู้บริหารของ ป.ป.ส. สำหรับกลุ่มทุนมีกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางที่สนใจใช้ประโยชน์จากเส้นใยนำมาทำเครื่องนุ่งห่มสิ่งทอ เนื่องจากเส้นใยกัญชงจะมีความเหนียว และกลุ่มที่ใช้เมล็ดนำมาสกัดเป็นน้ำมัน ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง สำหรับเกษตรกรถือว่ามีความสนใจในการปลูกกัญชง และมีความหวังว่าการปลูกกัญชงจะสร้างรายได้ทดแทนการปลูกอื่นที่ให้รายได้ต่ำ แต่การขออนุญาตปลูกยังมีข้อจำกัด และมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก

กรณีศึกษาที่ 20 มุมมองที่ส่งผล ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร ซึ่งถือว่าส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้บริหารฝ่ายการเมือง จะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายของนโยบายกัญชง สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. จะมีบทบาทสำคัญในการควบคุมและกำกับดูแลการปลูกกัญชงให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงติดตามและประเมินผล สำหรับผู้ปฏิบัติงาน จะมีส่วนช่วยในการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ รวมถึงการดำเนินการถ่ายภาพ เพื่อรวบรวมพื้นที่ปลูกกัญชงที่ได้รับอนุญาต เพื่อให้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สำหรับกลุ่มทุน ปัจจุบันมีกลุ่มทุนที่พร้อมจะขับเคลื่อนนโยบาย ทั้งรัฐวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดเล็ก พร้อมทั้งจะลงทุนในเชิงพาณิชย์ แต่มีข้อจำกัดที่กฎกระทรวงให้เฉพาะหน่วยงานภาครัฐ สำหรับเกษตรกร ส่งผลแต่น้อย เนื่องจากมีข้อจำกัดของกฎหมาย ในเรื่องขั้นตอนการขออนุญาตปลูกกัญชงมีขั้นตอนที่ยังยากใช้เวลานาน

4.2.2 ข้อมูลด้านข้อจำกัดที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง แบ่งตามกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1 เนื่องจากนโยบายนี้ เป็นเรื่องใหม่ จากเดิมที่ยาเสพติดผิดกฎหมาย แต่เมื่อจะผ่อนปรนให้ใช้ประโยชน์ยาเสพติดได้ จะต้องพัฒนาสร้างคุณค่าของยาเสพติดนั้น เป็นสิ่งที่สำนักงาน ป.ป.ส. จะต้องเรียนรู้และจัดกลไก ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ สำหรับนโยบายจะต้องชัดเจนว่าจะขับเคลื่อนอย่างไร การปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่เป็นอุปสรรคของนโยบาย เช่น มีปัญหาเรื่องกฎระเบียบงบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องเสนอคณะรัฐมนตรีให้พิจารณาต่อไป และควรจะต้องมีการปรับแก้กฎระเบียบหลายเรื่อง เพราะเรื่องกัญชงครอบคลุมในหลายด้านทั้งการผลิต การลงทุน การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

กรณีศึกษาที่ 2 การจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ อาจเป็นปัญหาอุปสรรค คือ ไม่มีความยั่งยืน เพราะคณะทำงานนี้อาจจะไม่ได้อยู่ตลอด ควรหากลไกหลักของกอง/สำนักใน สำนักงาน ป.ป.ส. รับผิดชอบทั้งหมด และต้องสร้างองค์ความรู้ เพราะองค์ความรู้ของทุกคนในสำนักงาน ป.ป.ส. มีน้อย อาจจะมีองค์ความรู้แค่เฉพาะกลุ่มคณะทำงานที่ทำงานนั้นๆ ควรจะต้องมีองค์ความรู้ให้กับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานภายในของ สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อจะได้ขับเคลื่อนไปพร้อมกัน และเรื่องนโยบาย จะต้องทำความเข้าใจว่าจะต้องมีการผลักดันขนาดไหน ผู้บริหารฝ่ายการเมืองให้ความสนใจและพร้อมสนับสนุนเราหรือไม่

กรณีศึกษาที่ 3 ถ้าหน่วยงานราชการทั้งหมดยังไม่ยอมรับสิ่งเหล่านี้ว่ามันไม่ควรเป็นพืชเสพติด อย่างไรก็ตามก็เป็นปัญหา ทำให้ไม่เกิดการวิจัยและการศึกษาอย่างแท้จริง เราควรควบคุมสารเสพติดเหล่านี้ว่าไม่น่ากังวล

กรณีศึกษาที่ 4 1) ข้อจำกัดของกฎหมาย ระบบควบคุมการผลิตหรือแปรรูปกัญชง 2) องค์ความรู้ของเกษตรกร 3) ความเป็นเอกภาพของการขับเคลื่อนนโยบาย และ 4) แหล่งทุนเทคโนโลยีที่ทันสมัย

กรณีศึกษาที่ 5 ประเทศไทยยังไม่มีสายพันธุ์กัญชงที่เหมาะสมแก่การนำมาส่งเสริมเพื่อปลูก และใช้ประโยชน์อื่นนอกจากการใช้เส้นใยกัญชง ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ ประกอบกับเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดการตลาดให้กับเกษตรกรที่จะต่อยอดในการใช้ประโยชน์จากกัญชงเพื่อสร้างมูลค่า แทนที่จะเป็นการปลูกเพื่อขายกัญชงในลักษณะของวัตถุดิบซึ่งมีมูลค่าไม่มาก

กรณีศึกษาที่ 6 การขับเคลื่อนนโยบายที่ไม่สม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่องจริงจัง เป็นปัญหาอุปสรรคอย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่เฉพาะงานการขับเคลื่อนเรื่องนี้เท่านั้น แต่อาจส่งผลทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจผิดในเรื่องนโยบายว่าสามารถดำเนินการอย่างไรได้บ้างและสามารถดำเนินได้เมื่อไรถึงจะถูกต้องเหมาะสม

กรณีศึกษาที่ 7 1) การขาดความสมดุลระหว่างนโยบายการส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ กับนโยบายการควบคุมยาเสพติด ทำให้มาตรการในเรื่องกัญชงออกมาในลักษณะของการควบคุม การตรวจสอบเป็นหลัก ส่วนนโยบายส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจเป็นรอง ทำให้การดำเนินงานส่งเสริมกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจเป็นไปอย่างไม่รวดเร็วนัก 2) มีข้อจำกัดและความยุ่งยากในการดำเนินการขออนุญาตปลูก เนื่องจากมีขั้นตอนการพิจารณาค่อนข้างใช้ระยะเวลาานาน กว่าจะได้รับใบอนุญาต อาจเกินช่วงเวลาในการปลูกกัญชง ทำให้แม้จะได้รับใบอนุญาตก็ไม่สามารถดำเนินการปลูกกัญชงได้ 3) ปัจจุบันยังขาดหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการผลักดันกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ 4) ปัจจุบันการใช้ประโยชน์จากกัญชง ส่วนใหญ่ยังใช้ในการผลิตเส้นใยเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นหลัก ใช้กระบวนการแยกเส้นตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่มีการแปรรูประดับอุตสาหกรรมในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากขาดการสนับสนุนเทคโนโลยีในการแปรรูป ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนควบคู่กับมาตรการที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับกัญชง 5) กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 เปิดโอกาสในเฉพาะเกษตรกรขออนุญาตผ่านหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ยังไม่มีการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ทำให้ไม่สามารถประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นหากมีการปลูกในเชิงเศรษฐกิจ 6) ปัจจุบันขาดแคลนงบประมาณใน

การออกตรวจกัญชงในระดับพื้นที่ 7) การพัฒนาระบบข้อมูลการควบคุมและกำกับดูแลการปลูกกัญชง ยังอยู่ในขั้นตอนกำลังพัฒนาให้สมบูรณ์ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และ 8) การรายงานผลการตรวจสอบและควบคุมพื้นที่ยังขาดแนวทางที่ชัดเจน

กรณีศึกษาที่ 8 กฎหมายยังไม่เอื้ออำนวย เช่น การขออนุญาตเพาะปลูกมีขั้นตอนมาก ค่าเช่าและทิศทางของนโยบายของผู้บริหารและงบประมาณสนับสนุนอาจจะยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

กรณีศึกษาที่ 9 1) หน่วยงานของรัฐมองว่ากัญชงเป็นยาเสพติด ในขณะที่ส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสวนทางกัน แต่สำหรับประชาชนหรือเกษตรกรผู้ที่ใกล้ชิดกับกัญชง มองว่าเป็นพืชสมุนไพร พืชเศรษฐกิจ และพืชที่สร้างรายได้ 2) ปัญหาอุปสรรคคือ หน่วยงานของรัฐสร้างความยุ่งยากหลายขั้นตอนทำให้เกิดความล่าช้าไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่จะส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจ 3) กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 มีความล่าช้าไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงส่งผลให้ไม่ตอบสนองต่อการเป็นพืชเศรษฐกิจหรือเอื้อประโยชน์แก่นายทุน 4) ไม่มีการจัดระบบ ระเบียบ ผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้บริโภคอุปโภค เกษตรกรปลูกแต่ไม่รู้จะไปขายที่ไหน หรือจัดตั้งโรงงานสกัดกัญชงแต่ไม่มีวัตถุดิบ ควรมีการเชื่อมต่อข้อมูลกัน และ 5) เกิดช่องว่างระหว่างหน่วยงาน จึงควรมีหน่วยงานเจ้าภาพหลัก

กรณีศึกษาที่ 10 ต้องยอมรับว่ากัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ของประเทศไทย แต่ยังคงก้ำกึ่งระหว่างพืชเสพติดและพืชเศรษฐกิจ ดังนั้น ทุกภาคส่วนยังขาดองค์ความรู้เกือบทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการเข้าถึงและเข้าใจกฎหมายในการขออนุญาต การนำไปใช้ประโยชน์ การแปรรูป การผลิตและจำหน่ายอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และอาจมีกลุ่มบุคคลหาประโยชน์จากความไม่เข้าใจกฎหมายกับประชาชนที่มีความสนใจกัญชงได้

กรณีศึกษาที่ 11 1) กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 เปิดโอกาสให้เกษตรกรขออนุญาตปลูกกัญชงผ่านหน่วยงานของรัฐเท่านั้น ยังมีการเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน 2) มีข้อจำกัดและความยุ่งยากในการดำเนินการขออนุญาตปลูก เนื่องจากมีขั้นตอนการพิจารณาค่อนข้างใช้เวลานาน กว่าจะได้รับอนุญาตอาจเกินช่วงเวลาในการปลูกกัญชง ทำให้แม้จะได้รับใบอนุญาตก็ไม่สามารถดำเนินการปลูกกัญชงได้ 3) ปัจจุบันยังขาดหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการผลักดันกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ และ 4) การใช้ประโยชน์จากกัญชง ส่วนใหญ่ยังใช้ในการผลิตเส้นใยเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นหลัก โดยใช้กระบวนการแยกเส้นใยตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่มีการแปรรูประดับอุตสาหกรรมในเชิงพาณิชย์

กรณีศึกษาที่ 12 1) การให้ความสำคัญและความร่วมมือของผู้บริหารและหน่วยงานภาคี 2) การพัฒนาด้านการวิจัย เช่น สายพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ การแปรรูป การผลิตในระดับอุตสาหกรรม การตลาดเพื่อการส่งเสริม เป็นต้น 3) กฎหมายและระเบียบ เช่น ระยะเวลาในการขออนุญาต มีขั้นตอนและระยะเวลาค่อนข้างนาน และ 4) แหล่งเงินทุนในการพัฒนาการวิจัย

กรณีศึกษาที่ 13 หน่วยงานผู้อนุญาต อาจจะต้องเข้าไปกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดในทุกๆ ด้าน หากไม่ปฏิบัติตามแผนหรืออยู่นอกเหนือจากการอนุญาตก็จะเป็นปัญหาต่อเนื่องต่อไปได้

กรณีศึกษาที่ 14 1) ปัจจุบันยังขาดหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการผลักดันกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจได้ ทำให้การผลักดันเชิงนโยบายไม่มีความต่อเนื่อง ขาดการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างภาครัฐ หน่วยงานวิจัย ภาคเอกชน เกษตรกร รวมถึงผู้ประกอบการ รวมถึงขาดแผนการพัฒนาที่ทำได้ทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในเชิงเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์อย่างเป็นระบบ 2) ขาดความสมดุลของการจัดความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจกับนโยบายการควบคุมยาเสพติด ทำให้มาตรการเรื่องกัญชงออกมาในลักษณะของการควบคุม การตรวจสอบเป็นหลัก ส่วนนโยบายส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจเป็นรอง ทำให้การดำเนินการส่งเสริมกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจเป็นไปอย่างไม่รวดเร็วทัน และ 3) กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 ที่ใช้ในปัจจุบัน ยังมีข้อจำกัดในการใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกฎเกณฑ์การขออนุญาต รวมถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการยอมรับผลิตภัณท์ในกลุ่มอาหารเพื่อการบริโภค ทำให้ผลิตภัณท์ส่วนใหญ่จะเป็นในกลุ่มของเส้นใยเท่านั้น ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจน้อยกว่ากลุ่มของอาหารค่อนข้างมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีศึกษาที่ 15 1) การขออนุญาตปลูกที่มีความยุ่งยาก ใช้เวลาในการพิจารณาจนไม่ทันช่วงเวลาที่เหมาะสม 2) ความรู้ความเข้าใจในกัญชงของผู้ที่สนใจ แต่ยังไม่มีการประสพการณ์ และ 3) เมล็ดพันธุ์ที่จะใช้ปลูกได้ยังมีข้อจำกัดและอาจไม่เพียงพอ หากมีการลงทุนขนาดใหญ่

กรณีศึกษาที่ 16 การขาดความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์และข้อจำกัดของกัญชง การวิเคราะห์ข้อมูลตามความต้องการ การลงทุนในระบบการผลิต ผลิตภัณท์ที่ควรจะได้รับ การสนับสนุน รวมถึงพันธุ์กัญชงและการปรับปรุงพันธุ์กัญชงให้เหมาะสมกับประเทศไทย ยังอยู่ระหว่างการศึกษวิจัย ส่งผลให้การตัดสินใจในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากกัญชงมีความล่าช้า นอกจากนี้ ยังขาดข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับราคา ความต้องการ และการตลาดในต่างประเทศ ซึ่งต้องมีความชัดเจนและต้องใช้เป็นปัจจัยหลักในการตัดสินใจการลงทุนผลิต

โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการลงทุนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอด เพื่อสร้างความยั่งยืนในห่วงโซ่ของการขับเคลื่อนการใช้ประโยชน์จากพืชกัญชง

กรณีศึกษาที่ 17 1) ยังไม่มีหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบเรื่องกัญชงโดยเฉพาะ ทำให้การพัฒนา กัญชงยังไม่ก้าวไกลเท่าต่างประเทศที่ผลิตส่งออกในเชิงอุตสาหกรรม เช่น จีน อเมริกา 2) เทคโนโลยีของประเทศยังไม่ทันสมัยพอที่จะส่งเสริมเป็นอุตสาหกรรมกัญชงขนาดใหญ่ได้ จึงจำเป็นต้องนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ในประเทศ และ 3) หน่วยงานเอกชนสนใจในการทำผลิตภัณฑ์กัญชง แต่กัญชงยังถูกควบคุม ซึ่งยังไม่ได้ปลดออกจาก พรบ.ยาเสพติดให้โทษ ปี พ.ศ. 2522 ทำให้มีข้อจำกัดในการปลูกและการนำมาใช้การขออนุญาต

กรณีศึกษาที่ 18 ความไม่เป็นเอกภาพในการใช้กฎหมาย ความทับซ้อนของหน่วยงาน รับผิดชอบระหว่างกระทรวง มุมมองเกี่ยวกับพืชต่างกัน และการประสานข้อมูลยังมีความขาดช่วงในหลายจุด

กรณีศึกษาที่ 19 มีขั้นตอนการขออนุญาตยุ่งยาก ใช้เวลานานและหลายขั้นตอน และสำหรับ ผู้ปฏิบัติงานที่อาจได้ข้อมูลไม่เพียงพอหรือไม่ครบถ้วนในการเข้าถึงการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทำให้เกิดความยุ่งยาก

กรณีศึกษาที่ 20 การปลูกกัญชงมีข้อจำกัดและความยุ่งยากในการดำเนินการขออนุญาตปลูก ปัจจุบันการใช้ประโยชน์จากกัญชง ส่วนใหญ่ใช้ในการผลิตเส้นใยเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นหลัก โดยใช้กระบวนการแยกเส้นใยตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่มีการแปรรูประดับอุตสาหกรรมในเชิงพาณิชย์ และยังขาดหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการผลักดันกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ

4.2.3. ข้อมูลด้านการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด แบ่งตามกรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1 1) ควรทำกรอบทิศทางการขับเคลื่อนนโยบายการขับเคลื่อนกัญชงก่อน เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนงาน อาจเขียนเป็นกรอบทิศทาง 3 – 5 ปี เป็นคู่มือในการขับเคลื่อนงาน และนำเสนอให้ผู้บริหารฝ่ายการเมืองเห็นชอบ เมื่อเห็นชอบแล้วจึงให้ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกรขับเคลื่อนตามแผนที่วางไว้ 2) การปรับกฎหมาย กฎระเบียบให้มีความคล่องตัว และ 3) ต้องมีระบบกำกับควบคุมดูแลให้ชัดเจน เช่น ผู้บริหาร ป.ป.ส.

ต้องรู้เรื่องกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ต้องรู้ว่าจะทำกับควบคุมดูแลกัญชงอย่างไร กลุ่มทุนจะต้องรู้ว่าจะสามารถพัฒนาไปได้แค่ไหน สำหรับเกษตรกร จะมีหน่วยงานภาครัฐสนับสนุน การทำงานของเกษตรกรให้ได้ประโยชน์อย่างไรบ้าง และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบาย กัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งจะเป็นหน่วยในการผลักดันร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

กรณีศึกษาที่ 2 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรให้การสนับสนุนเรื่องกฎระเบียบใหม่ให้สำเร็จ เพื่อนำมาขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ และต้องช่วยในการจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่องกัญชงให้ร่วมกับ สำนักงาน ป.ป.ส. ในการขับเคลื่อนนโยบายนี้ร่วมกัน 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ต้องมีการเดินต่อให้ชัด และควรจัดตั้งกลไกรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ให้ชัด 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ต้องมีผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้จริงๆ อาจจะไม่ได้ทำแค่เรื่องกำกับ ควบคุม แต่อาจจะต้องสร้างองค์ความรู้ให้กับคนในและนอกหน่วยงาน ให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน ในเรื่องกฎระเบียบและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ 4) กลุ่มทุน ต้องรอร่างกฎกระทรวงๆ ที่กำลังปรับแก้มาให้แล้วเสร็จ และอาจจะระดมความคิดเห็นของกลุ่มทุนที่เกี่ยวข้องอีกครั้งในเรื่องของการขับเคลื่อนตามกฎกระทรวงๆ ที่ประกาศออกมา และให้องค์ความรู้ ทั้งเรื่องกฎหมายและมาตรการควบคุมที่ต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด 5) เกษตรกร กรณีนี้ถ้ากลุ่มทุน สามารถดำเนินการได้ เกษตรกรก็จะดำเนินการได้เช่นเดียวกัน เพราะจะมีกลุ่มทุนที่เป็นแหล่งรับซื้อ กัญชงจากเกษตรกร แต่ในขณะนี้ก็มีชาวเขาที่ปลูกกัญชงตามวิถีชาวบ้านและใช้ในครัวเรือนบ้างแล้ว และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรณีศึกษาที่ 3 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ต้องเปิดใจมากกว่านี้ ต้องชัดเจนว่าไม่มีประโยชน์ ทับซ้อน การขับเคลื่อนนโยบายๆ จะได้มีความเป็นกลาง 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. เรื่ององค์ความรู้ ต้องมีการยอมรับ ต้องมีเหตุและผลมากขึ้น ไม่ใช่แค่ทฤษฎี แต่ควรไปลงพื้นที่จริง และควรมีการปรับแก้กฎหมายเพื่อให้เกิดการปฏิบัติได้จริง 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ควรเป็นผู้ปฏิบัติงานที่ได้ลงพื้นที่จริง รู้วิธีปฏิบัติในแต่ละพื้นที่ รู้จักงานทุกด้าน เปิดใจกว้าง ต้องมองให้เห็นตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ 4) กลุ่มทุน ควรดูว่าจะมีกลุ่มทุนใดบ้างที่เกี่ยวข้อง และควรมีข้อบังคับ เช่น กลุ่มทุนต้องมีเงินสำรอง กรณีเจ็บป่วย ผลกระทบจากการผลิต ทุนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น ลงทุนให้

ชาวบ้านในพื้นที่วิจัยที่จะต่อยอดผลผลิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ 5) เกษตรกร ต้องมีความซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ ต้องเน้นเรื่องธรรมาภิบาล ถ้ากลุ่มทุนดี เกษตรกรก็จะดีด้วย และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยใช้งานวิชาการมาเป็นฝ่ายสนับสนุนในงานต่างๆ

กรณีศึกษาที่ 4 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ความชัดเจนของนโยบาย ความจริงใจในการกำหนดนโยบาย รวมทั้งการจัดเงื่อนไขข้อจำกัดด้านกฎระเบียบข้อบังคับให้เอื้อต่อการพัฒนากัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. มีบทบาทต่อการควบคุมและกำกับดูแลกัญชงให้เป็นไปตามกรอบกฎหมาย รวมถึงการติดตามประเมินผลกระทบที่เกิดจากมาตรการควบคุมและกำกับดูแลกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ โดยผู้บริหาร ป.ป.ส. ควรกำหนดบทบาทของ สำนักงาน ป.ป.ส. ให้มีขอบเขตที่ชัดเจน 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. การกำหนดกลยุทธ์การขับเคลื่อนนโยบาย การวางแผนบูรณาการทั้งระบบ รวมทั้งขับเคลื่อนงานกัญชงให้บรรลุตามขอบเขตบทบาทหน้าที่ สำนักงาน ป.ป.ส. ควรจะเป็นนโยบายตลอดจนการพัฒนาเทคโนโลยีรองรับงานการควบคุมกำกับให้กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ 4) กลุ่มทุน ควรดำเนินการตามแนวทางนโยบายอย่างเข้มงวด สะท้อนปัญหาอุปสรรคที่มีผลกระทบทำให้กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจไม่สามารถพัฒนาและการแสวงหาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายใต้มาตรฐานที่รัฐกำหนด 5) เกษตรกร ต้องศึกษาทำความเข้าใจกัญชงให้ชัดเจน มีการวางแผน ผลิต และการตลาด รวมทั้งปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนงานด้านเศรษฐกิจของประเทศ

กรณีศึกษาที่ 5 ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ต้องกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน หน่วยงานทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการ รวมกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มทุน จัดหาตลาด ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกัญชง และหน่วยงานในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจ

กรณีศึกษาที่ 6 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผลักดันสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่องในทุกสภาพการเมือง 2) ผลักดันสนับสนุนเอาใจใส่ให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. พร้อมใจ ตั้งใจและรับรู้เรื่องนี้ร่วมกันทุกส่วน ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน และปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มสมรรถนะ 4) กลุ่มทุน ความพร้อมด้านทุนและข้อมูลการปลูก

โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการลงทุนการปลูกและผลิตกุ้งในประเทศไทยในปัจจุบัน

5) เกษตรกร ควรจะมีการปลูกและผลิตกุ้ง ภายใต้กรอบความคิดรักษาสิ่งแวดล้อม ส่งผลดีต่อสุขภาพและส่งผลกระทบต่อโลกให้น้อยที่สุด และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีหน่วยงานร่วมด้านการบริหารจัดการ เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. หน่วยงานร่วมด้านการปลูก เช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข ดูแลด้านการตรวจสอบและควบคุมปริมาณสารสำคัญ รวมถึงสถาบันการศึกษา ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวิจัยในเรื่องกัญชง

กรณีศึกษาที่ 7 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรแต่งตั้งหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการผลักดันกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ โดยต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานและกำกับการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ สนับสนุนการปรับแก้กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 และควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีการแปรรูปกัญชงในระดับอุตสาหกรรม

2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ควรศึกษาและปรับปรุงกลไกระดับอำนาจในการควบคุมและกำกับดูแลกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจให้มีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพ ควรติดตามและประสานงานกับสำนักงาน อย. อย่างใกล้ชิดในการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล

3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะมีส่วนในการควบคุม กำกับดูแล รวมถึงร่วมเป็นชุดปฏิบัติการตรวจสอบกัญชงทั้งระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และมีการสร้างการรับรู้ให้บุคคลทั่วไปทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับกัญชง

4) กลุ่มทุน ภาครัฐ ภาคเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรมีการปลูกเชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแบบครบวงจร การอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตปลูกกัญชงให้กับเกษตรกรและกลุ่มธุรกิจที่จะลงทุน โดยกลุ่มทุน นักธุรกิจมีความพร้อมที่จะลงทุน แต่ยังไม่มีความมั่นใจในขั้นตอนของกฎหมายและขั้นตอนของการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) เกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนองค์ความรู้ให้เกษตรกร เพิ่มองค์ความรู้การปลูกเชิงพาณิชย์ และ 6) หน่วยงานในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในเรื่องการขออนุญาต และสำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษาที่ 8 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนนโยบายพัฒนา กัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจอย่างจริงจัง ต้องมีการติดตามความคืบหน้าและประชาสัมพันธ์สร้างความเชื่อมั่นให้เกษตรกร ผู้ลงทุนภาคเอกชน และประชาชน ให้มีความมั่นใจในนโยบายการส่งเสริมกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจที่จริงจังของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ต้องให้

ความสำคัญ ส่งเสริมการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนทั้งในแนวทางการปฏิบัติ การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนา และการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ เนื่องจาก การนำพืชเสพติดมาใช้ประโยชน์และวิจัย รวมถึงการส่งเสริมทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ต้องทำงานเชิงรุก โดยการเดินหน้าหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีหน่วยข้อมูลกลางที่ทราบหน่วยงานหรือองค์ไหนทำอะไร เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจัดทำแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างประสานสอดคล้อง ประสานความร่วมมือกับสถาบันวิชาการเพื่อร่วมผลักดันการแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนากัญชง สู่พืชเศรษฐกิจ 4) กลุ่มทุน ต้องมีส่วนในการเลือกการส่งเสริมกับการตลาดให้เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ และกลุ่มเป้าหมาย ช่วยคิดค้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคและคิดค้นช่องทาง รูปแบบเทคโนโลยีในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต 5) เกษตรกร ต้องเตรียมความพร้อมศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกัญชงทั้งด้านพฤกษศาสตร์ สายพันธุ์ พิษวิทยา วิธีการเพาะปลูกที่ถูกต้อง การป้องกันการกลายพันธุ์ ศึกษากฎหมายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูก พืชเสพติดเพื่อพัฒนาเป็นพืชเศรษฐกิจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่อุตสาหกรรม ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกัญชง

กรณีศึกษาที่ 9 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรเปิดโอกาสรับฟังประชาชนและเกษตรกร 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทุกหน่วยงานและให้มีหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ควรเพิ่มจำนวนผู้ปฏิบัติงาน เพราะในอนาคตจะมีพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้นเมื่อส่งเสริมกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ 4) กลุ่มทุน บริษัทที่จะปลูกหรือสกัดต้องทำร่วมกันกับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน เนื่องจากจะช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชน 5) เกษตรกร ควรสร้างองค์ความรู้เพิ่มเติม และมีความรับผิดชอบ และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่อุตสาหกรรม ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัย โรงพยาบาลหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

กรณีศึกษาที่ 10 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง จะต้องเร่งผลักดันการปรับแก้กฎหมายเข้าสู่สภา เพื่อให้ออกกฎหมายเรื่องการใช้ประโยชน์จากกัญชง เพื่อให้สอดคล้องและทันต่อความต้องการใช้ในประเทศและสังคมโลก 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. นำเสนอข้อมูลที่ได้จากผู้ปฏิบัติงาน เพื่อปรับแก้กฎหมายใช้ประโยชน์จากกัญชงต่อไป 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ควรเก็บข้อมูลที่มีทั้งผลดีและผลกระทบต่อสังคม เพื่อนำเสนอให้กับผู้บริหาร ป.ป.ส. 4) กลุ่มทุน ควรจะศึกษาด้านกฎหมายในการขออนุญาตและ

องค์ความรู้ในการผลิต แปรรูป และการตลาด เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการลงทุนจริง 5) เกษตรกร ควรศึกษาศักยภาพและความพร้อมในเชิงพื้นที่ว่าเหมาะกับพืชชนิดนี้หรือไม่ ก่อนการลงทุนจริง เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับตัวเลขการลงทุนและผลกำไรว่าเหมาะสมกับการลงทุนหรือไม่ อย่างไร และ ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วย และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกล้วย สู้พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. และร่วมกับมหาวิทยาลัย สำนักงานเกษตร เกษตรกร โรงงานแปรรูป แหล่งเงินทุน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตร เป็นต้น

กรณีศึกษาที่ 11 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรแต่งตั้งหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการผลักดัน กล้วยให้เป็นพืชเศรษฐกิจ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ปรับปรุงกลไกระดับอำนาจการในการควบคุมและ กำกับดูแลการปลูกกล้วยเป็นพืชเศรษฐกิจ ให้มีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพ ควรติดตามและ ประสานงานกับสำนักงาน อย. อย่างใกล้ชิดในการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล กล้วย พิจารณาทบทวนและหาแนวทางการสนับสนุนงบประมาณในการควบคุมและกำกับดูแล การปลูกกล้วย 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. มีการสร้างการรับรู้ให้บุคคลทั่วไปทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับกล้วย 4) กลุ่มทุน มีความพร้อมที่จะลงทุน เพียงแต่ยังไม่มี ความมั่นใจในขั้นตอนของกฎหมายและขั้นตอน การปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) เกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุน องค์ความรู้ให้เกษตรกร เพิ่มองค์ความรู้การปลูกเชิงพาณิชย์ และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อน นโยบายกล้วยสู้พืชเศรษฐกิจ ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมา เพื่อดูแลกระบวนการขออนุญาต ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีศึกษาที่ 12 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผลักดันและให้ความสำคัญนโยบายขับเคลื่อนกล้วย สู้พืชเศรษฐกิจ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผลักดันและให้ความสำคัญนโยบายขับเคลื่อนกล้วยสู้พืชเศรษฐกิจ อย่างต่อเนื่อง 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) กลุ่มทุน ระดมเงินลงทุนและผู้ประกอบการที่สนใจการพัฒนา 5) เกษตรกร พัฒนาและต่อยอดให้เกษตรกร มีความเชี่ยวชาญทั้งการผลิต และการตลาดให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

กรณีศึกษาที่ 13 หากผู้บริหารฝ่ายการเมือง มีข้อสั่งการนโยบายที่ชัดเจน ย่อมส่งผลต่อ การบริหารของหัวหน้าส่วนราชการและผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อกลุ่มทุนและเกษตรกรอีกด้วย และ หน่วยงานในการขับเคลื่อนนโยบายกล้วยสู้พืชเศรษฐกิจ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวง สาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม

กรณีศึกษาที่ 14 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผลักดันให้มีการออกคำสั่งให้มีหน่วยงานที่ รับผิดชอบในการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจให้ชัดเจน รวมถึงสนับสนุนการพิจารณากฎหมายให้เอื้อต่อ

การส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผลักดันให้มีการออกแบบกลไกที่รัดกุม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างนโยบายการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจกับนโยบายการควบคุม 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร 4) กลุ่มทุน รัฐบาลต้องมีแนวทางการส่งเสริมให้ชัดเจน เพื่อให้กลุ่มทุนหรือภาคเอกชนมีความมั่นใจในการลงทุน 5) เกษตรกร ภาครัฐควรมีการส่งเสริมและให้องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกกล้วยสุ่งพืชเศรษฐกิจให้กับเกษตรกร และ 6) หน่วยงานในการขับเคลื่อนนโยบายกล้วยสุ่งพืชเศรษฐกิจ ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ส. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) (สวพส.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

กรณีศึกษาที่ 15 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรให้การสนับสนุนและจัดตั้งกลไกที่จะส่งเสริมการปลูกกล้วยสุ่งขึ้นมาโดยเฉพาะ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ควรแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนนโยบายร่วมกัน และผลักดันแนวทางต่างๆ เสนอต่อฝ่ายการเมือง 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ควรศึกษาข้อมูลให้รอบด้าน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจ และการรับรู้ต่อประชาชนที่สนใจ 4) กลุ่มทุน ควรศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน ผลตอบแทนที่จะได้รับ ความคุ้มค่าให้เกิดความมั่นใจในการลงทุน 5) เกษตรกร ควรให้ความรู้กับเกษตรกรที่สนใจ และสร้างตลาดรองรับผลผลิตที่จะเกิดขึ้น และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกล้วยสุ่งพืชเศรษฐกิจ ควรเป็นสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับ สำนักงาน ป.ป.ส. และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

กรณีศึกษาที่ 16 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง พัฒนาด้านมุมมอง การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ และการรับฟังมุมมองทางสังคม กฎหมาย เศรษฐกิจจากทุกภาคส่วน เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายที่เป็นไปได้ ประชาชนได้ประโยชน์อย่างแท้จริง และเหมาะสมกับสภาพการณ์ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. พัฒนาด้านการตัดสินใจจากข้อมูลที่ได้รับ เพื่อเป็นผู้นำนโยบายไปกำหนดทิศทางในการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบ และสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. พัฒนาด้านการศึกษา ค้นคว้า การประสานงานความร่วมมือ การทำงานเป็นกลุ่ม และไม่ทำงานซ้ำซ้อน กำหนดเป้าหมายในแต่ละเรื่อง เพื่อให้เรื่องแล้วเสร็จเป็นไปตามขั้นตอน จนถึงเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ 4) กลุ่มทุน พัฒนาความรู้ไปพร้อมๆ กับผู้ปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ส. จากการประสานงาน การเข้าร่วมประชุม การเข้าร่วมโครงการรับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการศึกษาแนวโน้มการตลาด และการพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตระดับอุตสาหกรรม 5) เกษตรกร พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับด้านเกษตรกรรม การวิจัยและพัฒนาปรับปรุง

และการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส.

กรณีศึกษาที่ 17 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรปลดกัญชงออกจาก พรบ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ผลักดันกลไกการศึกษา กัญชง ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง ปลายทาง เพื่อมอบหมายให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องดำเนินการ และสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ผลักดันกลไกพื้นที่จังหวัดอำเภอ ให้มีการส่งเสริมการปลูกกัญชง 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ดำเนินการพัฒนาควบคุมกัญชงให้เป็นไปตามกฎหมาย ผลักดันการประสานงานในพื้นที่ที่ได้รับการปลูกได้นำกัญชงไปแปรรูป โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมการสร้างรายได้และลดความยากจนในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ผลักดันองค์ความรู้ในการนำกัญชงไปใช้ประโยชน์ 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จัดชุดปฏิบัติการเพื่อควบคุมและตรวจสอบการปลูกกัญชง ประสานงานในพื้นที่ให้เกิดการบูรณาการตามข้อสั่งการ ให้ความรู้แก่ประชาชนในการส่งเสริมกัญชงเป็นรายได้ 4) กลุ่มทุน พัฒนาเทคโนโลยีรองรับปริมาณกัญชงในประเทศ พัฒนาและวิจัยการนำกัญชงมาใช้ประโยชน์ 5) เกษตรกร พัฒนาสายพันธุ์กัญชงให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่จะนำไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น กระทรวงอุตสาหกรรมในการผลักดันและพัฒนา ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์

กรณีศึกษาที่ 18 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรศึกษานโยบายนี้อย่างรอบด้าน ทั้งเรื่องการใช้ประโยชน์ การควบคุม และกฎหมาย รวมทั้งความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจที่เป็นจริงจับต้องได้ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. บริหารจัดการหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง และเสนอแนะกฎหมายและควบคุมและนำมาใช้ประโยชน์ โดยเปิดช่องให้นำพืชเสพติดมาใช้ประโยชน์และควบคุมไม่ให้นำมาใช้ในทางที่ผิด 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของกฎหมาย ศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหาร 4) กลุ่มทุน ศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจ สร้างเครือข่าย และเตรียมความพร้อมในการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้ และความเป็นไปได้ทางอุตสาหกรรม 5) เกษตรกร ศึกษาเรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤกษศาสตร์ของพืชที่เพาะปลูกอย่างถ่องแท้ ศึกษากฎหมาย สร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งด้านข้อมูลและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกรอบของกฎหมาย และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรณีศึกษาที่ 19 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรผลักดันนโยบายส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ควรมีการออกคำสั่งให้มีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจให้ชัดเจน รวมถึงสนับสนุนการพิจารณากฎหมายให้เอื้อต่อการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผลักดันให้มีการออกแบบกลไกที่รัดกุม เพื่อให้การดำเนินการควบคุมและกำกับดูแลให้สอดคล้องกับนโยบายการควบคุมยาเสพติด 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติตามแนวนโยบายของผู้บริหารของสำนักงาน ป.ป.ส. ควรมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่การติดตามควบคุม 4) กลุ่มทุน รัฐบาลต้องมีแนวทางการส่งเสริม กลุ่มทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีความสนใจการนำประโยชน์ของพืชกัญชงไปใช้ในทางอุตสาหกรรมการผลิตและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เกิดการสร้างรายได้อย่างจริงจังและให้มีความมั่นใจในการลงทุน 5) เกษตรกร ภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาคการเกษตร ควรมีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่สนใจปลูกกัญชง เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูก การหาตลาดรองรับผลผลิต และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็นสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กรณีศึกษาที่ 20 1) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ควรผลักดันนโยบายส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจให้ชัดเจน รวมถึงสนับสนุนการพิจารณากฎหมายให้เอื้อต่อการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจ 2) ผู้บริหาร ป.ป.ส. ผลักดันให้มีการออกแบบกลไกที่รัดกุม เพื่อให้การดำเนินการควบคุมและกำกับดูแลให้สอดคล้องกับนโยบายการควบคุมยาเสพติด 3) ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ปฏิบัติตามแนวนโยบายของผู้บริหารของสำนักงาน ป.ป.ส. ควรมีความชัดเจนในการปฏิบัติงาน 4) กลุ่มทุน รัฐบาลต้องมีแนวทางการส่งเสริม กลุ่มทุนที่มีความสนใจการนำประโยชน์ของพืชกัญชงไปใช้ในทางอุตสาหกรรมต่างๆ ให้เกิดการสร้างรายได้อย่างจริงจังและให้มีความมั่นใจในการลงทุน 5) เกษตรกร ภาครัฐ ควรมีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่สนใจปลูกกัญชง เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูก การหาตลาดรองรับผลผลิตให้กับเกษตรกร และ 6) หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ควรเป็นสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลของ สำนักงาน ป.ป.ส. ที่ทำงานเกี่ยวกับกัญชงโดยตรง รวมจำนวน 20 กรณีศึกษา สามารถสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นตาราง ดังนี้

	ผู้บริหาร	ผู้ปฏิบัติงาน
1. มุมมองที่ส่งผลให้เกิด การการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่ พืชเศรษฐกิจกรณีศึกษา กัญชง	<p>- ทิศทางการปรับเปลี่ยนของนโยบาย ยาเสพติดโลก</p> <p>- ผู้บริหารฝ่ายการเมือง เพราะเริ่มเห็น ประโยชน์ของกัญชง เริ่มผลักดันและ ช่วยขับเคลื่อนกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ</p> <p>- ผู้บริหาร ป.ป.ส. เพราะเป็นผู้ถ่ายทอด นโยบาย กำหนดแนวทางการขับเคลื่อน ให้สอดคล้องกับทิศทางนโยบาย และเป็น ตัวกลางระหว่างผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ ประชาชน</p> <p>- ผู้ปฏิบัติงาน เป็นที่ต้องศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับกัญชงและวางแผนขับเคลื่อน นโยบายให้สอดคล้องกับนโยบาย ผู้บริหาร และอาจมีการสร้างองค์ความรู้ ให้คนที่เกี่ยวข้องและบูรณาการร่วมกัน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>- กลุ่มภาคอุตสาหกรรมและเชิงพาณิชย์ เป็นกลุ่มทุนที่มีความสำคัญต่อการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยมีหลายหน่วยงาน ที่พร้อมจะขับเคลื่อน แต่ติดปัญหาที่ กฎกระทรวงอนุญาตให้เฉพาะหน่วยงาน ภาครัฐเท่านั้น</p> <p>- เกษตรกร มีส่วนในการขับเคลื่อน นโยบายส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจได้ เพราะเป็นผู้ปลูก แต่เกษตรกรต้องมีการศึกษากฎหมายและองค์ความรู้อื่นๆ เพิ่มเติม อีกทั้งเกษตรกรอาจจะต้อง รวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินการในลักษณะ ของอุตสาหกรรม</p> <p>- การปรับแก้กฎหมายให้เอื้อต่อการใช้ ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น</p>	<p>- ทิศทางการปรับเปลี่ยนของนโยบาย ยาเสพติดโลก</p> <p>- ผู้บริหารฝ่ายการเมือง จะเป็นผู้กำหนด นโยบาย ช่วยผลักดันและส่งเสริมกัญชงสู่ พืชเศรษฐกิจ และช่วยขับเคลื่อนงานได้ อย่างรวดเร็ว</p> <p>- ผู้บริหาร ป.ป.ส. มีส่วนในการขับเคลื่อน เพราะต้องเป็นผู้กำหนดทิศทางการ ขับเคลื่อนนโยบาย และหากมีการทำงาน ที่มีความต่อเนื่องก็จะผลักดันให้เป็น รูปธรรม</p> <p>- ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะเป็นผู้ที่ ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยมีส่วนในการ ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ทำความ เข้าใจ สร้างการรับรู้ ประสานงาน ศึกษา และรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอต่อผู้บริหาร พิจารณา</p> <p>- กลุ่มทุนที่ส่งผลต่อนโยบายพืชเสพติด เช่น กลุ่มอุตสาหกรรมขนาดเล็กและ ขนาดกลางและเชิงพาณิชย์ เช่น ด้าน การแพทย์ ความงาม แปรรูป สกัด กัญชง แต่ติดปัญหาที่กฎกระทรวงอนุญาตให้ เฉพาะหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น</p> <p>- เกษตรกรส่งผลให้เกิดเพราะถือว่าเป็น ต้นน้ำผู้ผลิต แต่ทั้งนี้เกษตรกรจะต้องมี การสร้างองค์ความรู้และศึกษากฎหมาย เพิ่มเติม อีกทั้งส่งผลให้เกิดกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนในพื้นที่และต่อยอดไปสู่ผลิตภัณฑ์ ได้</p> <p>- การปรับแก้กฎหมายให้เอื้อต่อการใช้ ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น</p>

<p>2. ข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อจำกัดของกฎหมายที่ยังไม่เอื้ออำนวย เช่น กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 เปิดโอกาสเฉพาะเกษตรกรขอ อนุญาตปลูกกัญชงผ่านหน่วยงานของรัฐ เท่านั้น ยังไม่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และข้อจำกัดในการดำเนินการขอ อนุญาตปลูก มีขั้นตอนและใช้ระยะเวลา ค่อนข้างนาน - ขาดหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการ ผลักดันกัญชงสู่พีชเศรษฐกิจ - ขาดการสนับสนุนเทคโนโลยีการ แปรรูป จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุนด้านวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ เกี่ยวกัญชงในการพัฒนาเทคโนโลยี กระบวนการผลิต เป็นต้น - องค์ความรู้ของเกษตรกร อาจจะยัง ขาดองค์ความรู้เรื่องกัญชง - แหล่งทุน เทคโนโลยีทันสมัย ขาด แคลนงบประมาณในการออกตรวจ ควบคุมกัญชงในระดับพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายยังไม่เอื้ออำนวย เช่น กฎกระทรวงฯ ปี พ.ศ. 2559 ซึ่งมีความ ล้าหลังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ข้อจำกัดในการดำเนินการขอ อนุญาต ปลูก มีขั้นตอนและใช้ระยะเวลาค่อนข้าง นาน หน่วยงานของรัฐสร้างความยุ่งยาก หลายขั้นตอน เกิดความล่าช้า - เกิดช่องว่างระหว่างหน่วยงาน จึงควรมี หน่วยงานเจ้าภาพหลัก - ปัจจุบันการใช้ประโยชน์จากกัญชง ส่วน ใหญ่ใช้ในการผลิตเส้นใยเพื่อใช้ใน คริวเรือนเป็นหลัก โดยใช้กระบวนการ แยกเส้นใยตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังไม่มี การแปรรูประดับอุตสาหกรรมในเชิง พาณิชย์ - ทุกภาคส่วนยังขาดองค์ความรู้เกือบทุก มิติเกี่ยวกับกัญชง ทั้งกฎหมาย ความรู้ ความเข้าใจกัญชง เป็นต้น - แหล่งทุน นวัตกรรมเทคโนโลยีการผลิต
<p>3. การพัฒนาการ ขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พีชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง</p>	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	
<p>3.1 ผู้บริหารฝ่าย การเมือง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรให้การสนับสนุนในการปรับแก้ กฎหมายใหม่ - ผลักดันสนับสนุนนโยบายกัญชงสู่ พีชเศรษฐกิจอย่างจริงจังและต่อเนื่องใน สภาพการเมือง ควรแต่งตั้งหน่วยงาน หลักในการผลักดันกัญชงเป็น พีชเศรษฐกิจ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันการปรับแก้กฎหมายการใช้ ประโยชน์จากกัญชง เพื่อให้สอดคล้อง และทันต่อความต้องการใช้ในประเทศ - ควรแต่งตั้งหน่วยงานหลักในการ ผลักดันกัญชงให้เป็นพีชเศรษฐกิจ และ จัดตั้งกลไกที่จะส่งเสริมการปลูกกัญชง ขึ้นมาโดยเฉพาะ
<p>3.2 ผู้บริหาร ป.ป.ส.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ควรศึกษาและปรับปรุงกลไกระดับ อำนาจในการควบคุมและกำกับดูแล 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันให้มีการออกแบบกลไกที่รัดกุม เพื่อให้การดำเนินการควบคุมและกำกับ

	<p>การปลูกกล้วยงักัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจให้มีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันและสนับสนุนให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 	<p>ดูแลสอดคล้องกับนโยบายการควบคุมยาเสพติด</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลักดันและสนับสนุนให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพ
3.3 ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส.	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องสร้างองค์ความรู้ให้กับคนในและนอกหน่วยงาน ให้มีความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องกฎระเบียบและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ - ต้องทำงานเชิงรุกและหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการบูรณาการทั้งระบบในการดำเนินงานร่วมกันอย่างประสานสอดคล้องให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรศึกษาข้อมูลให้รอบด้านโดยเฉพาะข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสร้างการรับรู้ให้บุคคลทั่วไปทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับกัญชง - ควรบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และทำงานไม่ซ้ำซ้อนกัน
3.4 กลุ่มทุน	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีความพร้อมด้านทุนและข้อมูลการปลูก โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการลงทุนการปลูกและผลิตรกัญชงในปัจจุบันและควรอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตปลูกกัญชงให้กับกลุ่มทุน โดยกลุ่มทุนมีความพร้อมจะลงทุน แต่ยังไม่มีความมั่นใจในขั้นตอนของกฎหมายและขั้นตอนการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - กลุ่มทุนจะต้องดำเนินการตามแนวนโยบายอย่างเข้มงวด 	<ul style="list-style-type: none"> - นักธุรกิจมีความพร้อมจะลงทุน แต่ยังไม่มีความมั่นใจในขั้นตอนของกฎหมายและขั้นตอนการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - ควรศึกษากฎหมายในการขออนุญาตและองค์ความรู้ในการผลิต แปรรูปและการตลาด เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนลงทุนจริง - รัฐบาลต้องมีแนวทางการส่งเสริมให้ชัดเจน เพื่อให้กลุ่มทุนมีความมั่นใจในการลงทุนพัฒนาและวิจัยการนำกัญชงมาใช้ประโยชน์ - กลุ่มทุนจะต้องทำงานร่วมกันกับเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน เนื่องจากจะได้เป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน
3.5 เกษตรกร	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้ากลุ่มทุนสามารถดำเนินการได้เกษตรกรก็จะดำเนินการได้เช่นเดียวกัน เพราะจะมีกลุ่มทุนที่เป็นแหล่งรับซื้อกัญชงจากเกษตรกร - ต้องศึกษาทำความเข้าใจกัญชงให้ชัดเจน เช่น ด้านพฤกษศาสตร์ สายพันธุ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับพฤกษศาสตร์ของกัญชงที่เพาะปลูกอย่างถ่องแท้ ศึกษากฎหมาย สร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ โดยจะต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐและให้ความ

	<p>เป็นต้น และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และ</p> <p>- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนองค์ความรู้ให้เกษตรกร เพิ่มองค์ความรู้การปลูกเชิงพาณิชย์</p>	<p>ร่วมมือในการปฏิบัติตามกรอบของกฎหมาย</p> <p>- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในภาคการเกษตร ควรมีการส่งเสริมองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรที่สนใจปลูกกล้วยง เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูก และการหาตลาดรองรับผลผลิต</p>
<p>3.6 หน่วยงานในการขับเคลื่อน</p>	<p>- หน่วยงานหลักควรเป็น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนงานด้านเศรษฐกิจของประเทศ ร่วมกันระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงาน ป.ป.ส. และกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงสถาบันการศึกษา</p>	<p>- หน่วยงานหลักควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือกระทรวงอุตสาหกรรม ควรมีการบูรณาการร่วมกันระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) (สวพส.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ</p> <p>- ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมา เพื่อดูแลกระบวนการขออนุญาตตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) 2) วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) และ 3) สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารนโยบาย กฎหมาย ตำรา เอกสารทางวิชาการ หรืองานวิจัยด้านยาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับกัญชง และศึกษาข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ที่ปรึกษา สำนักงาน ป.ป.ส. ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกอง/สำนัก นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน จำนวน 20 คน สามารถสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษาและอภิปรายผล

การนำเสนอผลการศึกษาและอภิปรายผล จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยส่วนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) และส่วนที่ 3 สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง

ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

5.1.1 ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง พบว่าปัจจัยด้านทิศทางการปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดโลก เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เนื่องจากเป็นผลมาจากการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก ค.ศ. 2016 (United Nations General Assembly Special Session 2016 – UNGASS 2016) จากเดิมที่มุ่งเน้นไปในด้านการปราบปรามยาเสพติดเพื่อยุติปัญหาโดยเร็ว จึงได้เริ่มเปลี่ยนมุมมองต่อปัญหายาเสพติดว่าแท้จริงแล้วปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพ ระบบสาธารณสุข อาชญากรรม และการพัฒนา เป็นต้น จึงมีการปรับเปลี่ยนมาใช้สาธารณสุขนำในการแก้ไขปัญหายาเสพติด นอกจากนี้ยังจะกล่าวถึงประเด็นเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรม การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด การใช้ยาเสพติดอย่างถูกกฎหมาย สิทธิในการใช้ยาและการเข้าถึงบริการ การยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้นด้วย ซึ่งภายหลังจากการประชุม รัฐบาลไทยได้มีความพยายามปรับนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดแนวใหม่ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับทิศทางการปรับนโยบายยาเสพติดโลกในเรื่องของการลดทอนความเป็นอาชญากรรม โดยเฉพาะเรื่องของการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์หรือเชิงเศรษฐกิจจากพืชเสพติดมากขึ้นภายใต้การควบคุมอย่างเหมาะสม ที่ผ่านมามีการศึกษาวិเคราะห์ตามลำดับความยากง่ายของการใช้และลักษณะของพืชหรือสารเสพติดแต่ละประเภท ทั้งกัญชา กัญชง พืชกระท่อม เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านทิศทางการปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดโลก ได้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด (Decriminalization) ของ (Erich Goode, 2005) ซึ่งได้กล่าวว่า การลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด คือ การลดทอนความผิดจากการเสพ ขาย ผลิต ปลูก แจกจ่ายยาเสพติดและสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด และ (กอบกุล จันทวโร, 2554) อ้างถึงใน (นันทร์พัช ไชยอักรพงศ์, 2555) ได้กล่าวว่า การลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด คือ การลดทอนหรือยกเลิกการใช้ยาเสพติดจากการที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกและโทษปรับให้มีผลอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยไม่เป็นความผิดทางอาญาหรือเป็นความผิดทางอาญาที่มีโทษเล็กน้อย ซึ่งจากทิศทางการ

ปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดโลกได้มีความพยายามลดทอนความเป็นอาชญากรรมของพืชเสพติด เพราะในอีกมุมพืชเสพติดเหล่านี้ก็ยังมีส่วนดีที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรม ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ และประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในเรื่องของการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกัญชง ได้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งสมพร เทพสิทธา (2536) อ้างถึงใน (ธนากร สังเขป, 2555) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนายั่งยืน คือ การพัฒนาสมดุลใน 3 เรื่อง ได้แก่ เศรษฐกิจเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง มีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม และมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งการพัฒนายั่งยืนสู่พืชเศรษฐกิจโดยใช้หลักการพัฒนายั่งยืน จะเป็นการพัฒนาจากเดิมส่งเสริมให้เกษตรกรหรือชาวเขาปลูกกัญชงเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในครัวเรือนและจำหน่ายสู่ท้องตลาด นำไปสู่การส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้ประชาชน ในปัจจุบันก็มุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกกัญชงเพื่อส่งออกไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ให้ภาคอุตสาหกรรมหรือเชิงพาณิชย์ ซึ่งจะถือว่าเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยทำให้หลายๆ ประเทศนำการปรับเปลี่ยนนี้ไปใช้ รวมถึงประเทศไทย จากปัจจัยด้านทิศทางการปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดโลก ส่งผลให้ผู้บริหารฝ่ายการเมืองได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของนโยบายยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมในอดีต เรื่องยาเสพติดอาจจะมุ่งเน้นให้เรื่องของการปราบปรามยาเสพติด ป้องกันยาเสพติด และบำบัดรักษา ยาเสพติดโดยทั่วไป อาจจะไม่ได้นำความสนใจกับการใช้ประโยชน์จากยาเสพติดเท่าที่ควรอย่างเช่นในปัจจุบัน แต่ในปัจจุบันทิศทางนโยบายโลกได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมองว่าให้ใช้สาธารณสุขนำการพัฒนา และให้มีการลดทอนความเป็นอาชญากรรมมากขึ้น โดยเฉพาะยาเสพติดที่สามารถใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์และเชิงเศรษฐกิจได้ จึงทำให้ผู้บริหารฝ่ายการเมืองกำหนดนโยบายส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้ประชาชนได้อย่างยั่งยืน โดยให้เร่งศึกษาวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทั้งในทางการแพทย์และภาคอุตสาหกรรม ถือว่าผู้บริหารฝ่ายการเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ได้มีความสอดคล้องกับกระบวนการนโยบายสาธารณะ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2535) ในขั้นตอนที่ 1 การก่อตัวของนโยบาย (Policy Formation) และขั้นตอนที่ 2 การกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) เพราะสำหรับการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ถือว่าผู้บริหารฝ่ายการเมืองเป็นผู้ก่อตัวของนโยบายนี้ขึ้นมา และกำหนดเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การผลักดันและพิจารณาการตัดสินใจต่อไป ซึ่งในขณะนี้การขับเคลื่อนนโยบายฯ ดังกล่าว อยู่ในขั้นตอนที่ 2 การกำหนดนโยบาย เพราะอยู่ระหว่างการยกร่างข้อเสนอทางเลือกเชิงนโยบายต่างๆ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาตัดสินใจและอนุมัติเห็นชอบในนโยบายนั้น ๆ สำหรับผู้บริหาร ป.ป.ส. ซึ่งเป็นผู้บริหารของหน่วยงานกลางด้านยาเสพติดและมีบทบาทสำคัญ

ในการควบคุมกำกับดูแลการปลุกัญชงให้เป็นไปตามกฎหมาย รวมถึงติดตามและประเมินผลด้วย เมื่อทิศทางนโยบายยาเสพติดโลกได้มีการปรับเปลี่ยนโดยเฉพาะเรื่องกัญชง และผู้บริหารฝ่ายการเมือง ได้กำหนดนโยบายส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ส่งผลให้ด้านผู้บริหาร ป.ป.ส. จึงต้องนำนโยบาย ส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจมาขับเคลื่อน โดยเป็นผู้ถ่ายทอดนโยบายดังกล่าว และกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับทิศทางนโยบายแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ซึ่งผู้บริหาร ป.ป.ส. ถือว่ามีส่วนผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของ สำนักงาน ป.ป.ส. อีกทั้งผู้บริหาร ป.ป.ส. ยังเป็นตัวกลางระหว่างผู้บริหารฝ่ายการเมือง ผู้ปฏิบัติงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน ซึ่งถือว่าผู้บริหาร ป.ป.ส. เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง สำหรับผู้ปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่ต้องนำนโยบายจากผู้บริหาร มาขับเคลื่อนในเชิงพื้นที่ โดยมีส่วนในการควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบ อีกทั้งเป็นผู้ที่ต้องศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกัญชงในทุกด้านและวางแผนขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ให้สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหาร รวมทั้งต้องมีการสร้างองค์ความรู้ให้กับคนที่เกี่ยวข้องและบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกัญชงเพื่อส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ และนำเสนอต่อผู้บริหารต่อไป ซึ่งถือว่าผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ซึ่งจากการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายให้สอดคล้องกับทิศทางนโยบายยาเสพติดโลกที่เปลี่ยนแปลงไปและนโยบายของผู้บริหารฝ่ายการเมืองนั้น สำหรับสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด บทบาทภารกิจในเรื่องยาเสพติดบางอย่างอาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานใหม่ ผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. อาจจะร่วมกันทบทวนบทบาทภารกิจใหม่ให้เหมาะกับการทำงานในสภาพปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ได้มีความสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management : NPM) ในเรื่อง Reinventing Government (David Osborne & Ted Gabler, 1992) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การให้รัฐบาลทบทวนบทบาทภารกิจและกลยุทธ์ในการทำงานของตนเสียใหม่ว่าหน่วยงานของรัฐควรมีบทบาทภารกิจในการผลิตบริการประเภทใด หรือทบทวนว่ารัฐกำลังเลือกทำในสิ่งที่ถูกอยู่หรือไม่ โดยในที่นี้ จะขอกกล่าวถึง แนวคิด Reinventing Government ใน 2 เรื่อง ได้แก่ 1) รัฐที่มองการณ์ไกล (Anticipatory Government: Preventing rather than Cure) คือ การที่รัฐควรใช้กลยุทธ์การมองการณ์ไกลในการป้องกันดีกว่าการแก้ไขเยียวยาปัญหา เพราะปัญหาหลายอย่างในสังคมหากมีการคาดการณ์ล่วงหน้าและหาวิธีป้องกันไว้ก่อนหรือหาแนวทางในการดำเนินการสู่ผลลัพธ์

ที่ดี ก็จะไม่สิ้นเปลืองสูญเสียน้อยกว่ารอให้ปัญหาเกิดขึ้นเสียก่อนแล้วจึงมาหาทางแก้ไขเยียวยาปัญหา ดังกล่าว และ 2) รัฐที่มุ่งภารกิจ (Mission - Driven Government: Transforming Rule - Driven Bureaucracy) คือ การที่รัฐควรมุ่งเน้นที่ความสำเร็จของภารกิจมากกว่าการยึดติดกับการทำตามกฎระเบียบไปเรื่อยๆ เพราะระบบราชการส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ตามกฎหมายซึ่งได้ตราขึ้นมาหลายสิบปี และผู้ปฏิบัติงานก็เปลี่ยนรุ่นอยู่ตลอด จนบางครั้งการดำเนินงานยุ่งยากซับซ้อนจนผู้ปฏิบัติงานอาจเกิดความล่าช้าในการทำงาน การกำหนดให้ส่วนราชการวางแผนกลยุทธ์จึงเป็นการทำให้มีการทบทวนบทบาทภารกิจที่เป็นพันธกิจหลักขององค์การให้ชัดเจนถึงเป้าหมายที่แท้จริงและพยายามปรับแก้กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และคล่องตัวในการดำเนินงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของภารกิจเป็นสำคัญ โดยสำนักงาน ป.ป.ส. จากเดิมที่มีภารกิจมุ่งเน้นในด้านการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในเรื่องยาเสพติด แต่ในปัจจุบันอาจจะต้องเปลี่ยนบทบาทในการทำงานใหม่ในบางเรื่อง เช่น การเลือกมองในส่วนดีที่จากพืชเสพติดเพื่อนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ ซึ่งหนึ่งในนั้นก็คือ กัญชง แต่ต้องมีการควบคุมดูแลภายใต้กฎหมายที่กำหนด ทั้งนี้ ผู้บริหาร ป.ป.ส. และผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. จะต้องพิจารณาองการไกลถึงผลในระยะยาวว่าการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงให้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจจะสามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้ และต้องมุ่งเน้นการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงให้สำเร็จโดยให้มองเห็นประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนในอนาคต ในขณะนี้ สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีการปรับแนวคิดกลยุทธ์ภารกิจในการทำงานใหม่ คือ ให้ประชาชนสามารถขออนุญาตปลูก และใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทุกส่วนตามที่ร่างกฎหมายใหม่ที่กำหนด โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคเอกชนสามารถขออนุญาตได้ และให้สามารถใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ทุกส่วน ซึ่งกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน คือ กฎกระทรวงสาธารณสุขฯ ปี พ.ศ. 2559 ที่อนุญาตให้เพียงแค່หน่วยงานภาครัฐที่ขออนุญาตปลูกได้เท่านั้น ยังไม่เปิดโอกาสให้กับประชาชนและภาคเอกชน และอนุญาตให้ใช้แค่เส้นใย ซึ่งถือว่าเป็นข้อจำกัด จากที่กล่าวมาข้างต้น ถือว่าเป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองแนวคิดในการทำงานใหม่ไปอีกแบบหนึ่ง และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้นอีกด้วย อีกทั้งเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนได้อีกทางหนึ่ง สำหรับกลุ่มทุน ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจได้ เพราะจะเป็นกลุ่มทุนที่จะมารองรับผลผลิตกัญชงของเกษตรกรและสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกัญชงในรูปแบบต่างๆ ได้ โดยกลุ่มทุนที่จะใช้ประโยชน์จากกัญชง เช่น กลุ่มทุนในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับส่วนประกอบรถยนต์ เครื่องสำอาง เครื่องดื่มชูกำลัง ด้านการแพทย์

เป็นต้น หรือกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางที่พร้อมจะลงทุนในเชิงพาณิชย์ แต่ทั้งนี้ในปัจจุบันสำหรับกลุ่มทุนยังติดปัญหาไม่สามารถดำเนินการได้เพราะกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 อนุญาตเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่ขออนุญาตได้เท่านั้น ยังไม่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชน จึงควรมีการปรับแก้กฎหมายให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น สำหรับเกษตรกร ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อน แต่ที่ผ่านมามีผลน้อยและไม่ชัดเจน เนื่องจากเกษตรกรถือว่าเป็นต้นน้ำผู้ผลิต เป็นผู้ปลูก ซึ่งเกษตรกรจะเกี่ยวข้องกับกลุ่มทุน ถ้าหากมีกลุ่มทุนอุตสาหกรรมมารองรับผลผลิต เกษตรกรก็จะมีที่รองรับผลผลิตในการเพาะปลูกกัญชง แต่ที่ผ่านมามีเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการเพาะปลูกกัญชงเพื่อใช้ในครัวเรือนตามวิถีชาวบ้าน จึงไม่ได้มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์ไปในภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้ เกษตรกรควรจะต้องสร้างองค์ความรู้และศึกษากฎหมายเกี่ยวกับกัญชงเพิ่มเติม ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านเกษตรกร ได้มีความสอดคล้องกับ งานวิจัย เรื่อง แนวทางพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยใยกัญชงตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ (จักรกฤษณ์ วังทัน และ นัทธ อัคราภรณ์, 2561) พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยกัญชง เป็นการรวมกลุ่มทำอาชีพเสริมโดยนำใยกัญชงมาเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ โดยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ และได้เข้าร่วมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่รู้จัก จากงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาในปัจจัยด้านเกษตรกร ที่กล่าวว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการเพาะปลูกกัญชงเพื่อใช้ในครัวเรือนหรือชุมชนตามวิถีชาวบ้าน ซึ่งยังไม่ได้มีการต่อยอดผลิตภัณฑ์ไปในภาคอุตสาหกรรม จากที่กล่าวมาจากทุกปัจจัยทั้งหมดข้างต้น จะพบอีกปัจจัยหนึ่งที่ถือว่าเป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงได้นั้น ก็คือ กฎหมายซึ่งอาจจะปัจจัยหนึ่งที่ผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงในประเด็นการปรับแก้กฎหมาย เพราะกฎหมายที่ใช้ในปัจจุบัน คือ กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ซึ่งไม่เอื้ออำนวยในการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ เพราะยังมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องการใช้ประโยชน์จากกัญชงที่อนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะเส้นใยจากกัญชง การขออนุญาตก็ให้เฉพาะหน่วยงานของรัฐเท่านั้น จึงควรมีการปรับแก้กฎหมาย เพื่อให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนสามารถขออนุญาตได้ด้วย โดยการปรับแก้กฎหมาย ก็จะมีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหารฝ่ายการเมือง เพราะผู้บริหารฝ่ายการเมืองจะต้องเป็นผู้ผลักดันและสนับสนุนการปรับแก้กฎหมายให้

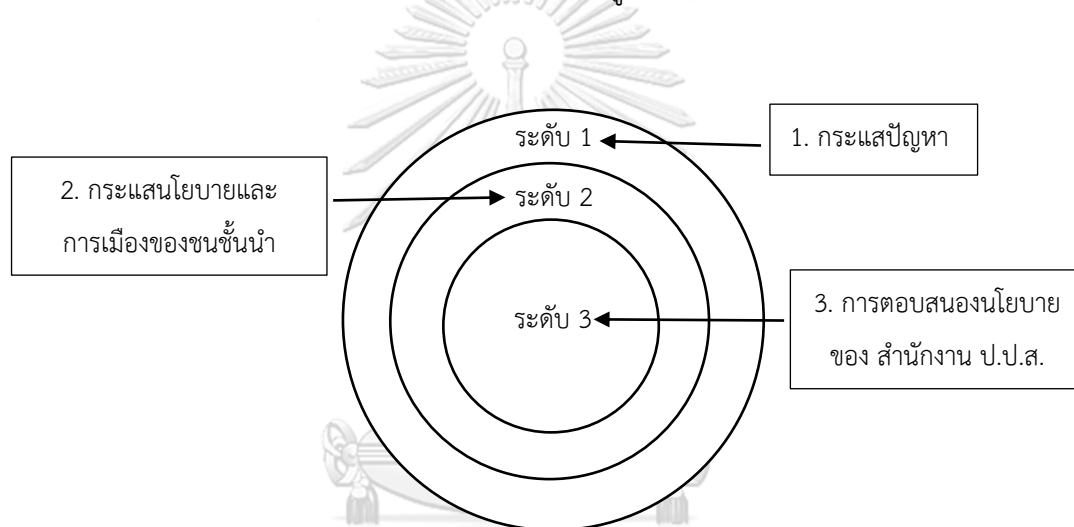
สำเร็จ ทั้งนี้ ยังมีความเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ป.ป.ส. ผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. กลุ่มทุน และเกษตรกร เพราะถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการปรับแก้กฎหมายกัญชง

จากที่กล่าวถึงปัจจัยข้างต้นทั้งหมด ผู้ศึกษาจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ได้แก่ ปัจจัยด้านทิศทางการปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดโลก ปัจจัยด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง ปัจจัยด้านผู้บริหาร ป.ป.ส. ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ป.ป.ส. ปัจจัยด้านกลุ่มทุน ปัจจัยด้านเกษตรกร และปัจจัยด้านกฎหมาย โดยทุกปัจจัยจะมีความสอดคล้องกัน และส่งผลในแต่ละปัจจัยเป็นแบบห่วงโซ่ที่เกี่ยวข้องกันอาจจะมากน้อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า ทุกปัจจัยจะมีการส่งผลต่อกันในลักษณะ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 กระแสปัญหา เริ่มจากการปรับเปลี่ยนทิศทางการนโยบายยาเสพติดโลก ที่เปลี่ยนมุมมองต่อปัญหายาเสพติดจากเดิมมุ่งเน้นในด้านการปราบปรามยาเสพติด ปรับเปลี่ยนมาใช้ในการสาธารณสุขนำในการแก้ปัญหายาเสพติด โดยปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องของสุขภาพ ระบบสาธารณสุข อาชญากรรม และการพัฒนา เป็นต้น และจะกล่าวถึงประเด็นในเรื่องการลดทอนความเป็นอาชญากรรม การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด การใช้ยาเสพติดอย่างถูกกฎหมาย สิทธิในการใช้ยาและการเข้าถึงบริการ การยกเลิกโทษประหารชีวิตมากขึ้นด้วย ในหลายๆ ประเทศได้มีการนำการปรับเปลี่ยนนโยบายนี้ไปใช้ ซึ่งจากระดับที่ 1 กระแสปัญหา ได้ส่งผลต่อระดับที่ 2 กระแสนโยบายและการเมืองของชนชั้นนำ ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนทิศทางการนโยบายยาเสพติดของไทยในเรื่องของการลดทอนความเป็นอาชญากรรม และเกิดการกำหนดนโยบายจากระดับผู้บริหารฝ่ายการเมืองในเรื่องการเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์จากกัญชงในเชิงเศรษฐกิจได้มากขึ้น จะเห็นได้ตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2562 ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ข้อ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม “เร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด” ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากกัญชงหรือเฮมพ์ได้มากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจจะมีผลมาจากนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ของพรรคภูมิใจไทยที่มีนายอนุทิน ชาญวีรกูลเป็นหัวหน้าพรรคภูมิใจไทย และในขณะนี้ยังเป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้หาเสียงเป็นนโยบายของพรรคการเมือง พร้อมทั้งเมื่อได้รับการเลือกเข้ามาบริหารประเทศแล้วยังช่วยผลักดันนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์จนเป็นผลสำเร็จ ซึ่งนโยบายนี้ถือว่าได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ส่งผลให้

ประชาชนมีการพูดถึงการใช้ประโยชน์จากยาเสพติดชนิดอื่นที่อาจเป็นประโยชน์เช่นเดียวกับกัญชา ทั้งในด้านการแพทย์หรือการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้ จึงทำให้เกิดการกระตุ้นให้มีการเปิดโอกาสให้พืชเสพติดชนิดอื่นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยพืชเสพติดหนึ่งในนั้น ก็คือ กัญชง นั่นเอง อีกทั้ง ด้านกลุ่มทุนก็อาจจะถือเป็นกลุ่มชนชั้นนำได้ โดยเฉพาะกลุ่มทุนในเชิงภาคอุตสาหกรรมที่จะเป็นตลาดรองรับการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559) อาทิ 1) อุตสาหกรรมเส้นด้ายเพื่อสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสิ่งทอเทคนิค 2) อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยเพื่อเป็นวัสดุคอมโพสิต การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบภายในรถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ถังบำบัดน้ำเสีย วัสดุก่อสร้างประเภทไฟเบอร์ซีเมนต์ และ 3) อุตสาหกรรมน้ำมันและสารสกัด มีโอกาสและศักยภาพทางการตลาดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตลาดเครื่องสำอางและอาหารเสริมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ ซึ่งกลุ่มทุนเหล่านี้ก็อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดนโยบายการใช้ประโยชน์จากกัญชงหรือการผลักดันกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจได้ เพราะมีความต้องการในการใช้กัญชงเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ ของภาคอุตสาหกรรมทั้งใช้ภายในและส่งออกต่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้ นอกจากนี้ ชนชั้นนำอย่างผู้บริหารฝ่ายการเมืองก็จะเป็นผู้ที่ผลักดันและสนับสนุนในเรื่องของการปรับแก้กฎหมายการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้มากขึ้นอีกด้วย ซึ่งจากระดับที่ 2 กระแสนโยบายและการเมืองของชนชั้นนำ ได้ส่งผลกระทบต่อระดับที่ 3 การตอบสนองนโยบายของ สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด จากการกำหนดนโยบายการใช้ประโยชน์จากกัญชงในเชิงเศรษฐกิจของผู้บริหารฝ่ายการเมือง ส่งผลให้ผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ส. ต้องนำนโยบายดังกล่าวมาขับเคลื่อนต่อ โดยได้มีการถ่ายทอดนโยบายลงมายังผู้ปฏิบัติงาน สำนักงาน ป.ป.ส. และเพื่อร่วมกันวางแผนการดำเนินการในการนำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติต่อ ซึ่งทำให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงขึ้น เพื่อศึกษาข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับกัญชงเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากกัญชงมากขึ้น ซึ่งถือว่ากัญชงมีประโยชน์มากเพราะสามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกส่วนโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมที่มีความต้องการที่จะใช้กัญชงในการผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ หากการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ได้ด้วยดี จะช่วยส่งผลกระทบต่อประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวได้อีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง จะส่งผลถึงกันในรูปแบบลักษณะ 3 ระดับใหญ่ๆ คือ เริ่มจากระดับที่ 1 กระแสปัญหา เริ่มการปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดโลก เดิมมุ่งเน้นใน

ด้านการปราบปรามยาเสพติด ปรับเปลี่ยนมาใช้การสาธารณสุขนำในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งส่งผลต่อระดับที่ 2 กระแสนโยบายและการเมืองของชนชั้นนำ ทำให้ชนชั้นนำของประเทศไทย อย่างผู้บริหารฝ่ายการเมืองได้มีการปรับเปลี่ยนของนโยบายยาเสพติดให้ศึกษาวิจัยในเรื่องของกัญชง เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์หรือเชิงเศรษฐกิจจากกัญชงได้มากขึ้น และส่งผลต่อระดับที่ 3 การตอบสนองนโยบายของ สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานด้านกลางยาเสพติด ผู้บริหาร สำนักงาน ป.ป.ส. ได้นำนโยบายจากผู้บริหารฝ่ายการเมือง มาถ่ายทอดให้ผู้ปฏิบัติงาน สำนักงาน ป.ป.ส. ในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจตามที่วางไว้ โดยท้ายที่สุดแล้วนโยบายดังกล่าวจะได้ถ่ายทอดลงถึงประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป ดังนี้

ภาพที่ 3 รูปแบบการกำหนดนโยบายในลักษณะ 3 ระดับ

5.1.2 การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษากัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคหลักที่จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ ภูมิศึกษา กัญชง คือ เรื่องของกฎหมาย เนื่องจากข้อจำกัดของกฎหมายที่ไม่เอื้ออำนวยในการขับเคลื่อนกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ เช่น กฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษใน

ประเภทที่ 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 ที่มีข้อจำกัดไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งข้อจำกัดในการขออนุญาตปลูก มีขั้นตอนยุ่งยากและใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน เกิดความล่าช้า และการเปิดโอกาสให้เฉพาะเกษตรกรขออนุญาตปลูกก็ยุ่งผ่านหน่วยงานของรัฐเท่านั้น แต่ยังไม่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนขออนุญาตได้ ซึ่งนี่เป็นปัญหาหลักที่ทำให้กลุ่มทุนและเกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากกัญชงได้ และส่งผลให้การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจอาจจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ เพราะกลุ่มทุนและเกษตรกรถือเป็นปัจจัยส่วนสำคัญในระดับหนึ่ง เพราะเกษตรกรถือว่าเป็นต้นน้ำ คือ เป็นผู้ปลูก โดยเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่มีความสนใจในการที่จะเพาะปลูกกัญชงเพื่อใช้ในครัวเรือนหรือชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในเรื่องของการปลูกกัญชงโดยเฉพาะ ทำให้ได้ผลผลิตกัญชงที่มีคุณภาพ เมื่อได้ผลผลิตแล้วสามารถขายให้กับกลุ่มทุนที่สนใจได้ ซึ่งจะเป็นแหล่งรองรับผลผลิตกัญชงอีกทางหนึ่ง เพราะกลุ่มทุนจะเป็นผู้ต่อยอดผลผลิตจากกัญชงให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้ ซึ่งถือว่ามีความประโยชน์ในภาคอุตสาหกรรมอย่างมาก (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559) อาทิ 1) อุตสาหกรรมเส้นด้ายเพื่อสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และสิ่งทอเทคนิค 2) อุตสาหกรรมผลิตเส้นใยเพื่อเป็นวัสดุคอมโพสิต การนำไปใช้ในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบภายในรถยนต์ เครื่องปรับอากาศ ถังบำบัดน้ำเสีย วัสดุก่อสร้างประเภทไฟเบอร์ซีเมนต์ และ 3) อุตสาหกรรมน้ำมันและสารสกัด มีโอกาสและศักยภาพทางการตลาดค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตลาดเครื่องสำอางและอาหารเสริมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์กัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ จากปัญหาและอุปสรรคข้างต้น จะมีความสอดคล้องกับปัญหาอุปสรรค ส่วนปัญหาและอุปสรรครองลงมา คือ การขาดหน่วยงานที่เป็นแกนหลักในการผลักดันกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ เนื่องจากในอดีตเคยมี คณะกรรมการประสานงานและกำกับการพัฒนาและส่งเสริมการปลูกเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจ (กปส.) ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การสนับสนุนเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจ และการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการกำหนดแนวทางการควบคุมอนุญาตการปลูก การครอบครอง การเคลื่อนย้าย และการแปรรูปกัญชงหรือเฮมพ์ ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การปรับปรุงนโยบาย และกำหนดแนวทางให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์สำหรับ สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางด้านยาเสพติด จะมีบทบาทในการควบคุม กำกับดูแลในการปลูกกัญชงตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งไม่ได้มีบทบาทโดยตรงในเรื่องของการส่งเสริมกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันการทำงานเป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งเมื่อจะขับเคลื่อนนโยบายกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ พบว่าไม่ได้มีหน่วยงานที่เป็นแกนหลักจริงๆ ในการผลักดันกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ ทำให้การขับเคลื่อนงานอาจติดปัญหาเกิดความไม่ต่อเนื่องในการทำงานได้

ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบอื่นๆ ได้แก่ ทุกภาคส่วนยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับกัญชง เช่น เรื่องกฎหมายกัญชง เรื่องความรู้ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับกัญชง เป็นต้น ปัจจุบันการใช้ประโยชน์จากกัญชง ส่วนใหญ่ใช้ในการผลิตเส้นใยเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นหลัก โดยใช้กระบวนการแยกเส้นใยตามภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ยังไม่มีการแปรรูปในระดับอุตสาหกรรมหรือในเชิงพาณิชย์ ขาดการสนับสนุนเทคโนโลยีการแปรรูป ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับกัญชงในการพัฒนาเทคโนโลยี กระบวนการผลิต เป็นต้น การขาดแคลนแหล่งทุนงบประมาณนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย นอกจากนี้ ยังพบปัญหาและอุปสรรคเพิ่มเติม ในเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายที่ไม่สม่ำเสมอและไม่ต่อเนื่อง และขาดความสมดุลระหว่างนโยบายส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ กับนโยบายการควบคุมยาเสพติด โดยนโยบายการส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจเป็นรอง ทำให้การดำเนินการส่งเสริมกัญชงเป็นไปอย่างไม่รวดเร็ว

จากที่อภิปรายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของกฎหมายเป็นข้อจำกัดที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เพราะถือเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เพราะจะทำให้ปัจจัยใดก็ตามที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายฯ สามารถดำเนินการและอาจบรรลุเป้าหมายได้จริง อีกทั้ง ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องอื่นๆ ก็ถือเป็นข้อจำกัดที่มีความสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง และสะท้อนให้เห็นว่าหากปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ก็จะส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณี ศึกษา กัญชง ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้

บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด				
ยุครัฐบาล	ด้าน ป้องกัน	ด้าน ปราบปราม	ด้าน บำบัดรักษา	ด้านพืชเสพติดสู่ พืชเศรษฐกิจ
ปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	☒	☒	☒	☒
ปี พ.ศ. 2554 รัฐบาลของยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	☒	☒	☒	☒
ปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	☒	☒	☒	☒
ปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	☒	☒	☒	☒

**ตารางที่ 7 บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส.
ตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด**

ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคข้างต้นได้พบว่าอาจมีผลเชื่อมโยงกับทิศทางด้านนโยบาย เนื่องจากถ้าดูจากข้อมูลตารางข้างต้น (สำนักยุทธศาสตร์, 2563) การเปรียบเทียบบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 - 2562 พบว่า รัฐบาลก่อนปี พ.ศ. 2562 ยังไม่ได้มีการกำหนดนโยบายเรื่องพืชเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจอย่างชัดเจน แต่จะเป็นการกำหนดนโยบายยาเสพติดในด้านป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษาโดยทั่วไปตามมาตรการในการดูแลงานด้านยาเสพติด เช่น ปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จะเน้นในการเร่งรัดการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบครบวงจรทั้งด้านการป้องกัน การปราบปราม และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ปี พ.ศ. 2554 รัฐบาลของยิ่งลักษณ์ ชินวัตรได้มีการกำหนดนโยบายเร่งด่วนให้การแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดเป็นวาระแห่งชาติ โดยยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วย ยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษ และป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ปี พ.ศ. 2557 รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชากำหนดให้ปัญหายาเสพติด การค้าอาวุธ การค้ายาเสพติด การกระทำความผิดเป็นโจรสลัด การก่อการร้ายสากลและอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขโดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและจัดการปัญหาอื่นๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ ในปี พ.ศ. 2562 รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา กำหนดการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังทั้งระบบ และกำหนดนโยบายเร่งด่วนข้อ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม “เร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง

และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด” ซึ่งถ้าดูเปรียบเทียบกับรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ปี พ.ศ. 2557 กับ ปี พ.ศ. 2562 จะเห็นได้ว่าเป็นรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเหมือนกัน แต่นโยบายไม่เหมือนกัน เนื่องจากรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ปี พ.ศ. 2557 เป็นรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นภายหลังรัฐประหารในนามคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาและสถานการณ์บ้านเมืองที่เกิดภาวะวิกฤตทางการเมือง ในขณะที่ นโยบายที่เน้นของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2557 เป็นการเน้นการรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดในการก่อการร้ายสากล ยาเสพติด หรืออาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น ซึ่งอาจจะไม่มีนโยบายในด้านพืชเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ เพราะเป็นรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นมาเฉพาะกิจเพื่อมุ่งให้เกิดการรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศช่วงเวลาขณะนั้น ซึ่งต่อมาได้มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า พรรคพลังประชารัฐเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลผสม โดยรวบรวมเสียงจากพรรคการเมืองประมาณ 19 พรรค และได้เสนอชื่อพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีต่ออีกสมัย สำหรับรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในปี พ.ศ. 2562 นั้น จะมีความหลากหลายในเรื่องของนโยบายเป็นอย่างมาก เนื่องจากการรวมตัวของนักการเมืองหลายคนที่มีนโยบายที่ต้องการจะผลักดันให้เกิดผลสำเร็จ โดยเฉพาะนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ของพรรคภูมิใจไทยที่มีนายอนุทิน ชาญวีรกูลเป็นหัวหน้าพรรคภูมิใจไทย และในขณะนี้เป็นการรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งนโยบายนี้ถือว่าได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนโยบายกัญชาเสรีทางการแพทย์ส่งผลให้ประชาชนมีการพูดถึงการใช้ประโยชน์จากยาเสพติดชนิดอื่นที่อาจเป็นประโยชน์เช่นเดียวกับกัญชา ทั้งในด้านการแพทย์หรือการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศได้ จึงทำให้เกิดการกระตุ้นให้มีการเปิดโอกาสให้พืชเสพติดชนิดอื่นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยพืชเสพติดหนึ่งในนั้น ก็คือ กัญชง นั่นเอง รวมทั้งตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อปี พ.ศ. 2562 ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ข้อ 4 การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม “เร่งศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการใช้กัญชา กัญชง และพืชสมุนไพร ในทางการแพทย์ อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างรายได้ของประชาชน โดยกำหนดกลไกการดำเนินงานที่รัดกุม เพื่อมิให้เกิดผลกระทบทางสังคมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเคร่งครัด” ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการใช้ประโยชน์จากกัญชงหรือเฮมพ์ได้มากขึ้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่า รัฐบาลในปี พ.ศ. 2557 และ พ.ศ. 2562 จะมีความแตกต่าง

กันในเรื่องของนโยบาย โดยนโยบายของรัฐบาล ปี พ.ศ. 2562 ได้เริ่มจะมีนโยบายเกี่ยวกับพืชเสพติด สู้พืชเศรษฐกิจเพิ่มเติมขึ้นมาอย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ถ้าดูในบริบทภาพรวมของนโยบายด้านยาเสพติดของ สำนักงาน ป.ป.ส. พบว่า สำนักงาน ป.ป.ส. จะมีบทบาทในการนำนโยบายยาเสพติดที่รัฐบาลกำหนดมาดำเนินการปฏิบัติ ซึ่งการดำเนินการตามนโยบายด้านยาเสพติดก็ขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของนโยบาย ยาเสพติดในแต่ละยุคสมัยของรัฐบาล และขึ้นอยู่กับรัฐบาลในแต่ละยุคจะเน้นให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในมิติใด จะเห็นได้ว่า นโยบายของรัฐบาลในการกำหนดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมพืชเสพติดสู้พืชเศรษฐกิจนั้นถือว่าเพิ่งเริ่มปรากฏเป็น นโยบายเร่งด่วนในคำแถลงนโยบายของรัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ปี พ.ศ. 2562 ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดโอกาสในการใช้ประโยชน์และการเข้าถึงพืชเสพติดสู้พืชเศรษฐกิจมากขึ้นนั่นเอง ซึ่งเมื่อรัฐบาลในปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนทิศทางนโยบายยาเสพติดใหม่ ส่งผลให้บทบาทของ ป.ป.ส. ในปัจจุบันก็ได้เปลี่ยนทิศทางเช่นเดียวกัน ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับด้านพืชเสพติดสู้พืชเศรษฐกิจ มากขึ้น ก็อาจจะส่งผลให้ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติด สู้พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ได้รับการปรับปรุงแก้ไขได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น

5.1.3 การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู้พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุผลสำเร็จในการขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติด

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู้พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ผู้วิจัยขอสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ด้านผู้บริหาร ควรให้การสนับสนุนในการปรับแก้กฎหมายใหม่ที่เปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์ จากกัญชงได้มากขึ้นให้สำเร็จ เพื่อให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู้พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ควรผลักดันนโยบายส่งเสริมกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจ และแต่งตั้งให้มีหน่วยงาน ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบในการส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจให้ชัดเจน โดยมีการแต่งตั้งหน่วยงานหลัก ในการผลักดันกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ร่วมกัน หรือจัดตั้งกลไกที่จะส่งเสริมกัญชงสู้พืชเศรษฐกิจขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อให้มีความเป็นเอกภาพ และเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ควรผลักดันและสนับสนุนให้กำลังใจผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้

การทำงานมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรพิจารณาบทบาทของการสนับสนุนงบประมาณในการควบคุม และกำกับดูแลการปลูกกล้วยงด้วย

3.2 ด้านผู้ปฏิบัติงาน ต้องทำงานเชิงรุกและหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำแผนการบูรณาการการทำงานทั้งระบบในการดำเนินงานร่วมกัน และประสานความร่วมมือกับสถาบันวิชาการเพื่อร่วมผลักดันการปรับแก้กฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนากัญชงสู่พืชเศรษฐกิจ และขับเคลื่อนนโยบายให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ควรศึกษาข้อมูลให้รอบด้านโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคคลภายในและภายนอกหน่วยงานให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับกัญชงและมีความเข้าใจตรงกันในเรื่องของกฎหมาย

3.3 ด้านกลุ่มทุน ควรศึกษากฎหมายในการขออนุญาต และองค์ความรู้ในการผลิต แปรรูปและการตลาด เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนลงทุนจริง และศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐกิจและความเป็นไปได้ทางอุตสาหกรรม ควรมีความพร้อมด้านทุนและข้อมูลการปลูก โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในด้านการปลูกและผลิตกัญชงในปัจจุบัน โดยกลุ่มทุนมีความพร้อมจะลงทุน แต่ยังไม่มีความมั่นใจในขั้นตอนของกฎหมายและขั้นตอนการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ รัฐบาลควรต้องมีแนวทางการส่งเสริมกลุ่มทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีความสนใจในการนำกัญชงไปใช้ประโยชน์ในทางอุตสาหกรรมให้เกิดการสร้างรายได้อย่างจริงจังและควรอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตปลูกกัญชงให้กับกลุ่มทุน เพื่อให้กลุ่มทุนมีความมั่นใจในการลงทุน

3.4 ด้านเกษตรกร ต้องศึกษาทำความเข้าใจเรื่องกัญชงให้ชัดเจน เช่น ด้านพฤกษศาสตร์ สายพันธุ์ พิษวิทยา เป็นต้น และปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ต้องศึกษากฎหมายสร้างเครือข่ายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้ โดยจะต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกรอบของกฎหมาย นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนและส่งเสริมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกกัญชงสู่พืชเศรษฐกิจให้เกษตรกร และเพิ่มองค์ความรู้การปลูกเชิงพาณิชย์ เพื่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกและการหาตลาดรองรับผลผลิต

3.5 ด้านหน่วยงานหลัก-ร่วมในการขับเคลื่อน จากการศึกษาข้อมูล พบว่า หน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ควรเป็น สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือกระทรวงอุตสาหกรรม และควรทำงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

(องค์การมหาชน) (สวพส.) และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันการศึกษา นอกจากนี้ ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรมีการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมา เพื่อดูแลกระบวนการขออนุญาต ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ซึ่งจะทำให้การขับเคลื่อนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงขอสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาในแต่ละด้านที่ได้มาจากการศึกษาอาจจะยังเป็นแนวทางการพัฒนาในด้านของผู้ที่มีส่วนได้เสียในการขับเคลื่อนนโยบาย ยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงในเบื้องต้น ซึ่งถือเป็นข้อเสนอแนะส่วนหนึ่งเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เพราะจะเป็นแนวทางการพัฒนาที่จะช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อจำกัดที่พบว่าเป็นปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้เหลือน้อยที่สุด ดังนั้น หากดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาที่อาจจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชงได้อีกทางหนึ่ง

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1) ควรมีการศึกษาในเรื่องของผู้มีส่วนได้เสียในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจมากขึ้นว่าใครจะเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวอย่างไรบ้าง เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายฯ มีประสิทธิภาพ

2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมกำกับดูแลกัญชงกับการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง เพื่อช่วยให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง
ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
(สำนักงาน ป.ป.ส.)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์ ของนางสาวปานธิดา วัชรศิริรินทร์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีอาจารย์ ดร.ศิริมา ทองสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ สำหรับแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และคำถาม 10 คำถาม ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

เพศ ..... อายุการปฏิบัติงาน ..... ปี
กอง/สำนัก .....
ตำแหน่ง ..... ระดับ .....

1) ปัจจัยใดที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เพราะเหตุใด

2) ผู้บริหารฝ่ายการเมือง ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

3) ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส. ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

4) ผู้ปฏิบัติงานของ สำนักงาน ป.ป.ส. ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

5) กลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการใดบ้างที่จะส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง และกลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการจะสามารถขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ได้อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

6) เกษตรกรส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง หรือไม่ อย่างไร ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

7) ปัญหาและอุปสรรคใดที่มีผลกระทบต่อ การขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

8) สำหรับด้านผู้บริหารฝ่ายการเมือง/ผู้บริหารของ สำนักงาน ป.ป.ส./ผู้ปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ส./กลุ่มทุนหรือผู้ประกอบการ/เกษตรกร รวมถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายฯ ในแต่ละด้านจะมีแนวทางพัฒนาใดที่จะสามารถขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

9) หน่วยงานใดที่ควรเป็นหน่วยงานหลัก-หน่วยงานร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายยาเสพติดสู่พืชเศรษฐกิจ กรณีศึกษา กัญชง ภายใต้การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)

10) ข้อเสนอแนะประเด็นอื่นๆ

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- David Osborne & Ted Gabler. (1992). *Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*. New York: Penquin Group.
- Erich Goode. (2005). *Drug in American society*. Boston: McGraw-Hill.
- Erin Michelle Young. (2005). *Revival of Industrial Hemp: A systematic analysis of the current global industry to determine limitations and identify future potentials within the concept of sustainability*. (Master's Degree of International Environmental Science). Lund University, Sweden,
- Glenn Greenwald. (2009). *Drug Decriminalization in Portugal: lessons for creating fair and successful drug policies*. The United States of America: Cato Institute.
- United Nation Office on Drugs and Crime. (2007). *Handbook of basic principles promising practices on Alternative to Imprisonment*. Austria: United Nations publication.

ภาษาไทย

- กฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559. (2560, 6 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 1 ก. หน้า 1-10.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2540). *ประชากรกับการพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะรัฐมนตรี. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรี และ ราชกิจจานุเบกษา.
- จักรกฤษณ์ วังทัน และ นพัต อัคราภรณ์. (2561). *แนวทางพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเย็บปักถักร้อยผลิตภัณฑ์ใยแก้วตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2535). *เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนากร สังเขป. (2555). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วี.พรีนท์ (1991).

- นันทร์พัช ไชยอักรพงศ์. (2555). *นโยบายและมาตรการทางเลือกในคดียาเสพติด: ศึกษาเฉพาะกรณีการลดทอนความเป็นอาชญากรรม*. (ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 12). (2556, 31 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 130 ตอนที่ 269. หน้า 49-57.
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ระบุชื่อยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. (2562, 30 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 218 ง. หน้า 1-3.
- ประกาศคณะกรรมการควบคุมยาเสพติดให้โทษ เรื่อง กำหนดลักษณะกัญชง (Hemp) พ.ศ. 2562. (2562, 24 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนพิเศษ 264 ง. หน้า 7-8.
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522. (2522, 27 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 96 ตอนที่ 63. หน้า 40-82.
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528. (2528, 24 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 102 ตอนที่ 154. หน้า 31-36.
- พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530. (2530, 28 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 104 ตอนที่ 269. หน้า 49-57.
- ภูมิรัฐวิศ สัมพันธ์พานิช และ กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์. (2563). *การส่งเสริมการปลูกเฮมพ์ในพื้นที่ปนเปื้อนแคดเมียม เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน: กรณีศึกษาตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มนทิรา สุขเจริญ, & พันธวิศ สัมพันธ์พานิช. (2562). บทความ: จุดเริ่มต้นว่าด้วยเรื่องของ "เฮมพ์" หรือ "กัญชง" ที่ไม่ใช่ "กัญชา". *วารสารสิ่งแวดลอม, ปีที่ 23 (ฉบับที่ 3)*.
- ร่างกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะกัญชง (Hemp) พ.ศ. ... (2563). กระทรวงสาธารณสุข.
- วาริพิณท์ มงคลสมัย ณิชฐยานัน บรรเทา และ ปณิตดา โตคำนุช. (2560). *การพัฒนาบัญชีครัวเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรบ้านห้วยทราย อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2559). *รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษารวบรวมผลงานวิจัยและองค์ความรู้การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มจากเฮมพ์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด. (กันยายน 2563). *ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกัญชง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด. (2563). ความแตกต่างระหว่างกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิตจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. 2559 กับร่างกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การขออนุญาตและอนุญาตผลิต จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 เฉพาะเฮมพ์ พ.ศ. ... กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด. (ตุลาคม 2563). ความแตกต่างของอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลกัญชงและกัญชง ระหว่างกระทรวงสาธารณสุข (อย.) และกระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สุมิตร สุวรรณ. (2554). รัฐกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนา. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป.

สำนักยุทธศาสตร์. (2563). บทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. ตามคำแถลงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ปานธิดา วัชรศิริรินทร์
วัน เดือน ปี เกิด	10 มิถุนายน 2534
สถานที่เกิด	สุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	การศึกษาระดับปริญญาตรี สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับสอง
ที่อยู่ปัจจุบัน	60/153 หมู่บ้านเดอะแพลนท์ริสอร์ท หมู่ 5 ซอยกันตนา ถนนกาญจนาภิเษก อ.บางม่วง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี 11140

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY